ഗവേഷണ പ്രബന്ധങ്ങൾ

ഡോ. എൻ. വി. പി. ഉണിത്തിരി

ഡോ. എൻ. വി. പി. ഉണിത്തിരി

1945 ഡിസമ്പർ 15–ന് കണ്ണൂർ ജില്ലയിൽ ചെറുതാഴം പഞ്ചായത്തിൽ കുളപ്പുറത്ത് ജനിച്ചു. അച്ഛൻ: ടി. സി. ഗോവിന്ദൻ നമ്പൂതിരി. അമ്മ: എൻ. വി. പാപ്പപ്പിള്ളയാതിരിയമ്മ. മാടായി ഗവ. ഹൈസ്കൂളിൽനിന്ന് എസ്. എസ്. എൽ. സി. യും കണ്ണൂർ ഗവ. ബേസിക് ട്രയിനിംഗ് സ്കൂളിൽനിന്ന് ടി. ടി. സി. യും പാസ്സായ ശേഷം പ്രൈമറി സ്കൂൾ അധ്യാപകനായി 1965–ൽ ജോലി തുടങ്ങി. പ്രൈവറ്റായി പഠിച്ച് മലയാളം വിദ്വാൻ, ബി. എ. (മലയാളം), എം. എ. (സംസ്കൃതം) എന്നിവ പാസ്സായി. 1974–ൽ കല്യാശ്ശേരി ഗവ. ഹൈസ്കൂളിൽ ഭാഷാധ്യാപകനായി ജോലി ചെയ്യവേ, കേരളസർവകലാശാലാസംസ്കൃതവിഭാഗത്തിൽ പി. എച്ച്. ഡി. ക്കു ചേർന്നു. 1975–ൽ അവിടെത്തന്നെ ലക്ചററായി. 1978–ൽ കോഴിക്കോട് സർവകലാശാലാസംസ്കൃതവിഭാഗത്തിലേക്കു മാറി. 1985 മുതൽ അവിടെ വകുപ്പധ്യക്ഷൻ. 1996 നവമ്പർ മുതൽ മൂന്നുവർഷം കാലടി ശ്രീശങ്കരാചാര്യ സംസ്കൃതസർവകലാശാലയിൽ ആദ്യത്തെ പ്രിൻസിപ്പൽ ഡീൻ ഓഫ് സ്റ്റഡീസ് (പ്രോവൈസ് ചാൻസലർ) ആയി സേവനമനുഷ്ഠിച്ചു. 1987–90 കാലത്ത് കേരളസർക്കാർ സാംസ്കാരികപ്രസിദ്ധീകരണവകുപ്പിന്റെ ഉപദേശകസമിതി ചെയർമാനായിരുന്നു. 2000 ഒക്ടോബർ മുതൽ ഏഴു മാസം കേരളഭാഷാ ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂട്ടിന്റെ ഡയരക്ടർ. മുന്നൂ കൊല്ലം കേരളസാഹിത്യസമിതിയുടെ ജനറൽ സെക്രട്ടറിയും രണ്ടുകൊല്ലം പുരോഗമനകലാസാഹിത്യസംഘത്തിന്റെ പ്രസിഡണ്ടുമായി പ്രവർത്തിച്ചു. കോഴിക്കോട് സർവകലാശാലാസംസ്കൃതവിഭാഗം പ്രൊഫസറായിരിക്കേ, 2006 മാർച്ച് 31–ന് റിട്ടയർ ചെയ്തു.

സന്ദേശകാവ്യപ്രസ്ഥാനം, ഗവേഷണപ്രബന്ധങ്ങൾ, ഭാരതീയദർശനത്തിന്റെ അറിയപ്പെടാത്ത മുഖം, സമൂഹം മതം ദർശനം, പ്രയോഗദീപിക (സംശോധിതസംസ്കരണം), സംസ്കൃതസാഹിത്യവിമർശനം, ശാസ്ത്രവും ദർശനവും പ്രാചീനഭാരതത്തിൽ (വിവ.), വിവേകാനന്ദന്റെ സമകാലികപ്രസക്തി, പ്രാചീനഭാരതീയദർശനം, ശങ്കരദർശനം മാർക്സിസ്റ്റുവീക്ഷണത്തിൽ (എഡി.), അരാഷ്ട്രീയതയുടെ രാഷ്ട്രീയം, രാമായണപഠനവും മറ്റും, സംസ്കൃതത്തിന്റെ നിഴലും വെളിച്ചവും, മതവും മതഭ്രാന്തും, ഹിന്ദുത്വവും ഹിന്ദുമതവും, സ്വാമി വിവേകാനന്ദൻ, ശ്രീനാരായണഗുരു, വാഗ്ഭടാനന്ദദർശനം, ഭാഷാഭൂഷണത്തിന്റെ ഉപാദാനങ്ങൾ, വക്രോക്തിഃ കാവ്യജീവിതം, നടന്നുവന്ന വഴികൾ (ആത്മകഥ), ഇന്ത്യൻ ഭൗതികവാദപൈതൃകം, സംസ്കാരപഠനങ്ങൾ, വൃക്ഷായുർവേദഗ്രന്ഥങ്ങൾ – ഒരു പഠനം, വൈദികം, പോരാളിയും തേരാളിയും – ഭഗവദ്ഗീതയുടെ ഭൗതികവ്യാഖ്യാനം (വിവ.), ശാസ്ത്രവും സമൂഹവും, അത്യുത്തരകേരളീയം, വേദപാഠസംരക്ഷണം, പാഠവിമർശനം സംസ്കൃതത്തിൽ, രാമായണം (വാല്മീകിരാമായണത്തിന്റെ ഗദ്യപുനരാഖ്യാനം), ബഷീർ മുതൽ ഒ. എൻ. വി. വരെ, ശബ്ദാർഥസിദ്ധാന്തങ്ങൾ സംസ്കൃതത്തിൽ, എഴുത്തച്ഛൻകൃതികൾ, മങ്ങാത്ത ഓർമകൾ എന്നിവ പ്രധാനമലയാളകൃതികൾ.

വള്ളത്തോളിന്റെ ശിഷ്യനും മകനും, മഗ്ദലനമറിയം, അച്ഛനും മകളും, കുമാരനാശാന്റെ ചണ്ഡാലഭിക്ഷുകി, ഒ. എൻ. വി. യുടെ ഉജ്ജയിനി, പി. കുഞ്ഞിരാമൻ നായരുടെ നരബലി, ഇടശ്ശേരിയുടെ അമ്പാടിയിലേക്കു വീണ്ടും, വിഷ്ണുനാരായണൻ നമ്പൂതിരിയുടെ ജയം എന്നീ കവിതകളുടെ സംസ്കൃതവിവർത്തനങ്ങൾ, മാക്ബത നാടകകഥ എന്ന സ്വതന്ത്രസംസ്കൃതകാവ്യം എന്നിവ മുഖ്യസംസ്കൃതകൃതികൾ.

മറ്റു കൃതികളിൽ സ്റ്റഡീസ് ഇൻ സാൻസ്ക്രിറ്റ് ലിറ്ററേച്ചർ, പൂർണസരസ്വതി, ക്യാറ്റ്ലോഗ് ഓഫ് മാനുസ്ക്രിപ്റ്റ്സ് (എഡി.), ഇൻഡ്യൻ ട്രഡിഷൻസ് ഓഫ് മാനേജ്മെന്റ് (എഡി.), ഇൻഡ്യൻ സയന്റിഫിക് ട്രഡിഷൻസ് (എഡി.), പദപ്രദീപിക, കുമാരസംഭവം (സർവജ്ഞവനമുനിയുടെ ശിശുബോധിനീവ്യാഖ്യാനത്തോടുകൂടി), രഘുവംശം (സർവജ്ഞവനമുനിയുടെ സലക്ഷണാവ്യാഖ്യനത്തോടുകൂടി), ശ്രീരാമകൃഷ്ണഗീത, നാരായണന്റെ തന്ത്രസാരസംഗ്രഹം (സ്വർണ്ണഗ്രാമവാസുദേവന്റെ മന്ത്രവിമർശിനീവ്യാഖ്യാനത്തോടുകൂടി), ഒ. കെ. മുൻഷിയുടെ ധാതുരൂപപ്രപഞ്ചം, പൂർണസരസ്വതിയുടെ ഭക്തിമന്ദാകിനീവ്യാഖ്യാനം (എച്ച്. എൻ. ഭട്ട്, എസ്. എ. എസ്. ശർമ എന്നിവരോടുകൂടി) എന്നീ സംസ്കൃകൃതികളുടെ എഡിഷൻ എന്നിവ ഉൾപ്പെടുന്നു.

*പ്രാചീനഭാരതീയദർശന*ത്തിനു പുത്തേഴൻ അവാർഡും *വൃക്ഷായുർവേദഗ്രന്ഥങ്ങൾ – ഒരു പഠന*ത്തിന് അബുദാബി ശക്തി അവാർഡും *വൈദിക*ത്തിന് കേരളസാഹിത്യഅക്കാദമിയുടെ കെ. ആർ. നമ്പൂതിരി അവാർഡും *രാമായണ*ത്തിന് തിരുവനന്തപുരം പുസ്തകമേള പുരസ്കാരവും ബാലസാഹിത്യ ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂട്ടിന്റെ ഗദ്യപുനരാഖ്യാനപുരസ്കാരവും ലഭിച്ചിട്ടുണ്ട്. വേദപഠനത്തിനും സംസ്കൃതസാഹിത്യത്തിനും നൽകിയ സമഗ്രസംഭാവനകൾക്ക് കടവല്ലൂർ അന്യോന്യപരിഷത്തിന്റെ വാചസ്പതിപുരസ്കാരത്തിനും സാംസ്കാരികവകുപ്പിന്റെ സെന്റർ ഫോർ ഹെറിറ്റേജ് സ്റ്റഡീസിന്റെ പരീക്ഷിത്ത് തമ്പുരാൻ പുരസ്കാരത്തിനും അർഹനായി.

ഡോ. ഉണിത്തിരിയുടെ രചനാപ്രപഞ്ചം (എഡി. ഡോ. സി. രാജേ

ന്ദ്രൻ) അദ്ദേഹത്തിന്റെ 2006 വരെയുള്ള പ്രധാനകൃതികളുടെ പഠനമാണ്.

ഭാര്യ: യു. കെ. ആനന്ദവല്ലി.

മക്കൾ: ഡോ. ആനന്ദവർധനൻ (പ്രൊഫസർ, ഐ. ഐ. ടി. ബോമ്പെ), പത്മജ (സോഫ്റ്റ്‌വെയർ എഞ്ചിനിയർ, പി. എസ്. എൽ, പൂന)

മരുമക്കൾ: രാജേശ്വരി (ഡയരക്ടർ, ഫ്രാക്റ്റൽ അനാലിറ്റിക്സ്, ബോംബെ), അജിത് (അസിസ്റ്റന്റ് പ്രൊഫസർ, എൻ. ഐ. ടി; സൂറത്കൽ)

പേരക്കിടാവ് : ആദിശങ്കരൻ (വിദ്യാർഥി)

പോസ്റ്റ് തേഞ്ഞിപ്പലം, മലപ്പുറം ജില്ല – 673 636.
ഫോൺ: 0494–2403058.
ഇ–മെയ്ൽ: unithiri.nvp@gmail.com

അവതാരിക

നമ്മുടെ സർവകലശാലകളിൽ ഭാഷാവിഭാഗങ്ങളും അവയിൽ ഗവേഷണത്തിനുള്ള സംവിധാനങ്ങളും ഉണ്ടായിട്ട് വർഷങ്ങൾ പലതായെങ്കിലും ഗവേഷണം ജീവിതവൃത്തിയായി അംഗീകരിച്ചിട്ടുള്ളവരിൽനിന്നു ന്യായമായും പ്രതീക്ഷിക്കാവുന്നവയും മലയാളത്തിലെ സാഹിത്യനിരൂപണത്തിന് ആഴവും പരപ്പും നൽകുന്നവയുമായ പ്രസിദ്ധീകരണങ്ങൾ വളരെയൊന്നും കൈവന്നുകഴിഞ്ഞതായി പറയാറായിട്ടില്ല. ഗവേഷണമാധ്യമം പ്രായേണ ഇംഗ്ലീഷ് ആണെന്നതും ഗവേഷകരുടെയെന്നപോലെ നിദേശകരുടെയും ദൃഷ്ടി മുഖ്യാമായും ബിരുദലാഭത്തിലാണെന്നതുമാകാം ഈ സർഗശോഷണത്തിന്റെ കാരണം. എല്ലാറ്റിനെയും പറ്റി സാമാന്യവും ഒന്നിനെപ്പറ്റി സമഗ്രവുമായ വിജ്ഞാനമാണ് പ്രതീക്ഷിക്കേണ്ടതെന്ന് ഒരു ചൊല്ലുണ്ട്. ബിരുദത്തിനായി താൻ സമർപ്പിക്കുന്ന പ്രബന്ധത്തിന്റ കേന്ദ്രവിഷയത്തെപ്പറ്റി സമ്പൂർണമായ അറിവു സമ്പാദിക്കുന്നതോടൊപ്പം സാഹിത്യഗവേഷണവിദ്യാർഥി സാഹിത്യത്തിന്റെ മറ്റു വിഭാഗങ്ങളിൽ സാമാന്യവിവരമെങ്കിലും നേടിയിരിക്കേണ്ടതാണ്. ഈ വിവരം നേടുന്നതിനുള്ള പരിശ്രമത്തിൽ അയാൾക്ക് അംഗീകൃതങ്ങളായ പല വസ്തുതകളെയും ചോദ്യം ചെയ്യേണ്ടതായിവരും. പ്രാമാണികന്മാരുടെ കൃതികളിൽത്തന്നെ പലപ്പോഴും പൊളിച്ചെഴുത്തു നടത്തേണ്ടതായും വരും. പാണ്ഡിത്യത്തിന്റെ വളർച്ച ഈ മാർഗത്തിലൂടെയാണ്. ഒരു ഗ്രന്ഥകാരനെപ്പറ്റി, ഒരു സിദ്ധാന്തത്തെപ്പറ്റി, നിലവിലുള്ള ധാരണ തിരുത്താൻ കഴിയുന്നത് തീർച്ചയായും ഒരു ഗവേഷണവിദ്യാർഥിക്ക് അഭിമാനാവഹമായ നേട്ടമാകുന്നു.

കേരളസർവകലാശാലയുടെ സംസ്കൃതവിഭാഗത്തിൽ, പ്രശസ്തപണ്ഡിതനായ പ്രൊഫസർ വെങ്കടസുബ്രഹ്മണ്യയ്യരുടെ കീഴിൽ, ഗവേഷണം നടത്തുന്ന ശ്രീ എൻ. വി. പി. ഉണിത്തിരി*യുടെ ആറു പ്രബന്ധങ്ങളാണ് ഈ സമാഹാരത്തിൽ. 'പൂർണസരസ്വതി' എന്ന സന്യാസനാമത്തിൽ പ്രഖ്യാതനായ കേരളീയസംസ്കൃതവ്യാഖ്യാതാവിന്റെ കൃതികളാണ് ശ്രീ. ഉണിത്തിരിയുടെ ഗവേഷണവിഷയം. ഈ വിഷയത്തെപ്പറ്റി അറിയാൻ സാധ്യമായത്ര വിവരങ്ങൾ ശേഖരിക്കുന്നതിനോടൊപ്പംതന്നെ ഈ പഠനത്തിൽനിന്ന് ഉദ്ഭവിക്കുന്ന മറ്റു ചില പ്രശ്നങ്ങളെയും ബഹുദൂരം പിന്തുടരുന്നതിന് ശ്രീ. ഉണിത്തിരിയെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ സഹജമായ ജിജ്ഞാസ പ്രേരിപ്പിച്ചതിന്റെ ഫലമത്രേ ഈ ആറു ലേഖനങ്ങൾ. കാളിദാസകൃതികൾ മലയാളികൾക്കു പരിചയപ്പെടുത്തിക്കൊടുക്കുന്നതിൽ അദ്വിതീയമായ സേവനമനുഷ്ഠിച്ച കുട്ടികൃഷ്ണമാരാർ, കാളിദാസഹൃദയത്തിലേക്ക് ഇറങ്ങിച്ചെല്ലുന്നതിൽ

* കോഴിക്കോട് സർവകലാശാലാസംസ്കൃതവിഭാഗം പ്രൊഫസർ സ്ഥാനത്തുനിന്ന് വിരമിച്ച് ഇപ്പോൾ വിശ്രമജീവിതം നയിക്കുന്നു.

'പൂർണസരസ്വതി' എന്ന വ്യാഖ്യാതാവിനെ എത്രത്തോളം ആശ്രയിച്ചിരിക്കുന്നുവെന്ന് വിശദമാക്കുന്നതാണ് ആദ്യത്തെ ലേഖനം. 'പൂർണസരസ്വതി'യോടുള്ള കടപ്പാട് സൂചിപ്പിക്കാതിരിക്കുകയും സൗകര്യമുള്ളപ്പോഴെല്ലാം ഈ പഥപ്രദർശകന്റെ തലയ്ക്കിട്ട് കിഴുക്കുകയും ചെയ്യുന്ന മാരാരുടെ പെരുമാറ്റത്തിന്റെ വൈലക്ഷണ്യം ശ്രീ. ഉണിത്തിരി എടുത്തുകാട്ടാതിരിക്കുന്നില്ല.

പരക്കെ അറിയപ്പെടാത്ത പല വിവരങ്ങളും ഉൾക്കൊള്ളുന്ന ഒന്നാണ് 'ശാകുന്തളത്തിന്റെ കേരളീയവ്യാഖ്യാനങ്ങൾ' എന്ന രണ്ടാമത്തെ ലേഖനം. പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിയ മൂന്നും പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്താത്ത അഞ്ചും അടക്കം എട്ടു ശാകുന്തളവ്യാഖ്യാനങ്ങളെ പരാമർശിക്കുന്ന ഈ ലേഖനം കേരളീയരുടെ വ്യാഖ്യാനപദ്ധതിയുടെ സവിശേഷതകൾ എടുത്തുകാട്ടുക കൂടി ചെയ്യുന്നതിനാൽ പ്രത്യേകം വിലപ്പെട്ടതാണ്. പ്രാചീനസാഹിത്യങ്ങളിൽ വ്യാഖ്യാനങ്ങൾക്കുള്ള സ്ഥാനം വിശിഷ്ടമാണല്ലോ. പലപ്പോഴും മൗലികകൃതികളുടെയത്രതന്നെ പ്രാധാന്യം വ്യാഖ്യാനങ്ങൾക്കുമുണ്ട്. വ്യത്യസ്തങ്ങളായ വ്യാഖ്യാനപദ്ധതികളെപ്പറ്റി വേണ്ടത്ര പഠനങ്ങൾ ഇനിയും ഉണ്ടായിട്ടുണ്ടെന്നു പറഞ്ഞുകൂടാ. ശ്രീ. ഉണിത്തിരിയുടെ ശ്രദ്ധ ഈ വഴിക്കു തിരിഞ്ഞു കാണാൻ ഞാനാഗ്രഹിക്കുന്നു.

'പൂർണസരസ്വതി'യുടെ ഗ്രന്ഥങ്ങളുടെ പകർപ്പുകൾ തിരയുന്നതിനിടയിൽ ശ്രീ. ഉണിത്തിരിയുടെ കൈകളിലെത്തിച്ചേർന്നതും ഉള്ളൂർ, വടക്കുങ്കൂർ, കുഞ്ചുണ്ണിരാജാ മുതലായ കേരളീയസംസ്കൃതസാഹിത്യഗവേഷകന്മാർ കണ്ടിട്ടില്ലാത്തതുമായ *നളചന്ദ്രോദയം* എന്ന സംസ്കൃതകാവ്യത്തെപ്പറ്റിയാണ് മൂന്നാമത്തെ ലേഖനം. കൃതിയെയും കർത്താവിനെയും പറ്റി ലഭ്യമായ വസ്തുതകളെല്ലാം ഈ ലേഖനത്തിൽ സമാഹരിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു.

*അഭിജ്ഞാനശാകുന്തള*ത്തിന്റെ വ്യാഖ്യാനങ്ങളിൽ സർവഥാ പ്രഥമഗണനീയമാണ് അഭിരാമന്റെ *ദിങ്മാത്രദർശനം*. അഭിരാമനെപ്പറ്റി ഉള്ളൂരും വടക്കുങ്കൂറും നടത്തിയ പഠനങ്ങൾ പരിശോധിച്ച്, അവരുടെ അഭിപ്രായങ്ങൾ അടിസ്ഥാനരഹിതങ്ങളെന്നു സ്ഥാപിക്കുകയും, അഭിരാമൻ ആരെന്നതു സംബന്ധിച്ച് സ്വന്തമായ ഒരു നിഗമനം ഉന്നയിക്കുകയുമാണ് "അഭിരാമൻ ആര്?" എന്ന ലേഖനത്തിൽ ശ്രീ. ഉണിത്തിരി ചെയ്യുന്നത്.

'പൂർണസരസ്വതി' എന്ന പേരിന്റെ ഘടകമായി വർത്തിക്കുന്ന 'സരസ്വതി' എന്ന പദത്തിന്റെ പ്രസക്താർഥമെന്തെന്നുള്ള ചിന്തയാണ് അഞ്ചാമത്തെ ലേഖനമായ 'സരസ്വതി എന്ന വാക്കിനെപ്പറ്റി'. ഈ ചിന്ത കുറേക്കൂടി വ്യാപകമായ ഒരു മണ്ഡലത്തിലേക്കു പ്രസരിപ്പിച്ചതാണ്

'ദശനാമികൾ' എന്ന ആറാമത്തെ ലേഖനം.

പാണ്ഡിത്യത്തിന്റെ കനമുള്ള ഈ പ്രബന്ധങ്ങൾ തീർച്ചയായും നമ്മുടെ സാഹിത്യനിരൂപണത്തെ സമ്പന്നതരങ്ങളാക്കുന്നവയാണ്. ഗവേഷണതാല്പര്യവും ഗൗരവബുദ്ധിയുമുള്ള വായനക്കാരുടെ പഠനത്തിന് ഇവയെ ഞാൻ സസന്തോഷം ശുപാർശ ചെയ്യുന്നു.

കോഴിക്കോട്, എൻ. വി. കൃഷ്ണവാരിയർ

8 മെയ്, 1975

"ആ പരിതോഷാദ് വിദുഷാം
ന സാധു മന്യേ പ്രയോഗവിജ്ഞാനം."
– കാളിദാസൻ

ഉള്ളടക്കം

1. മാരാർ പറയാത്തൊരു കടപ്പാട്
2. ശാകുന്തളത്തിന്റെ കേരളീയവ്യാഖ്യാനങ്ങൾ
3. നളചന്ദ്രോദയകാവ്യം
4. അഭിരാമൻ ആര്?
5. സരസ്വതി എന്ന വാക്കിനെപ്പറ്റി
6. ദശനാമികൾ

1. മാരാർ പറയാത്തൊരു കടപ്പാട്

[ഉപക്രമം – മാരാരുടെ മേഘസന്ദേശപരിഭാഷ – മർമസ്പർശിയായ വ്യാഖ്യാനം – മറുവശം: പാഠഭേദങ്ങൾ –മല്ലിനാഥാദികളുടെ പ്രസിദ്ധപാഠങ്ങളിൽനിന്നു വ്യത്യസ്തം – മാരാർ അവലംബിച്ചത് ആരെ? പൂർണസരസ്വതിയുടെ *വിദ്യുല്ലത*യിൽനിന്നാണ് മാരാർ പാഠങ്ങൾ കൈക്കൊണ്ടത്; തെറ്റിദ്ധരിപ്പിക്കുമാറുള്ള മാരാരുടെ വിമർശങ്ങൾ – ആസ്വാദനക്കുറിപ്പുകളിൽ പൂർണസരസ്വതിയോടു കടപ്പാട് – അടിസ്ഥാനമില്ലാത്ത ഖണ്ഡനവിമർശനം – 'സർപ്പവേണി'യുടെ വിവരണം: വാക്കിനു വാക്ക് തർജമ – നോട്ടപ്പിശക് – കടപ്പാട് ഒളിച്ചുവെച്ചതിനു പിന്നിലെ മനോവികാരം; പ്രക്ഷിപ്തവാദം: അവലംബം പൂർണസരസ്വതി തന്നെ – മാരാരുടെ ആക്ഷേപത്തിനു മറുപടി; പൂർവോത്തരാധ്യായവിഭജനമില്ലായ്മ എന്നതിൽ പുതുമയില്ല – മറ്റു കാളിദാസപരിഭാഷകളിലും ഇതേ അടവുതന്നെ.]

സംസ്കൃതാനഭിജ്ഞരായ കേരളീയസഹൃദയർക്ക് അത്യന്തം അപര്യാപ്തമായ പദ്യവിവർത്തനങ്ങചളിലൂടെ മാത്രം ഒട്ടൊരു മുഖപരിചയം നേടാൻ കഴിഞ്ഞിരുന്ന കാളിദാസകാവ്യങ്ങളെ, അവയുടെ ആസ്വാദ്യത തെല്ലുപോലും ചോർന്നുപോകാതെ ഗദ്യപരിഭാഷകളിലൂടെ സുപരിചിതമാക്കിക്കൊടുത്തു എന്നുള്ളതാണ് കുട്ടിക്കൃഷ്ണമാരാരുടെ പ്രമുഖമായൊരു സംഭാവന. മലയാളലിപിയിലടിച്ച മൂലശ്ലോകങ്ങൾ, അന്വയം, അതിമനോഹരവും കാവ്യാത്മകത നിറഞ്ഞുതുളുമ്പുന്നതുമായ മലയാളഗദ്യപരിഭാഷ, സ്വാരസ്യം, വ്യംഗ്യം തുടങ്ങിയ ആസ്വദനീയവശങ്ങളുടെ അതിസംക്ഷിപ്തമായ സൂചനകൾ – ഈ മട്ടിൽ തയ്യാറാക്കപ്പെട്ട ആ മലയാളഗദ്യപരിഭാഷാകൃതികൾ മലയാളകാവ്യലോകത്തിനു മികച്ച മുതൽക്കൂട്ടു തന്നെ. *വിക്രമോർവശീയം, സ്വപ്നവാസവദത്തം, ഉത്തരരാമചരിതം* തൊട്ടുള്ള സംസ്കൃതസാഹിത്യത്തിലെ തനിത്തങ്കങ്ങളായ ചിലതുകൂടി മാരാരുടെ ആ വിദഗ്ധതൂലികയിലൂടെ പരിഭാഷപ്പെടുത്തിക്കിട്ടിയിരുന്നെങ്കിൽ എന്നാശിച്ചുപോകാത്ത സഹൃദയർ ചുരുക്കമായിരിക്കും.

മർമസ്പർശിയായ വ്യാഖ്യാനം

*മേഘസന്ദേശ*ത്തിന് അൻപതിലേറെ വ്യാഖ്യാനങ്ങളുണ്ടത്രേ സംസ്കൃതത്തിൽ. മലയാളത്തിൽ വ്യാഖ്യാനങ്ങളും വിവർത്തനങ്ങളുമായി ഒരു ഡസനിൽപ്പരമുണ്ടാകുമെന്നു തോന്നുന്നു.

ഒരേ സമയം വിവർത്തനത്തിന്റെയും വ്യാഖ്യാനത്തിന്റെയും പ്രയോജനം ചെയ്യുന്ന കൃതികളിൽ കുട്ടിക്കൃഷ്ണമാരാരുടേതു[1]തന്നെ 'കനിഷ്ഠികാധിഷ്ഠിതം'. *മേഘസന്ദേശ*ത്തിന്റെ ഹൃദയത്തിലേക്കു വെളിച്ചം വീശുന്ന മർമസ്പർശിയായ ഒരുപന്യാസം അവതാരികയായി ചേർത്തിരിക്കുന്നത് ഈ കൃതിയുടെ മേന്മ വർധിപ്പിക്കുന്നു.

"ദീർഘീകുർവൻ പടു മദകളം കൂജിതം സാരസാനാം
പ്രത്യൂഷേഷു സ്ഫുടിതകമലാമോദമൈത്രീകഷായഃ

1. മേഘസന്ദേശം –ഗദ്യപരിഭാഷ: കുട്ടിക്കൃഷ്മമാരാര്, മാതൃഭൂമി, കോഴികകോട്, 1967.

യത്ര സ്ത്രീണാം ഹരതി സുരതഗ്ലാനിമംഗാനുകൂലഃ
ശിപ്രാവാതഃ പ്രിയതമ ഇവ പ്രാർഥനാചാടുകാരഃ." (ശ്ലോകം 29)

എന്ന കാളിദാസശ്ലോകം വായിച്ച സംസ്കൃതാഭിജ്ഞനായൊരു സഹൃദയനു ലഭിക്കുന്ന കാവ്യാനുഭൂതിയിൽനിന്നു വളരെയൊന്നും കുറഞ്ഞതായിരിക്കില്ല, മാരാരുടെ ഈ വിവർത്തന–സ്വാരസ്യക്കുറിപ്പുകളെ അനുസന്ധാനം ചെയ്യുന്ന സംസ്കൃതമറിഞ്ഞുകൂടാത്ത ഒരു മലയാളിസഹൃദയന്നുളവാകുന്നതും: "അവിടെ പുലർകാലങ്ങളിൽ സാരസങ്ങളുടെ മദം മുഴുത്ത് മധുരമായ കൂകലിന്നു നീളം കൂട്ടിക്കൊണ്ടും വിടരുന്ന താമരപ്പൂക്കളുടെ മണമിടചേർന്നു സൗരഭ്യമാർന്നും മെയ്തടവുംവിധം ശിപ്രയിൽനിന്നു വീശുന്ന തെന്നൽ കെഞ്ചിയോമനിക്കുന്ന പ്രിയതമനെന്നപോലെ സ്ത്രീകളുടെ സുരതത്തളർച്ച തീർത്തുകൊടുക്കുന്നു. സുരതാവർത്തനത്തിനുവേണ്ടിയുള്ള രാഗപുനരുദ്ദീപനമാണ് പ്രാർഥനാചാടുക്രിയ. രാത്രി നീളെ നടന്ന രതോത്സവത്താൽ പ്രിയതമൻ പുലർകാലത്ത്, പക്ഷേ, നിരുദ്യമനായാലും, ഹൃദ്യമായ ശബ്ദ-ഗന്ധ–സ്പർശങ്ങളോടുകൂടിയ ശിപ്രാമാരുതൻ വന്ന് ആ ഉത്സവം തുടരുവാൻ പ്രേരിപ്പിക്കുന്നു എന്നു ഭാവം." (പേജ് 36–37)

"ഭൂയശ്ചാഹ 'ത്വമസി ശയനേ കണ്ഠലഗ്നാ പുരാ മേ
നിദ്രാം ഗത്വാ കിമപി രുദതി സസ്വരം വിപ്രബുദ്ധാ'
സാന്തർഹാസം കഥിതമസകൃത് പൃച്ഛതാ ച ത്വയാ മേ
'ദൃഷ്ടഃ സ്വപ്നേ കിതവ, രമയൻ കാമപി ത്വം മയേ'തി."(ശ്ലോ. 95)

എന്ന ശ്ലോകത്തെ, "അദ്ദേഹം വീണ്ടും പറഞ്ഞു: മുൻപൊരിക്കൽ മെത്തയിൽ നീ എന്റെ കഴുത്തിൽ കെട്ടിപ്പിടിച്ചുറങ്ങവേ, എന്തോ ഉറക്കെ നിലവിളിച്ചുകൊണ്ട് ഉണരുകയുണ്ടായി; ഞാൻ എടുത്തെടുത്തു ചോദിച്ചപ്പോൾ, ഉള്ളിലൊരു ചിരിയോടുകൂടി നീ പറയുകയും ചെയ്തു, സൂത്രക്കാരാ, അങ്ങ് ഒരുത്തിയെ രമിപ്പിക്കുന്നതായി ഞാൻ സ്വപ്നത്തിൽ കണ്ടിരിക്കുന്നു എന്ന്." (പേജ് 91) എന്നിങ്ങനെ വിവർത്തനം ചെയ്തതിനുശേഷം അതിലെ സ്വാരസ്യങ്ങളെടുത്തു കാട്ടുകയാണ് മാരാർ: "'അന്നുപോലും എന്നെപ്പറ്റി അത്ര ശങ്കയുള്ള നീ ഇന്ന് ഇത്രയും അകന്നിരിക്കുന്ന എന്നെപ്പറ്റി എന്തെല്ലാം ദുസ്വപ്നം കാണുന്നുണ്ടാവും; പക്ഷേ, അന്നത്തേതുപോലെ ഇന്നത്തവയും വെറും മിഥ്യയാണെന്നോർക്കണേ!' എന്ന സന്ദേശം കൂടി ഈ അഭിജ്ഞാനത്തിലുൾപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു."

ഇങ്ങനെ കളിദാസഹൃദയത്തെ മലയാളഭാഷയുടെ പരിധിയിൽനിന്നുകൊണ്ട് എത്രത്തോളം തെളിച്ചു കാട്ടാമോ അത്രത്തോളം ചെയ്തിരിക്കയാണ് നമ്മുടെ പരിഭാഷകൻ.

മറുവശം – പാഠഭേദങ്ങൾ

ഇതൊരു വശം. മറുവശം കൂടി നോക്കണമല്ലോ. ആദ്യമായി പാഠഭേദങ്ങൾ നോക്കാം. മല്ലിനാഥന്റെ *സഞ്ജീവനി*[2]യാണ് ഇന്ത്യയിലൊട്ടുക്കുമെന്നപോലെ മലയാളക്കരയിലും പ്രചുരപ്രചാരം നേടിയിട്ടുള്ള *മേഘസന്ദേശ*സംസ്കൃതവ്യാഖ്യാനം. അതുകൊണ്ടുതന്നെ സംസ്കൃതപണ്ഡിതന്മാരിൽ മിക്കവരുടെയും നാക്കിൻതുമ്പിൽ പൊടുന്നനവെ വന്നുപെടുന്ന പാഠം മല്ലിനാഥന്റേതാണ്. മാരാരുടെ മേഘപരിഭാഷയിലാകട്ടെ, പലേടത്തും പാഠം വ്യത്യസ്തമാണ്. ആരുടെ പാഠമാണ് താൻ സ്വീകരിച്ചിട്ടുള്ളതെന്ന് അദ്ദേഹം ഒരിടത്തും സൂചിപ്പിച്ചിട്ടില്ല. ചില ഉദാഹരണങ്ങൾ:

മൂന്നാം ശ്ലോകത്തിൽ 'കൗതുകാധാനഹേതോഃ' എന്നാണ് മല്ലിനാഥപാഠം. 'അഭിലാഷമുളവാക്കുന്നതുകൊണ്ട്'എന്നർഥം. ദക്ഷിണാവർത്തനാഥ[3]ന്റെ പാഠവും ഇതുതന്നെ. മാരാർ 'കേതകാധാനഹേതോഃ' എന്ന പാഠമാണ് സ്വീകരിച്ചിരിക്കുന്നത്. 'കൈതയ്ക്കു പൂവുളവാക്കുന്ന' എന്നർഥം കൊടുത്ത് "'കേതകാധാനഹേതോഃ' എന്നത് വർഷാരംഭത്തിൽ പുതുമേഘം ഭൂമിയിലെ ചരാചരപ്രപഞ്ചത്തിൽ പെട്ടെന്നുണ്ടാക്കുന്ന വികാരവിശേഷങ്ങളുടെ വ്യക്തവും സുന്ദരവുമായ ഒരു പലക്ഷണമാണ്. ആ അവസരത്തിൽ പ്രിയജനങ്ങളോടു ചേർന്നിരിക്കുന്നവർക്കുപോലും എന്തെന്നില്ലാത്ത ഒരുത്കണ്ഠ തോന്നുന്നു; അപ്പോൾ ഏറിയ നാളായി പ്രിയാവിരഹിതനായിരിക്കുന്ന ഈ യക്ഷൻ ആ മേഘത്തിന്റെ മുൻപിൽ ചെന്നുനിന്ന് എന്തെല്ലാം ധ്യാനിച്ചിരിക്കില്ല – മുൻപ് ഇത്തരം മേഘാലോകത്തിൽ ഇടിവെട്ടു കേട്ട് നടുങ്ങിയ ഭാവത്തിൽ പ്രിയതമ തന്റെ കഴുത്തിൽ കെട്ടിപ്പിടിച്ചതും മറ്റുമായി എന്തെല്ലാം!" എന്നിങ്ങനെ ആ പദപ്രയോഗത്തിന്റെ സ്വാരസ്യം വിശദമാക്കുന്നതോടൊപ്പം താരതമ്യത്തിനുവേണ്ടി *രഘുവംശം* 13–ാം സർഗം 17–ാം ശ്ലോകം നിർദേശിക്കുകയും ചെയ്തിരിക്കുന്നു.

"വേണീഭൂതപ്രതനു..." എന്നു തുടങ്ങുന്ന ശ്ലോകത്തിൽ 'സലിലാസാവതീതസ്യ സിന്ധുഃ' എന്നാണ് മല്ലിനാഥപാഠം. 'അസൗ സിന്ധുഃ' എന്നതിന് കഴിഞ്ഞ ശ്ലോകത്തിൽ പരാമൃഷ്ടമായ നിർവിന്ധ്യാനദി എന്നർഥവും പറയുന്നു. 'സലിലാ സാ ത്വതീതസ്യ സിന്ധുഃ'എന്നാണ് ദക്ഷിണാവർത്തനാഥന്റെ പാഠം. 'ആ നിർവിന്ധ്യ' എന്ന് അർഥവും വ്യത്യസ്തം. മാരാരാകട്ടെ 'താമതീതസ്യ സിന്ധുഃ' എന്ന മറ്റൊരു പാഠമാണ് സ്വീകരിക്കുന്നത്. സിന്ധു എന്നത് ഒരു നദിയുടെ പേരായിട്ടാണെടുത്തിട്ടുള്ളത്. താം എന്നത് കഴിഞ്ഞ ശ്ലോകത്തിലെ നിർവിന്ധ്യാനദിയെയും സിന്ധു എന്നത് മറ്റൊരു നദിയെയും കുറിക്കുന്നതായിട്ടാണ് മാരാരുടെ വ്യാഖ്യാനം. "കവി ഇതിലും അടുത്ത ശ്ലോകത്തിലും രണ്ടു നദികളെ രണ്ടു തരം നായികമാരായി ചിത്രീകരിച്ചതിലെ ഭാവവൈചിത്ര്യം വിചാരമധുരമാണ്" എന്ന് അതിന്റെ സ്വാരസ്യവും വെളിപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നു. മല്ലിനാഥൻ, ദക്ഷിണാവർത്തനാഥൻ എന്നിവർക്കുപോലും കാണാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടില്ലാത്ത ഭാവാർഥപുഷ്ടിയാണ് ഇവിടെ നിരീക്ഷിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളത്.

ഇങ്ങനെ മല്ലിനാഥനിൽനിന്നും വ്യത്യസ്തമായ പാഠങ്ങളോടുകൂടിയ മുപ്പതോളം ശ്ലോകങ്ങൾ മാരാരുടെ കൃതിയിലുണ്ട്.

ശ്ലോകം 5

"കാമാർത്താ ഹി 'പ്രണയ'കൃപണാ..." – മാരാർ

"കാമാർത്താ ഹി 'പ്രകൃതി'കൃപണാ..." – മല്ലിനാഥൻ

ശ്ലോകം 9

"ഗർഭാധാന'ക്ഷമ'പരിചയാത് ... " – മാരാർ

"..... 'ക്ഷണ'.... " – മല്ലിനാഥൻ

പ്രക്ഷിപ്തശ്ലോകം 1

"ആശാബന്ധഃ കുസുമസദൃശപ്രാണമപ്യംഗനാനാം
സദ്യഃപാതപ്രണയി ഹൃദയം വിപ്രയോഗേ രുണദ്ധി" – മാരാർ

"ആശാബന്ധഃ കുസുമസദൃശം പ്രായശോ ഹ്യംഗനാനാം
സദ്യഃപാതി പ്രണയി ..." – മല്ലിനാഥൻ

ശ്ലോകം 23

"ത്വത്സമ്പർക്കാത് പുളകിതമി'വാപ്രൗഢ'പുഷ്പൈഃ കദംബൈഃ"
– മാരാർ

" ... പുളകിതമിവ പ്രൗഢ....." – മല്ലിനാഥൻ

ശ്ലോകം 30

"ഹർമ്യേഷ്വസ്യാഃ കുസുമസുരഭിഷ്വധ്വഖിന്നാന്തരാത്മാ
നീത്വാ ഖേദം ലളിതവനിതാപാദരാഗാങ്കിതേഷു" – മാരാർ

" ... സുരഭിഷ്വധ്വഖേദം നയേഥാഃ
ലക്ഷ്മീം പശ്യംല്ലളിതവനിതാ..." – മല്ലിനാഥൻ

ശ്ലോകം 66

"തത്രാഗാരം ധനപതിഗൃഹാനുത്തരേണാസ്മദീയം
ദൂരാല്ലക്ഷ്യം ത്വദമരധനുശ്ചാരുണാ തോരണേന
യസ്യോദ്യാനേ – മാരാർ

ത്തിലെ നിർവിന്ധ്യാനദിയെയും സിന്ധു എന്നത് മറ്റൊരു നദിയെയും കുറിക്കുന്നതായിട്ടാണ് മാരാരുടെ വ്യാഖ്യാനം. “കവി ഇതിലും അടുത്ത ശ്ലോകത്തിലും രണ്ടു നദികളെ രണ്ടു തരം നായികമാരായി ചിത്രീകരിച്ചതിലെ ഭാവവൈചിത്ര്യം വിചാരമധുരമാണ്” എന്ന് അതിന്റെ സ്വാരസ്യവും വെളിപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നു. മല്ലിനാഥൻ, ദക്ഷിണാവർത്തനാഥൻ എന്നിവർക്കുപോലും കാണാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടില്ലാത്ത ഭാവാർഥപുഷ്ടിയാണ് ഇവിടെ നിരീക്ഷിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളത്.

ഇങ്ങനെ മല്ലിനാഥനിൽനിന്നും വ്യത്യസ്തമായ പാഠങ്ങളോടുകൂടിയ മുപ്പതോളം ശ്ലോകങ്ങൾ മാരാരുടെ കൃതിയിലുണ്ട്.

ശ്ലോകം 5
“കാമാർത്താ ഹി ‘പ്രണയ’കൃപണാ...” – മാരാർ
“കാമാർത്താ ഹി ‘പ്രകൃതി’കൃപണാ...” – മല്ലിനാഥൻ
ശ്ലോകം 9
“ഗർഭാധാന‘ക്ഷമ’പരിചയാത് ... ” – മാരാർ
“..... ‘ക്ഷണ’.... ” – മല്ലിനാഥൻ
പ്രക്ഷിപ്തശ്ലോകം 1
“ആശാബന്ധഃ കുസുമസദൃശപ്രാണമപ്യംഗനാനാം
സദ്യഃപാതപ്രണയി ഹൃദയം വിപ്രയോഗേ രുണദ്ധി” – മാരാർ
“ആശാബന്ധഃ കുസുമസദൃശം പ്രായശോ ഹ്യംഗനാനാം
സദ്യഃപാതി പ്രണയി ...” – മല്ലിനാഥൻ
ശ്ലോകം 23
“ത്വത്സമ്പർക്കാത് പുളകിതമി‘വാപ്രൗഢ’പുഷ്പൈഃ കദംബൈഃ”
– മാരാർ
“ ... പുളകിതമിവ പ്രൗഢ.....” – മല്ലിനാഥൻ
ശ്ലോകം 30
“ഹർമ്യേഷ്വസ്യാഃ കുസുമസുരഭിഷ്വധ്വഖിന്നാന്തരാത്മാ
നീത്വാ ഖേദം ലളിതവനിതാപാദരാഗാങ്കിതേഷു” – മാരാർ
“ ... സുരഭിഷ്വധ്വഖദം നയേഥാഃ
ലക്ഷ്മീം പശ്യംല്ലളിതവനിതാ...” – മല്ലിനാഥൻ
ശ്ലോകം 66
“തത്രാഗാരം ധനപതിഗൃഹാനുത്തരേണാസ്മദീയം
ദൂരാല്ലക്ഷ്യം ത്വദമരധനുശ്ചാരുണാ തോരണേന
യസ്യോദ്യാനേ...” – മാരാർ
“... ദൂരാല്ലക്ഷ്യം സുരപതിധനുശ്ചാരുണാ തോരണേന

ശ്ലോകം 73
“താം ജാനീയാഃ പരിമിതകഥാം ...
ഗാഢോത്കണ്ഠാഗുരുഷു ദിവസേഷ്വേഷു ഗച്ഛത്സു ബാലാ
ജാതാ മന്യേ ശിശിരമഥിതാ പദ്മിനീവാന്യരൂപാ” – മാരാർ
“താം ജാനീഥാഃ .... ഗാഢോത്കണ്ഠാം ഗുരുഷു...
ബാലാം ... ജാതാം...മഥിതാം പദ്മിനീം വാന്യരൂപാം” – മല്ലിനാഥൻ
ശ്ലോകം 81

“പാദാനിന്ദോരമൃതശിശിരാൻ” എന്നു തുടങ്ങുന്ന ശ്ലോകത്തിനു താഴെ “ഈ ശ്ലോകം മുൻശ്ലോകത്തിനു മുൻപായിട്ടാണ് മല്ലിനാഥപാഠം; അത് മറ്റൊരബദ്ധം” എന്നു മാരാർ എഴുതിയിരിക്കുന്നു.

മാരാരുടെ പാഠങ്ങളിൽ ബഹുഭൂരിപക്ഷവും ഔചിത്യവും സ്വാരസ്യവുമേറിയവയാണെന്ന് സൂക്ഷ്മദൃക്കുകൾക്ക് കാണാൻ പ്രയാസമില്ല.

ആ പാഠം ഏത്?

മാരാർക്കിതെവിടെനിന്നു കിട്ടി എന്നുള്ള അന്വേഷണചിന്തപോലും, ആ മഹാശയനിൽനിന്ന് കാവ്യാസ്വാദനമർമങ്ങൾ ഏറെക്കാലമായനുഭവിച്ചുപോന്ന കേരളീയസഹൃദയരെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം, അപരാധമാവാം. എങ്കിലും, സത്യത്തിനുനേരെ കണ്ണടയ്ക്കരുതെന്ന സത്യവും അദ്ദേഹം തന്നെ പഠിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ.

മാരാരുടെ പരിഭാഷയിൽ അവിടവിടെയായി ഒളിച്ചും തെളിച്ചുമുള്ള പരിഹാസം, കടുത്ത പുച്ഛം, തികഞ്ഞ ഉദാസീനത മുതലായ ഭാവങ്ങളോടെ ഖണ്ഡനപരമായി വിമർശിക്കപ്പെട്ടു കാണുന്ന, ഒരിക്കൽപ്പോലും സബഹുമാനം സ്മരിക്കപ്പെട്ടിട്ടില്ലാത്ത, പൂർണസരസ്വതിയെന്ന പ്രസിദ്ധകേരളീയ സംസ്കൃതവ്യാഖ്യാതാവിന്റെ *വിദ്യുല്ലത* എന്ന സരസവും പ്രൗഢവും വിസ്തൃതവുമായ *മേഘസന്ദേശവ്യാഖ്യാന*ത്തിൽനിന്നാണ് മാരാർക്ക് ഈ സമുചിതപാഠങ്ങളും അവയുടെ സ്വാരസ്യങ്ങളും ഏതാണ്ട് മുഴുവൻതന്നെ കിട്ടിയത്. മേലുദ്ധരിച്ച ശ്ലോകങ്ങൾക്ക് പൂർണസരസ്വതി നൽകിയ വ്യാഖ്യാനം നോക്കിയാൽ ഇതു വ്യക്തമാവും. ഇത്രയേറെ പാഠങ്ങൾ താൻ ആരിൽനിന്നു സ്വീകരിച്ചുവോ, ആ മഹാനെ രണ്ടുമൂന്നിടങ്ങളിലേ മാരാർ പാഭേദാനുബന്ധിയായി അനുസ്മരിക്കുന്നുള്ളൂ. അതിലൊന്ന്, “ആരാധ്യൈവം ശരവണഭവം” എന്നു തുടങ്ങുന്ന ശ്ലോകത്തിന്റെ കീഴെയാണ്. “ആരാധ്യൈനം” എന്നു *വിദ്യുല്ലതാ*പാഠം (പേജ് 48). അതത്ര പോരാ എന്നു ധ്വനി. “തന്മധ്യേ ച സ്ഫടികഫലകാ” എന്നിത്യാദിശ്ലോകത്തിന്റെ കീ

ഴിലാണ്. “താളൈഃ ശിഞ്ജദ്വലയസുഭഗൈഃ” എന്ന പൂർണസരസ്വതിയുടെ പാഠംതന്നെ, പതിവുപോലെ, മാരാരും എടുത്തിട്ടുള്ളത്. അടിക്കുറിപ്പിൽ ‘ശിജി’ധാതു ആത്മനേപദമാകയാൽ ‘ശിഞ്ജദ്’പ്രയോഗം ചിന്ത്യം എന്നു പൂർണസരസ്വതി; ‘ശിഞ്ജാവലയ’മെന്നു മല്ലിനാഥപാഠം. എന്നൊരഭിപ്രായവും കാണാം (പേജ് 70). ആസ്വാദനവുമായി പുലബന്ധംപോലുമില്ലാത്ത വ്യാകരണപ്പുൽത്തുമ്പുകളിൽ പിടിച്ച് കലശൽ കൂട്ടുന്ന മുരട്ടുപണ്ഡിതനാണ് പൂർണസരസ്വതിയെന്നും, വേണമെങ്കിൽ മല്ലിനാഥപാഠം സ്വീകരിക്കുന്നതിൽ തനിക്കു വിഷമമൊന്നുമില്ലെന്നുമാണല്ലോ ഇവിടത്തെ സൂചന. എന്നാൽ സത്യമെന്താണ്? ആദ്യം പരാമർശവിഷയമായ പാഠഭേദം പൂർണസരസ്വതിതന്നെ കൊടുത്തിട്ടുണ്ട്: “ഏവമിതി വാ പാഠഃ. ഉക്തപ്രകാരേണ പൂജയിത്വാ.” (പേജ് 68). രണ്ടാമത്തേത്: “ശിഞ്ജദ്വലയസുഭഗൈഃ” എന്ന പാഠത്തിൽ “ശിഞ്ജി അവ്യക്തേ ശബ്ദേ” എന്ന ധാതു ആത്മനേപദിയായതുകൊണ്ട് പരസ്മൈപദിത്വം വരികയില്ല എന്നും പറഞ്ഞ് യഥാദൃഷ്ടമായ പ്രസ്തുതപാഠത്തെ “ശിഞ്ജാവലയസുഭഗൈഃ” എന്നു മാറ്റുകയും ഏറെക്കിണഞ്ഞ് അതിനർഥം പറയുകയും ചെയ്ത ദക്ഷിണാവർത്തനാഥനെയും മല്ലിനാഥ–ചാരിത്രവർധനാദികളെയും പറ്റിയാണെങ്കിൽ ആ ധ്വനി ശരിക്കൊക്കും. പൂർണസരസ്വതി ചെയ്തത്, താൻ കണ്ട പാഠത്തെ, ഒരു സാഹിത്യഗവേഷകന് അവശ്യം വേണ്ട സത്യസന്ധതയോടെ, അതേപടി പകർത്തി സമുചിതമായ അർഥം പറഞ്ഞതിനുശേഷം, വിനയമധുരമായ ഭാഷയിൽ അതേപ്പറ്റി തന്റെ അഭിപ്രായം പ്രകടിപ്പിക്കുക മാത്രമാണ്. ആ പാഠം വള്ളിപുള്ളി തെറ്റാതെ, കടപ്പാട് സൂചിപ്പിക്കുകപോലും ചെയ്യാതെ, കവർന്നെടുത്തിട്ട് ഇങ്ങനെയൊരു ദുസ്സൂചനയ്ക്കു വഴിവെച്ചുകൊടുത്ത മാരാരുടെ ധൈഷണികമായ സത്യസന്ധതയോട് അല്പവും അസൂയപ്പെടേണ്ടതില്ല.

‘സ്വന്തം’ എത്രത്തോളം?

മാരാരുടെ സ്വന്തമായി നാം കരുതിപ്പോന്ന മറ്റൊന്ന് ആ ആസ്വാദനക്കുറിപ്പുകളാണ്. അതിൽ മിക്കതിനും അദ്ദേഹം കടപ്പെട്ടിരിക്കുന്നത് ഇതേ പൂർണസരസ്വതിയോടത്രേ.

“സന്തപ്താനാം ത്വമസി ശരണം” (ശ്ലോ. 7) എന്നു തുടങ്ങുന്ന ശ്ലോകത്തിലെ “ധനപതിക്രോധവിശ്ലേഷിതസ്യ” (വൈശ്രവണൻ ശുണ്ഠിയെടുത്തു വേർപിരിച്ചുവിട്ടിരിക്കുന്നവന്റെ) എന്ന പ്രയോഗത്തിന്റെ സ്വാരസ്യം പറയുകയാണ് മാരാർ: “കേവലം എന്റെ അപരാധംകൊണ്ടല്ല, ധനപതിമാർക്കു സുലഭമായ ക്രോധം കൊണ്ടാണ് മുഖ്യമായി എനിക്കീ വിശ്ലേഷം നേരിട്ടത്.” (ധനപതിക്രോധവിശ്ലേഷിതസ്യ

– നിധിപതേഃ കോപേന, ന പുനഃ ഇതോഗതേന മഹതാപരാധേന. നിർനിമിത്ത ഏവ കാശം കുശം വാവലംബ്യ ശ്രീമതാം അനപേക്ഷിതപരോപതാപഃ കോപ ഇതി ഭാവഃ (*വിദ്യുല്ലതാ*, പേജ് 15) എന്നു പൂർണസരസ്വതി.

“ആപൃച്ഛസ്വ പ്രിയസഖമമും” (ശ്ലോ. 11) എന്ന ശ്ലോകത്തിലെ “രഘുപതിപദൈരങ്കിതം മേഖലാസു” എന്ന ഭാഗത്തിന്റെ സ്വാരസ്യം വ്യക്തമാകുവാൻ ഒരു വിശദീകരണം തരുന്നുണ്ട് മാരാർ. “ഭക്തന്മാർ പൊൻതകിടിലും ഗോപിമൺചന്ദനങ്ങളെക്കൊണ്ടും മറ്റുമായി ശരീരത്തിൽ ഇഷ്ടദേവതയുടെ പാദമുദ്ര ധരിക്കാറുണ്ട്.” ഇവിടെയും കടപ്പാട് *വിദ്യുല്ലത*യോടുതന്നെ. അതിലിങ്ങനെ കാണാം: “മേഖലാസ്വങ്കിതമിത്യത്ര ഭക്തസമാധിഃ; തേപി കനകപട്ടാദിനിവിഷ്ടാനി ഇഷ്ടദേവതാചരണപ്രതിബിംബാനി കണ്ഠസൂത്രകടിസൂത്രാദിഷു ധാരയന്തി.” (പേജ് 24)

“തത്ര സ്കന്ദം നിയതവസതിം” (ശ്ലോ. 24) എന്ന ശ്ലോകത്തിനടിയിലുള്ള മാരാരുടെ ആസ്വാദനക്കുറിപ്പ്: “പുഷ്പമേഘം, പൂവുപെയ്യുന്ന മേഘം; പുഷ്പത്തോടൊപ്പം ഗംഗാജലത്തിനും പ്രാധാന്യം വേണമെന്നത്രേ ‘സ്നപയതി’ സൂചിപ്പിക്കുന്നത്. ‘അഭിഷേകപ്രിയഃ ശംഭുരലങ്കാരപ്രിയോ ഹരിഃ’ (*കുമാരസംഭവം*, 6. 75) എന്ന് പുരാണവചനവുമുണ്ട്. ‘നവശശിഭൃതാ’, പരമേശ്വരന്റെ അനന്യസാധാരണമായ ഈശ്വരത്വത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. ദേവസൈനാപത്യം ഏറ്റെടുക്കാൻ വേണ്ടിയാണ് ശിവതേജസ്സിൽനിന്നു സ്കന്ദന്റെ ഉത്പത്തി എന്ന *കുമാരസംഭവ*കഥയോർക്കുക. ഈ പുഷ്പമേഘീഭാവം, പുരാണേതിഹാസങ്ങളിൽ ആകാശത്തുനിന്ന് പുഷ്പവൃഷ്ടിയുണ്ടായതായി വർണിക്കുന്ന കഥകളെ അവലംബിച്ചുള്ള കല്പനയാവാം. *രഘുവംശ*ത്തിലുമുണ്ട് ഈ കല്പന. ‘സപുഷ്പജലവർഷിഭിർഘനൈഃ’ (11. 3) എന്ന്.” ഇനി പൂർണസരസ്വതിയുടെ വ്യാഖ്യാനത്തിലെ പ്രസക്തഭാഗങ്ങൾകൂടി ശ്രദ്ധിക്കുക: “പുഷ്പമേഘീകൃതാത്മാ, പുഷ്പവർഷീയോ മേഘഃ തത്ത്വേന നിർമിതം ശരീരം യേന. അനേന ജലവർഷിണോ രൂപാത് പുഷ്പവർഷേണ അദ്ഭുതരൂപാന്തരപരിഗ്രഹ ഉക്തഃ; തഥാ *രഘുവംശേ* – ‘ഗന്ധോദഗ്രം തദനു വവൃഷുഃ പുഷ്പമാശ്ചര്യമേഘാഃ’ ഇതി. അത്ര പുഷ്പാണാം പ്രാധാന്യപ്രതീതാവപി സ്നപനാദിസാമർഥ്യാദ് ഗഗനഗംഗാജലസ്യൈവ തത്പ്രകാരാധിവാസിതസ്യ പ്രാധാന്യം വേദിതവ്യം. ‘സാ സപുഷ്പജലവർഷിഭിർഘനൈഃ’ ഇത്യത്രേവ... തതഃ പ്രകൃഷ്ടപ്രയോജനപ്രാപ്തിരിതി ദ്യോതിതം. ‘അഭിഷേകപ്രിയഃ ശംഭുരലങ്കാരപ്രിയോ ഹരിഃ’ ഇതി പുരാ

ണവചനാത്... നവശശിഭൃതാ, തരുണചന്ദ്രശേഖരേണേതി. അനന്യ സാധാരണേന വിശേഷണേന അണിമാദിസർവൈശ്വര്യനികേതനസ്യ പരമേശ്വരസ്യ പ്രതിപാദനാത്... തദീയഗുണസർവസ്വസമ്പത്തിപ്രതി പാദ്യതേ. വാസവീനാം... ഏതേന ദാനവകദനദൂനദീനവാസ വാദിപ്രാർഥനാപ്രസന്നത്വം പരമേശ്വരസ്യ ഉക്തം; യഥാ *കുമാരസം ഭവേ* – 'അരിവിപ്രകൃതൈർദേവൈഃ പ്രസൂതിം പ്രതി യാചിതഃ' ഇതി.(പേജ് 65–66)"

ഇങ്ങനെ ഉദ്ധരിക്കാവുന്ന ഉദാഹരണങ്ങൾ വളരെയുണ്ട്. *രാമായ ണഭാരതാ*ദികളിൽനിനും സ്മൃതികളിൽനിന്നുമൊക്കെ മാരാരുടെ കുറി പ്പുകളിൽ അവിടവിടെയായി ഉദ്ധരിച്ചിട്ടുള്ള വരികളിൽ മിക്കതും സമാ നസന്ദർഭങ്ങളിൽ പൂർണസരസ്വതി ഉദ്ധരിച്ചവ തന്നെയെന്ന് ഒറ്റ നോട്ട ത്തിൽപോലും ആർക്കും മനസ്സിലാകും.

ഖണ്ഡനങ്ങൾക്കു പിന്നിൽ

ഇത്രയേയുള്ളൂവെങ്കിൽ അത്ര സാരമാക്കാനില്ലെന്നുവെക്കാം: കട പ്പാട് സൂചിപ്പിച്ചില്ലെന്നല്ലേ ഉള്ളൂ. അതും വിട്ട്, അതേ പൂർണസരസ്വ തിയെത്തന്നെ തെറ്റിദ്ധാരണ പരത്തുമാറ് ഇടയ്ക്കിടെ ഖണ്ഡിക്കു കയും ചെയ്തിരിക്കുന്നൂ മാരാർ. വിമർശനങ്ങളിൽ പലതും ബലം കുറഞ്ഞ അസ്തിവാരത്തിന്മേലാണ് കെട്ടിപ്പൊക്കിയിട്ടുള്ളതെങ്കിലും.

ഒന്നാം ശ്ലോകത്തിന്റെ വ്യാഖ്യാനത്തിൽ "കാന്താവിരഹഗുരുണാ" എന്ന പദത്തിന് പൂർണസരസ്വതി കൊടുത്ത അർഥത്തെ മാരാർ ഇങ്ങനെ വിമർശിക്കുന്നു: "'കാന്താവിരഹഗുരു' – പ്രിയാവിരഹം ആദ്യമായി പഠിപ്പിച്ച ആചാര്യൻ എന്നു *വിദ്യുല്ലത*. പക്ഷേ അങ്ങനെ അർഥം കല്പിക്കുന്നതിൽ ഒരു ഹൃദ്യതയും തോന്നുന്നില്ല. ഗുരു ശബ്ദം നിരുക്തിയിൽ അധ്യാപനാർഥപര്യവസായിയല്ലതാനും." ഇതു കേട്ടാൽ തോന്നും അത് അധ്യാപനാർഥപര്യവസായിയായിരുന്നെങ്കിൽ ആ അർഥം അംഗീകരിക്കുമായിരുന്നുവെന്ന്. നിരുക്തത്തിലും നിഘ ണ്ടുവിലുമുള്ള അർഥം നോക്കിയിട്ടാണ് കാവ്യാസ്വാദനം നടത്തേണ്ട തെന്ന്, പരിഹാസ്യമാംവിധം, മാരാർക്ക് സൂചിപ്പിക്കേണ്ടിവന്നത് വലി യൊരു ഗതികേടിൽ പെട്ടതുകൊണ്ടാണ്. പൂർണസരസ്വതി വെറുതെ അങ്ങനെയൊരർഥമങ്ങ് പറഞ്ഞതല്ല; തക്ക യുക്തിയുടെയും മഹാക വിപ്രയോഗത്തിന്റെയും പിൻബലത്തോടുകൂടിയാണ്. കാളിദാസന്റെ പ്രയോഗമാണല്ലോ ചർച്ചാവിഷയം. അതുകൊണ്ട് കാളിദാസകൃതിക ളിൽനിന്നുതന്നെ സമാനപ്രയോഗമെടുത്തുകാട്ടുകയാണ് *വിദ്യുല്ലതാ* കാരൻ. പ്രസ്തുതവ്യാഖ്യാനഭാഗമിതാണ്: "കാന്താവിരഹഗുരുണാ

പ്രിയതമാവിയോഗോപദേശാചാര്യേണ, സ്വപ്നേപി അവിദിതവിരഹ ദുഃഖസ്യാസ്യ 'ഈദൃശോ ദയിതാവിയോഗഃ' ഇതി ശാപേനൈവ ഉപ ദിഷ്ടത്വാത് സ ഗുരുരിത്യുച്യതേ, അജ്ഞാതജ്ഞാപകത്വസാമാന്യേ ന; 'സ മാരുതസുതാനീതമഹൗഷധിഹൃതവ്യഥഃ ലങ്കാസ്ത്രീണാം പുനശ്ചക്രേ വിലാപാചാര്യകം ശരൈഃ' ഇതിവത്." (പേജ് 3. 'സ മാരു തസുതാനീത...' എന്ന ശ്ലോകം *രഘുവംശ*ത്തിൽനിന്ന്.) സ്വപ്ന ത്തിൽപോലും വിരഹദുഃഖമറഞ്ഞിട്ടില്ലാത്ത യക്ഷനെ 'ഇമ്മട്ടിലാണ് ഭാര്യാവിയോഗം' എന്ന് ആദ്യമായി പഠിപ്പിക്കുന്നത് ഈ ശാപമാണ്. അതിനാൽ അത് ഗുരു. അറിയാത്ത ഒന്ന് അറിയിക്കുകയാണല്ലോ ഗുരുവും ചെയ്യുന്നത്. അല്പമാലോചിച്ചാൽ ഈ അർഥമാണ് കൂടു തൽ ചമത്കാരപൂർണമെന്നും മാരാർ കൊടുത്ത പരമ്പരയാ പറഞ്ഞു വരാറുള്ള ("കാന്താവിരഹംകൊണ്ട് കനത്തത്" എന്ന) അർഥത്തിൽ പന്തികേടുണ്ടെന്നും മനസ്സിലാകും. മഹാകവിപ്രയോഗംകൊണ്ട് സുസ്ഥാപിതമായ *വിദ്യുല്ലതാ*നിർദിഷ്ടമായ അർഥത്തെ ഇളക്കണ മെങ്കിൽ പിന്നെ നിരുക്തത്തിന്റെ ദ്രവിച്ചുപോയ ഈർക്കിലുപയോഗി ക്കുകയേ നിവൃത്തിയുള്ളൂ. ആചാര്യശബ്ദമാണല്ലോ, ഗുരുശബ്ദമ ല്ലല്ലോ, ഉദ്ധൃതമായ *രഘുവംശ*ശ്ലോകത്തിൽ പ്രയോഗിച്ചിട്ടുള്ളത്.

സർപ്പവേണി – പദാനുപദതർജമ

"ഛന്നോപാന്തഃ പരിണതഫലദ്യോതിഭിഃ" (ശ്ലോകം 16)

എന്ന ശ്ലോകത്തിന്റെ താഴെ മാരാർ കുറിക്കുന്നു: "സർപ്പവേണി – കറുത്തു സർപ്പാകൃതിയിലുള്ള ഒരു വസ്തുവിന്റെ പേരാണെന്നു പൂർണസരസ്വതി; സ്ത്രീകൾ ഒരു സവിശേഷമട്ടിൽ കെട്ടിവെക്കുന്ന മുടിയുടെ പേരാണെന്നു മല്ലിനാഥൻ; കൃഷ്ണസർപ്പം ചുരുണ്ടിരിക്കു ന്നതിന്റെ പേരാണെന്നു ചിലർ; മുലക്കണ്ണിന് ആ പേരുമുണ്ടെന്ന് നിഘ ണ്ടുവുണ്ടത്രേ – ഉണ്ടെങ്കിലും, ആ അർഥം ഇവിടെ വിവക്ഷിതമാ വാൻ വയ്യ; ഉത്തരാർധത്തിൽ അതുത്പ്രേക്ഷിക്കാൻ പോകയാണല്ലോ. 'സ്നിഗ്ധവേണി' എന്ന പാഠാന്തരവുമുണ്ട്." ഇതു വായിക്കുന്ന ആരും വ്യാഖ്യാതാവിനെ അഭിനന്ദിച്ചുപോകും. എത്ര ഗ്രന്ഥങ്ങൾ പരിശോ ധിച്ചിട്ടാണ് അദ്ദേഹം ഈ അഞ്ചാറു വരികളെഴുതിയിട്ടുള്ളത് എന്നോർത്ത് അദ്ഭുതം കൂറും! വസ്തുതയെന്താണ്? പൂർണസരസ്വ തിയുടെ ഈ വ്യാഖ്യാനഭാഗം വായിച്ചുനോക്കൂ: "സർപ്പവേണീ നാമ മേചകരുചിഃ കശ്ചിത് പദാർഥഃ സർപ്പസദൃശാകാരഃ, കാമിനീകേശബ ന്ധവിശേഷോ വാ, 'നീലാളകേ മേഘചയേ മേചകേ സ്തനചൂചു കേ മണ്ഡലേ കൃഷ്ണസർപ്പാണാം സർപ്പവേണീ നിഗദ്യതേ' ഇതി ദിവാകരഃ... സർപ്പവേണീതി കൃഷ്ണഭുജംഗഭോഗമണ്ഡലമിതി കേചി

ത്." (പേജ് 33) മാരാരുദ്ധരിച്ച അഭിപ്രായഭേദങ്ങൾ മുഴുവൻ *വിദ്യുല്ല തയിൽ* ചൂണ്ടിക്കാട്ടിയവ തന്നെ: നിഘണ്ടുവടക്കം! എന്നല്ല, മല്ലിനാഥൻ പറഞ്ഞുവെന്നു കുറിച്ചത് നോട്ടപ്പിശകും. മല്ലിനാഥന് 'സർപ്പ വേണി' എന്ന പാഠമേയില്ല. 'സ്നിഗ്ധവേണി' എന്നാണല്ലോ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പാഠം! അവസാനത്തെ വാക്യത്തിൽനിന്ന് 'ഈ വളച്ചുകെട്ടിനൊന്നും പോകേണ്ട, സ്നിഗ്ധവേണി എന്ന പാഠം തന്നെ സ്വീകരിച്ചാൽ മതി' എന്നാണ് മാരാരുടെ ഹൃദയമെന്നു തോന്നും! അത് സ്വീകരിച്ചാൽ മല്ലിനാഥന്റെ പ്രസിദ്ധപാഠമായിപ്പോകും; പുതുമയില്ലാതെയാകും; പൂർണസരസ്വതിയെ വിമർശിച്ച് ഇപ്പോൾ നേടിയെടുത്ത ബഹുമതി കിട്ടാതെയും വരും! ആ നിഘണ്ടുവുദ്ധരിച്ച ഒറ്റക്കാരണത്താൽ പൂർണസരസ്വതിയെ ബഹുമാനിക്കേണ്ടതാണ് (പ്രസിദ്ധപണ്ഡിതന്മാർപോലും കണ്ടിട്ടില്ലാത്തതാണത്.) അതിനുപകരം മാരാർ ചെയ്തത് –)

മാരാരുടെ പൂർണസരസ്വതീഖണ്ഡനവിമർശനത്തിന്റെ ഉള്ളുകള്ളികൾ വെളിച്ചത്താക്കുന്ന സന്ദർഭങ്ങൾ ഇനിയുമുണ്ട്. വിസ്തരഭയത്താൽ കൂടുതൽ ഉദ്ധരിക്കുന്നില്ല.

ഒളിച്ചുവെച്ച കഥ

അപ്പോൾ ചുരുക്കം ഇതാണ്: പൂർണസരസ്വതിയുടെ അപൂർവസുന്ദരമായ വ്യാഖ്യാനം മാരാരുടെ കൈയിൽ കിട്ടി. അനുരൂപമായ പാഠസ്വീകരണത്തിലും ആസ്വാദനത്തിലുമാണ് *വിദ്യുല്ലതാ*കാരൻ പ്രധാനമായും ശ്രദ്ധിച്ചിട്ടുള്ളത്. മാരാർക്കും തോന്നി അതുപോലൊന്നെഴുതാൻ. അതിൽനിന്ന് ആകാവുന്നത്ര ഉൾക്കൊണ്ടു. അതപ്പടിയങ്ങു തുറന്നു പറയുന്നത് കുറച്ചിലാവും. അതുകൊണ്ട് ഒളിച്ചുവെച്ചു. അപ്പോഴേക്കും അതാ, ഉള്ളിൽ തള്ളിത്തള്ളിവരുന്നൂ ആ മഹാശയന്റെ പേര്! തെറ്റിദ്ധാരണ ജനിപ്പിക്കുമാറുള്ള ഉദ്ധരണികളിലും ഖണ്ഡനവിമർശനങ്ങളിലുമായി ആ പേർ തിരുകിക്കയറ്റി ആ തള്ളലിനെ പണിപ്പെട്ടമർത്തി – ഈ കാര്യം മാരാരെത്തന്നെ പിന്നെയും പിന്നെയും അലട്ടിയിരുന്നതായി ഊഹിക്കാൻ പഴുതുണ്ട്. ആദ്യം *രാജാങ്കണ*ത്തിൽ *മേഘസന്ദേശ*ത്തെപ്പറ്റി എഴുതിയ ലേഖനത്തിൽ[2] പൂർണസരസ്വതിയെ വല്ലാതെ കടന്നാക്രമിക്കുന്നുണ്ട്. മാരാരുടെ തന്നെ ഭാഷയിൽ, കാലംകൊണ്ടു കുറേക്കൂടി പാകം വന്നിട്ടാണ് അതിലെ സാരാംശം സമാഹരിച്ച് *മേഘസന്ദേശ*ത്തിന്റെ ഗദ്യപരിഭാഷയിൽ അവതാരികയായി ചേർത്തത്[3]. 'പാകം വരുമ്പോഴേക്കും' *വിദ്യുല്ലത*യുടെ *മേഘസന്ദേശ*പ്രയോജനകഥനത്തിലുണ്ടായിരുന്ന അമർഷം ഒട്ടൊന്നു

2. [illegible] സമാഹാരത്തിലാണ് ഇപ്പോൾ ആ ലേഖനം ഉള്ളത്.

3. മാരാർ, *പതിനഞ്ചുപന്യാസ*ത്തിലെ "പിന്തിരിഞ്ഞു നോക്കുമ്പോൾ" എന്ന ഉപന്യാസം, പേജ് 86.

അമർഷം ഒട്ടൊന്നു കുറഞ്ഞു. (താൻതന്നെ *മേഘസന്ദേശ*ത്തിന് സാംസ്കാരികമൂല്യം പറയാൻ തുടങ്ങിയല്ലോ (*മേഘസന്ദേശഗദ്യപരിഭാഷ*, പേജ് 7, 8). കാലം പിന്നെയും കഴിഞ്ഞപ്പോൾ പൂർണസരസ്വതിയിൽനിന്ന് ആരുമറിയാതെ കൈക്കൊണ്ട പാഠാന്തരങ്ങൾതന്നെ ചോർന്നുപോകാൻ തുടങ്ങി. അർഥം "സർപ്പവേണിക്കൊത്ത" എന്നു [illegible][4]

പ്രക്ഷിപ്തത്തിന്റെ പൊള്ളത്തരം

പ്രക്ഷിപ്തങ്ങൾ കണ്ടെത്തിയതാണ് മാരാരുടെ സ്വന്തമെന്നഭിമാനിക്കാവുന്ന മറ്റൊരു നേട്ടം. അതിന്റെ കഥയും ഏതാണ്ടിങ്ങനെയൊക്കെത്തന്നെ. പരിഭാഷയുടെ ഒടുവിൽ പ്രക്ഷിപ്തശ്ലോകങ്ങൾ എന്ന തലവാചകത്തിനു തൊട്ടുകീഴിലായി മാരാർ എഴുതുന്നു: "താഴെ വരുന്ന ശ്ലോകങ്ങളിൽ 1, 2, 8. 9. 17–23 എന്നീ പന്തിരണ്ടെണ്ണം പൂർണസരസ്വതി കൈക്കൊണ്ടിട്ടുണ്ട്; 4–7, 10, 11 എന്നീ ആറെണ്ണം മല്ലിനാഥൻ വ്യാഖ്യാനിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിലും അവ പ്രക്ഷിപ്തങ്ങളാണെന്ന് എടുത്തുപറയുന്നുമുണ്ട്; 3, 25–29 എന്നീ ആറെണ്ണം മല്ലിനാഥനും വ്യാഖ്യാനിച്ചിട്ടില്ല." (പേജ് 94) ഈ കണക്കു വായിച്ചാൽ പെട്ടെന്നു തോന്നുക പൂർണസരസ്വതിയാണ് ഏറ്റവുമധികം പ്രക്ഷിപ്തങ്ങൾ കൈക്കൊണ്ട കൊടിയ അനൗചിത്യക്കാരൻ എന്നാണ്. സൂക്ഷിച്ചു നോക്കിയാൽ സഞ്ചിയിൽനിന്നും പൂച്ച പുറത്തു ചാടുന്നതു കാണാം. ആകെ ഇരുപതു പ്രക്ഷിപ്തശ്ലോകങ്ങളാണ് മാരാർ കണ്ടുപിടിച്ചിട്ടുള്ളത്. അതിൽ രണ്ടെണ്ണം താരതമ്യേന വളരെ കൂടുതൽ ശ്ലോകങ്ങളുള്ള *ചാരിത്രവർധിനി* പോലും സൂചിപ്പിച്ചവയല്ല. എം. ആർ. കാളേ, എസ്. കെ. ഡേ എന്നിവർ പ്രസാധനം ചെയ്ത *മേഘദൂത*പ്പതിപ്പുകളിൽ അവ പ്രക്ഷിപ്തമായി ചേർത്തുകാണുന്നുണ്ട്[5]. ബാക്കിയുള്ളതിൽ പത്തെണ്ണം മിക്കവരും പ്രക്ഷിപ്തമായി കണക്കാക്കിയവ തന്നെ. ശേഷിച്ചവയിൽ അഞ്ചെണ്ണം മല്ലിനാഥൻ കാളിദാസീയമായിത്തന്നെ കരുതുന്നുണ്ടെങ്കിലും പൂർണസരസ്വതി അവയെയും തള്ളിയിരിക്കുന്നു.[6] അങ്ങനെ ഏറ്റവും ചുരുങ്ങിയ (ആകെ നൂറ്റിപ്പത്തു ശ്ലോകം) ശ്ലോകങ്ങളുള്ള പാഠമാണ് *വിദ്യുല്ലത*യുടേത്. ഇതല്ലേ മാരാരുടെ മേഘദൂതപ്രക്ഷിപ്തവാദത്തിന്നവലംബമെന്നും സംശയിച്ചുപോകുന്നു. അതൊളിച്ചുവെക്കാനാവണം, ചിലതുകൂടി, കൃത്യമായിപ്പറഞ്ഞാൽ, ഒരു പന്തിരണ്ടെണ്ണം കൂടി വിചിത്രവും ദുർബലവുമായ കാരണങ്ങളിന്മേൽ പ്രക്ഷിപ്തമാക്കാൻ മാരാർ നിശ്ചയിച്ചത്!

അവിടെയും തെറ്റിദ്ധാരണ പരത്തുമാറുള്ള ഉദ്ധരണവും അതിന്മേൽ പിടിച്ചുള്ള പരിഹാസവും കുറേ ചളിവരിയെറിയലുമൊക്കെ

4. അവിടെത്തന്നെ, പേജ് 85.

5 എം. ആർ. കാളേ എഡിറ്റു ചെയ്ത മേഘദൂതം, ബോമ്പേ –4 , പേജ് 182; എസ്. കെ. ഡേ എഡിറ്റു ചെയ്തത്, സാഹിത്യ അക്കാദമി, ന്യൂ ഡൽഹി, പേജ് 78.

6. *വിദ്യുല്ലത*യുടെ അനുബന്ധമായി പൂർണസരസ്വതി എടുക്കാത്തവയും മല്ലിനാഥൻ വ്യാഖ്യാനിച്ചവയുമായ പദ്യ

കാണാം. ഒരുദാഹരണം മാത്രം:

“അംഗേനാംഗം പ്രതനു തനുനാ ഗാഢതപ്തേന തപ്തം
സാസ്രേണാശ്രുദ്രുതമവിരതോത്കണ്ഠമുത്കണ്ഠിതേന
ഉഷ്ണോച്ഛ്വാസം സമധികതരോച്ഛ്വാസിനാ ദൂരവർത്തീ
സങ്കല്പൈസ്തേ വിശതി വിധിനാ വൈരിണാ രുദ്ധമാർഗഃ”

എന്ന ശ്ലോകത്തെ “ശത്രുവായ വിധിയാൽ വഴി തടയപ്പെട്ട അദ്ദേഹം ചടച്ചു വല്ലാതെ ചുട്ട് കണ്ണീർ തൂകി ഉത്കണ്ഠ പൂണ്ട് ഏറ്റവും നെടുവീർപ്പിടുന്ന തന്റെ അംഗംകൊണ്ട്, ചടച്ച് ചുട്ട് കണ്ണീരിൽ കുതിർന്ന് എപ്പോഴും ഉത്കണ്ഠ പൂണ്ട് എരിവീർപ്പിടുന്ന നിന്റെ അംഗത്തെ സങ്കല്പംകൊണ്ടു പ്രവേശിക്കുന്നു – മുറുകെ ആലിംഗനം ചെയ്യുന്നു എന്നർഥം.” എന്നു വിവരിച്ചതിനുശേഷം അതിന്റെ പ്രക്ഷിപ്തത്വത്തിന് കാരണങ്ങൾ എണ്ണിപ്പറയുകയാണ്: “സങ്കല്പംകൊണ്ടായാലും ആശ്ലേഷിക്കുന്നു എന്ന ഈ പ്രസ്താവം ഒരന്യൻ മുഖേന ഒരു കുലസ്ത്രീയെ കേൾപ്പിക്കാവുന്നതല്ല. 91, 95 ശ്ലോകങ്ങളിലെ ‘നിർദയാശ്ലേഷഹേതോഃ’, ‘കണ്ഠലഗ്നാ പുരാ മേ’എന്നിവയുടെ ഔചിത്യം തെല്ലും ഇതിലില്ല. വിധിയെ ശകാരിക്കൽ ഇവിടെയും. ഈ ശ്ലോകത്തിൽ യഥാസംഖ്യം എന്ന അലങ്കാരമുണ്ടത്രേ – അങ്ങനെ വല്ലതും വേണ്ടേ ഇതിൽ കവിത്വമുണ്ടെന്നു വാദിക്കാൻ?” (പേജ് 101) ഒന്നു ഭാഗ്യമായി: പല പ്രക്ഷിപ്തശ്ലോകങ്ങളുടെ കാര്യത്തിൽനിന്നും വ്യത്യസ്തമായി ഈ ശ്ലോകത്തിന് അർഥവിവരണം കൊടുത്തത്! (പ്രക്ഷിപ്തശ്ലോകങ്ങളായി കൊടുത്ത ഇരുപത്തൊൻപതെണ്ണത്തിൽ പന്തിരണ്ടെണ്ണത്തിന് മാരാർ ഇങ്ങനെ അർഥവിവരണം നൽകുന്നുണ്ട്. ഈ ‘പന്തിയിൽ പക്ഷപാത’ത്തിന് എന്താവാം കാരണം? തിരഞ്ഞുപിടിച്ചുനോക്കിയാൽ പൂർണസരസ്വതി കാളിദാസന്റേതായി കണക്കാക്കിയവയാണ് ആ പന്തിരണ്ടെണ്ണവുമെന്നു കാണാം. പ്രക്ഷിപ്തനിർണയത്തിലൂടെ സ്വത്വം സ്ഥാപിച്ചെടുക്കാൻ ബുദ്ധി മുഷ്ക് കാട്ടിയപ്പോൾ ഹൃദയം എതിർത്തുനിന്നതിന്റെ ഫലമാണ് ആ അർഥവിവരണം!) ഈ അർഥത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിലായാലും മതി, പ്രസ്തുതശ്ലോകത്തെ അനുശീലനം ചെയ്യുന്ന ഏതു സഹൃദയനും ‘ഞാൻ കാളിദാസസന്തതിയാണ്’ എന്ന ഉദ്ഘോഷണം അവിടെ വ്യക്തമായി കേൾക്കാം. അതിൽ മാരാരുടെ കാരണങ്ങൾ മങ്ങുകയോ മുങ്ങുകയോ ചെയ്യുകയേ ഉള്ളൂ! ആ കാരണങ്ങൾക്ക് കുലീനതയുടെ അതിർത്തിക്കുള്ളിൽ നിന്നുകൊണ്ട് മറുപടി പറയാൻ വളരെ ഞെരുക്കം. ‘സങ്കല്പംകൊണ്ടായാലും...’ എന്ന ആദ്യത്തെ യുക്തിക്ക് “ഭൂയശ്ചാഹ...” എന്ന

ങ്ങൾ എന്ന തലക്കിറിപ്പിൽ വ്യാഖ്യാനമടക്കം അച്ചടിച്ചിട്ടുള്ള പതിനൊന്നു ശ്ലോകങ്ങൾ നോക്കുക (പേജ് 176–184.) അതിൽ ആറെണ്ണം മല്ലിനാഥൻ പ്രക്ഷിപ്തമെന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ടുതന്നെ വ്യാഖ്യാനിച്ചവയാണ്.

അഭിജ്ഞാനശ്ലോകം പ്രക്ഷിപ്തമാകാത്തിടത്തോളം കാലം എന്തൊരടിസ്ഥാനമാണ് കിട്ടുക? “ഔചിത്യം തെല്ലുമില്ലെ”ന്ന് ഉപാദാനമേതുമെന്യേ നടത്തുന്ന ശപഥത്തിന് “ഔചിത്യം ഏറ്റവുമധികമുണ്ട്” എന്ന് അതിനേക്കാൾ ഉച്ചത്തിലുള്ള മറ്റൊരു ശപഥമോ സഹൃദയപ്രമാണമോ മാത്രമേ മറുപടിയായുള്ളൂ. “ക്രൂരസ്തസ്മിന്നപി ന സഹതേ സംഗമം നൗ കൃതാന്തഃ” എന്നിടത്തില്ലാത്ത എന്ത് ‘വിധിയെ ശകാരിക്ക’ലാണ് ഇവിടെയുള്ളതെന്ന് എത്ര ആലോചിച്ചിട്ടും പിടി കിട്ടുന്നില്ല! ഇത്രയും കാരണങ്ങൾക്കുവേണ്ടിയുള്ള കാരണങ്ങളായിപ്പോയെന്നു മാരാർക്കു തന്നെ തോന്നിയോ എന്തോ! അവസാനഭാഗത്ത് പുച്ഛവും പരിഹാസവുംകൊണ്ട് അരങ്ങ് കൊഴുപ്പിച്ചതിന് വേറെ കാരണമൊന്നും കാണുന്നില്ല. ചന്ദനം ചാർത്തിക്കേണ്ടുന്ന പൂർണസരസ്വതിയുടെ നേർക്കു തന്നെ, പതിവുപോലെ ഈ ചളിയേറും! അർഥവിവരണത്തോടൊപ്പം സമാനപദ്യങ്ങളുദ്ധരിച്ച് ആശയം, ഭാവം, രസം, ധ്വനി എന്നിവ ഉന്മീലനം ചെയ്തുകാട്ടിയതിനുശേഷം അലങ്കാരമൊന്നു നിർദേശിച്ചുവിടുക എന്നത് പൂർണസരസ്വതിയുടെ വ്യാഖ്യാനരീതിയാകുന്നു. ഈ പദ്യത്തിന്റെ വ്യാഖ്യാനത്തിലും ഒടുവിൽ “യഥാസംഖ്യമലങ്കാരഃ” എന്നു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. അതിലാണ് ആ പദ്യത്തിന്റെ ജന്മസാഫല്യമെന്ന് അതിനർഥമുണ്ടോ? മറിച്ച്, തൊട്ടുമുൻപ് “‘തനു തനുനാ’ ഇത്യാദിഭിഃ ഉഭയാനുരാഗസാചിവ്യേന പരാം കാഷ്ഠാം അധിതിഷ്ഠൻ രസോ ധ്വന്യതേ” (പേജ് 152) എന്നു രസധ്വനി വരെ നിരൂപണം ചെയ്ത് ആ ശ്ലോകത്തിന്റെ രസനീയത മുഴുവൻ പ്രകാശിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടുതാനും. പൂർണസരസ്വതി കാളിദാസീയമായെടുത്ത ശ്ലോകങ്ങളെ പ്രക്ഷിപ്തമാക്കി തന്റേടം തെളിയിക്കാൻ മാരാർ കിണഞ്ഞുനോക്കിയതിന്റെ മാതൃകയാണിത്!

അധ്യായവിഭജനമില്ലായ്മ പുതുമയോ?

പൂർവോത്തരാധ്യായവിഭജനമില്ലായ്മയാണ് മാരാരുടെ പരിഭാഷയിൽ കാണുന്ന മറ്റൊരു പുതുമ[7]. പ്രാചീനരായ വല്ലഭദേവന്റെയും സ്ഥിരദേവന്റെയും വ്യാഖ്യാനങ്ങൾ, ജിനസേനന്റെ ഗ്രന്ഥം, ഡോ. എസ്. കെ. ഡേ പ്രസാധനം ചെയ്തതും (സാഹിത്യ അക്കാദമിപ്രസിദ്ധീകരണം) എച്ച്. എച്ച്. വിത്സൺ ആംഗലതർജമയോടുകൂടി (രണ്ടാം പതിപ്പ്, 1843) പ്രസിദ്ധീകരിച്ചതുമായ *മേഘദൂത*പപ്പതിപ്പുകൾ എന്നിവയിലുമില്ല അത്തരമൊരു അധ്യായവിഭജനം എന്ന കാര്യം ശ്രദ്ധേയമാണ്. ഡോക്ടർ ഡേ അതേപ്പറ്റി എഴുതിയിരിക്കുന്നത് നോക്കുക: “The division into Purva- and Uttara- Megha is here

7. മാരാരുടെ ഗദ്യപരിഭാഷ, പേജ് 61. അവിടെ അദ്ദേഹം അത് യുക്തിയുക്തം സ്ഥാപിക്കുന്നുണ്ട്.

made by some commentators and manuscripts, and is now conventionally accepted; but it is somewhat arbitrary and is not found in the early commentaries of Vallabhadeva and Sthiradeva nor in Jinasena's text."(P. 59)

മറ്റു പരിഭാഷകളുടെ സ്ഥിതി

മാരാരുടെ മറ്റു കാളിദാസപരിഭാഷകളുടെ സ്ഥിതിയും ഇതിൽനിന്നേറെ വ്യത്യസ്തമല്ല. *കുമാരസംഭവ-രഘുവംശ*പരിഭാഷകളിൽ അരുണഗിരിനാഥന്റെയും നാരായണപണ്ഡിതന്റെയും വ്യാഖ്യാനങ്ങളെയും *അഭിജ്ഞാനശാകുന്തളപരിഭാഷ*യിൽ അഭിരാമനെയുമാണ് മുഖ്യമായും ആശ്രയിക്കുന്നത്. പക്ഷേ, പ്രക്ഷിപ്തനിർണയം മുതലായവയിൽ അവ താൻ പ്രയോജനപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ടെന്ന് അവിടെ മാരാർ അനുസ്മരിക്കുകയെങ്കിലും ചെയ്യുന്നുണ്ട്. 'അടവു'കൾ അവിടങ്ങളിൽ ഇത്ര വ്യാപകവും സമർഥവുമായി പ്രയോഗിച്ചതായും തോന്നുന്നില്ല.

★

2. ശാകുന്തളത്തിന്റെ കേരളീയവ്യാഖ്യാനങ്ങൾ

[ശാകുന്തളത്തിന് കേരളത്തിൽ എട്ട് സംസ്കൃതവ്യാഖ്യാനങ്ങൾ; ദിങ്മാത്രദർശനം – അഭിരാമന്റെ കേരളീയത്വം – ജീവചരിത്രവിവരങ്ങൾ – വ്യാഖ്യാനത്തിന്റെ പ്രത്യേകതകൾ; ചർച്ച– കർത്താവ് കേരളീയൻ തന്നെ – ചർച്ചയുടെ സ്വഭാവം – സാരാർഥദീപിക – മേന്മ; ടിപ്പണം – കർത്താവിന്റെ കേരളീയത്വം – സ്വരൂപം; ടീക – കർത്താവിനെപ്പറ്റിയുള്ള വിവരങ്ങൾ – കേരളീയൻ; ശ്രീകണ്ഠീയവ്യാഖ്യാനം – കർത്താവ് ദേശമങ്ങലത്ത് പ്രഥമശ്രീകണ്ഠവാരിയർ; അന്വയബോധിനി – കേരളീയസമ്പ്രദായം – കാലം – മേന്മ; ഗോവിന്ദബ്രഹ്മാനന്ദീയം – കർത്താവും കാലവും; മറ്റു ശാകുന്തളവ്യാഖ്യാനങ്ങൾ; കൃഷ്ണമാചാര്യൻ – ഭരതചരിതകർത്താവ്? – പൂർണസരസ്വതി ശാകുന്തളം വ്യാഖ്യാനിച്ചിട്ടുണ്ടോ? – മലയാളത്തിൽ – കുട്ടിക്കൃഷ്ണമാരാരുടെ ഗദ്യപരിഭാഷ; കേരളീയവ്യാഖ്യാനങ്ങളും അകേരളീയവ്യാഖ്യാനങ്ങളും തമ്മിൽ താരതമ്യപഠനം; കേരളീയവ്യാഖ്യാനത്തിന്റെ മേന്മകൾ – പ്രക്ഷിപ്തശ്ലോകങ്ങളൊഴിവാക്കുക – ഉചിതമായ പാഠസ്വീകരണം – സന്ദർഭോചിതമായ അർഥവിവരണം – സൂചിതകഥകളും മറ്റും വിശദമാക്കുക – അകേരളീയർ കേരളീയരേക്കാൾ സഹൃദയത്വം പ്രദർശിപ്പിച്ചതിന് ഉദാഹരണം – ഭരതവാക്യത്തിലെത്തുമ്പോൾ അകേരളീയരുടെ ശക്തിക്ഷയം – കേരളീയവ്യാഖ്യാനസമ്പ്രദായത്തെപ്പറ്റി എ. ആറിന്റെ അഭിപ്രായം]

*ശാകുന്തള*ത്തിന് ചുരുങ്ങിയത് എട്ടു സംസ്കൃതവ്യാഖ്യനങ്ങളെങ്കിലുമുണ്ടായിട്ടുണ്ട്.

1. ദിങ്മാത്രദർശനം[1]

ഇതിന്റെ കർത്താവ് അഭിരാമനാണ്. അദ്ദേഹം കേരളീയനാണെന്ന കാര്യത്തിൽ സംശയമില്ല. കേരളീയസംസ്കൃതനാടകങ്ങളുടെ എല്ലാ സവിശേഷതകളും അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൃതിയിൽ കാണാം. "നേപഥ്യമലങ്കാരഃ, തദർഥം ഗൃഹം നൈപഥ്യം." (വേഷഭൂഷകൾക്കു നേപഥ്യമെന്നും അണിയറയ്ക്കു നൈപഥ്യമെന്നും പറയുന്നു.) എന്നിങ്ങനെ നേപഥ്യമെന്നും നൈപഥ്യമെന്നുമുള്ള പദങ്ങൾ വിഭിന്നാർഥങ്ങളിലാണ് അദ്ദഹം ഉപയോഗിക്കുന്നത്. അകേരളീയഗ്രന്ഥകാരന്മാർ 'പ്രസ്താവന' എന്ന നാടകപ്രാരംഭഭാഗത്തിന് 'സ്ഥാപന' എന്നാണ് അഭിരാമൻ പേരു കൊടുക്കുന്നത്. ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ കേരളീയപാഠംതന്നെ അദ്ദഹം സ്വീകരിക്കുന്നു. അഭിരാമവ്യാഖ്യാനത്തിന്റെ ധാരാളം താളിയോലഗ്രന്ഥങ്ങൾ കേരളത്തിൽ കിട്ടാനുണ്ട്. ഇതെല്ലാം തെളിയിക്കുന്നത് അഭിരാമൻ കേരളീയനെന്നല്ലാതെ മറ്റെന്താണ്? .

*ദിങ്മാത്രദർശന*ത്തിൽനിന്ന് ആകെക്കൂടി തത്കർത്താവിനെപ്പറ്റി നമുക്കറിയാവുന്നത് പ്രസിദ്ധവൈയാകരണനായ ഒരു രുദ്രന്റെ ശിഷ്യനാണദ്ദേഹമെന്നും ബ്രാഹ്മണരുടെ തൊട്ടുതാഴെയുള്ള ഒരു ജാതിയിലാണദ്ദേഹം പിറന്നതെന്നും മാത്രമാണ്. ഈ ആമുഖപദ്യങ്ങൾ ഇക്കാര്യം തെളിയിക്കും:

"ഉദ്വാന്തഭാഷ്യാമൃതവക്ത്രരന്ധ്ര–

1. ***അഭിജ്ഞാനശാകുന്തളം, ദിങ്മാത്രദർശനം*** **എന്ന വ്യാഖ്യാനത്തോടുകൂടി എ. ആർ. രാജരാജവർമ്മ പ്രസാധനം ചെയ്തത്.തിരുവനന്തപുരം, 1913. വാണീവിലാസം സംസ്കൃതഗ്രന്ഥമാല (ശ്രീരംഗം)യിൽ 13–ാം നമ്പരായും ഇതേ ഗ്രന്ഥം പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്.**

കദ്രൂജവിസ്മാപനവാഗ്വിലാസാഃ
ഭദ്രാണി മഹ്യം മഹനീയശീലാഃ
രുദ്രാഭിധാനാ ഗുരവോ ജയന്തു.
വിദ്യാചതുർദശകശീലനജാഗരൂകാൻ
സത്കർമനിർമലധിയോ വിജിതാരിവർഗാൻ
സ്വാത്മൈക്യസമ്യഗവബോധധുരീണചിത്താ–
നത്യാദരേണ ധരണീവിബുധാൻ പ്രപദ്യേ."

വ്യാഖ്യാനത്തിലുദ്ധരിച്ച കൃതികളുടെയും ഗ്രന്ഥകാരന്മാരുടെയും കാലത്തെ അടിസ്ഥാനപ്പെടുത്തി ക്രി. പി. പതിനാലാം ശതകത്തിനുമേലായിരിക്കണം അഭിരാമൻ ജീവിച്ചതെന്ന് എ. ആർ. ഊഹിക്കുന്നു (ആമുഖം, പേജ് 3). പരമേശ്വരമങ്ങലത്ത് ചന്ദ്രശേഖരവാരിയർ *കൃഷ്ണചരിത*മഹാകാവ്യത്തിലും ഗോവിന്ദനാഥൻ *ഗൗരീകല്യാണം* യമകകാവ്യത്തിലും ഗുരുവായി സ്മരിക്കുന്നയാളും *നളചന്ദ്രോദയ* മഹാകാവ്യമെഴുതിയ കരിക്കാട്ടു കരുണാകരവാരിയരുടെ ജ്യേഷ്ഠനുമായ കരിക്കാട്ട് രാമവാരിയരാണ് അഭിരാമൻ എന്നു മറിച്ചു തെളിവുകൾ കിട്ടുന്നതുവരെ അഭിപ്രായപ്പെടാം[2].

*ദിങ്മാത്രദർശന*ത്തിൽ ഒട്ടേറെ ഉദ്ധണങ്ങളുണ്ട്. ധാരാളം ഗ്രന്ഥകാരന്മാരെയും കൃതികളെയും പേർ പറഞ്ഞുതന്നെ പരാമർശിക്കുന്നുണ്ട്. എന്നാൽ മറ്റു വ്യാഖ്യാതാക്കളെപ്പറ്റി ഒന്നും പറഞ്ഞുകാണുന്നില്ല. മേലേക്കിടയിലുള്ള സാഹിത്യവിദ്യാർഥികളെ ലക്ഷ്യമാക്കിയുള്ളതാണ് പ്രസ്തുതവ്യാഖ്യാനം. അതിനാൽ അന്വയമോ അതുപോലുള്ള പ്രാഥമികകാര്യങ്ങളോ ഇതിൽ അന്വേഷിക്കേണ്ടതില്ല. പ്രൊഫസർ രാജരാജവർമ നിരീക്ഷിച്ചതുപോലെ, എങ്ങനെയാണ് ഗ്രന്ഥം വ്യാഖ്യാനിക്കുകയും ആസ്വദിക്കുകയും ചെയ്യേണ്ടതെന്നു ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുക മാത്രമാണ് അഭിരാമൻ ചെയ്യുന്നത്. പാത്രനിരൂപണത്തിലേക്കു കടക്കുന്നില്ലെങ്കിലും, സന്ദർഭാനുസരണം കഥയിലെ കണ്ണികൾ കോർത്തിണക്കിക്കാട്ടി ഇതിവൃത്തത്തിന്റെ പൂർവാപരബന്ധം വ്യക്തമാക്കുന്നതുവഴി ആധുനികനിരൂപണത്തിന്റെ തലങ്ങളിലേക്ക് ഒട്ടൊന്നെത്തിപ്പിടിക്കുവാൻ അദ്ദേഹത്തിനു കഴിയുന്നുണ്ട്. അമ്മാതിരിഘട്ടങ്ങളിൽ വ്യാഖ്യാനം പദ്യത്തിലാവുന്നു എന്നതും ശ്രദ്ധേയമാണ്. ഉദാഹരണത്തിന് നാലാമങ്കത്തിൽ പ്രവേശകത്തിനുശേഷം വ്യാഖ്യാനമാരംഭിക്കുന്നതിങ്ങനെയാണ്:

"ഗാന്ധർവം പരിണയനം പരിണേതുർഗമനമാത്മനഗരായ
മുദ്രാർപ്പണം പ്രയാണേ ശാപോ ദുർവാസസസ്തസ്യാഃ

2. കൂടുതൽ വിവരങ്ങൾക്ക് ഉള്ളൂരിന്റെ *കേരളസാഹിത്യചരിത്രം* രണ്ടാം വാല്യം, പേജ് 371–373; വടക്കുങ്കൂറിന്റെ കേരളീയസംസ്കൃതസാഹിത്യചരിത്രം, മൂന്നാം വാല്യം, പേജ് 487–491; കുഞ്ചുണ്ണിരാജയുടെ കോൺട്രിബ്യൂഷൻ ഓഫ് കേരള ടു സാൻസ്ക്രിട് ലിറ്ററേച്ചർ, പേജ് 245 എന്നിവയും "നളചന്ദ്രോദയകാവ്യം" എന്ന പ്രബന്ധവും നോക്കുക.

2. അഭിജ്ഞാനശകുന്തളചർച്ച[3]

കർത്താവാരാണെന്നറിയുന്നില്ല. പക്ഷേ, കേരളീയനാണെന്നതിന് തെളിവുണ്ട്. സുപ്രസിദ്ധകേരളീയവ്യാഖ്യാതാവായ പൂർണസരസ്വതിയെ പ്രാമാണികനെന്ന നിലയിൽ ഇതിൽ ഉദ്ധരിക്കുന്നുണ്ട്. ഒരു *ടിപ്പണ*കാരനെ ഇടയ്ക്കിടയ്ക്ക് പരാമർശിക്കുന്നതു കാണാം. ആ *ടിപ്പണ*കാരൻ കേരളീയനാണെന്നു വ്യക്തം (ഇതിനെപ്പറ്റി മേലിൽ പ്രസ്താവിക്കാം). ഭാസനാടകങ്ങൾ, *യുധിഷ്ഠിരവിജയം*, *ദിവാകരകോശം* എന്നിങ്ങനെ മുൻപ് ധാരാളമായി പ്രചരിച്ചിരുന്ന പല കൃതികളെയും ഉദ്ധരിക്കുന്നതും ചർച്ചാകാരൻ കേരളീയനാണെന്നതിനു തെളിവായി ചൂണ്ടിക്കാട്ടാം. ഐതിഹ്യത്തെ ആസ്പദമാക്കി കൂടല്ലൂർമനയ്ക്കലെ ഒരു നമ്പൂതിരിപ്പാടായിരിക്കാം ഇതിന്റെ കർത്താവെന്ന് ഒരഭിപ്രായമുണ്ട്4

ഇത് വിപുലവും വിമർശനാത്മകവുമായ ഒരു വ്യാഖ്യാനമാണ്. ആറാമങ്കത്തിന്റെ മധ്യഭാഗം വരെയേ കണ്ടുകിട്ടിയിട്ടുള്ളൂ. പേര് സൂചിപ്പിക്കുന്നതുപോലെ, ഇടയ്ക്കിടെ ദീർഘചർച്ചകളിൽ മുഴുകുക എന്നത് ഈ കൃതിയുടെ സവിശേഷതയത്രേ. സർവസമ്മതമായ 'അഭിജ്ഞാനശാകുന്തള'മെന്ന പേരിനെത്തന്നെ വ്യാഖ്യാതാവ് ചോദ്യം ചെയ്യുന്നുണ്ട്. അദ്ദേഹം സ്ഥാപിക്കുന്നത് 'അഭിജ്ഞാനശകുന്തളം' ('ശാ' എന്നു ദീർഘമില്ല) എന്നേ പറയാവൂ എന്നത്രേ. 'ശാകുന്തളം' എന്നും 'അഭിജ്ഞാനശകുന്തള' എന്നുമുള്ള പേരുകൾ അദ്ദേഹത്തിനു സമ്മതമാണ് (പേജ് 15–16)

3. സാരാർഥദീപിക5

പരീക്ഷിത്ത് തമ്പുരാൻ എന്ന് അറിയപ്പെടുന്ന കൊച്ചി രാമവർമഹാരാജാവും സഹൃദയതിലകൻ കെ. രാമപ്പിഷാരടിയും കൂടി രചിച്ച ഒരാധുനി

3. *അഭിജ്ഞാനശകുന്തളചർച്ച*, ഡോ. കെ. രാഘവൻ പിള്ള പ്രസാധനം ചെയ്തത്. തിരുവനന്തപുരം സംസ്കൃതഗ്രന്ഥാവലി, നമ്പർ, 195, 1961

4. കുട്ടമശ്ശേരി നാരായണപ്പിഷാരടിയുടെ "കൂടല്ലൂർക്കൃതികൾ" എന്ന ലേഖനം (മാതൃഭൂമി ആഴ്ച്ചപ്പത്പ്പ്, 9. 4).

കവ്യാഖ്യാനമാണിത്. രസകരവും വിജ്ഞാനപ്രദവുമായ ഈ കൃതിയിൽ പൊതുവെ പറയേണ്ടുന്നതെല്ലാം പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. കേരളീയവും അകേരളീയവും പ്രകാശിതവും അപ്രകാശിതവുമായ മിക്കവാറുമെല്ലാ ശാകുന്തളവ്യാഖ്യാനങ്ങളും പരിശോധിക്കുകയും അവയിൽനിന്നെല്ലാം നൂതനാശയങ്ങൾ കൈക്കൊള്ളുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട് ഈ വ്യാഖ്യാതാക്കൾ. പക്ഷ, രൂപത്തിലും ഭാവത്തിലും കാളിദാസ സമ്പ്രദായത്തിൽനിന്ന് വ്യതിചലിക്കുന്നില്ലെന്നത് എടുത്തുപറയേണ്ടതാണ്. ഇക്കാര്യങ്ങളെല്ലാം വിവരിക്കുന്ന ആമുഖപദ്യങ്ങൾ നോക്കുക:

“കവിതാസ്വിവ തത്സൂക്തിസ്തദ്വ്യഖ്യാസു ബഹുഷ്വപി
കേരളീയാഭിരാമാദിവിദ്വദ്വ്യഖ്യാ വിശിഷ്യതേ
തദ്വ്യാഖ്യാ വീക്ഷ്യ ചാലോച്യ മൂലപാഠം ച തന്മതം
ആലംബ്യ ലിഖ്യതേ കാചിദ് വ്യാഖ്യാ സാരാർഥദീപികാ൦.”

4. അഭിജ്ഞാനശാകുന്തളടിപ്പണം[6]

കർത്താവ് കേരളീയനാണെന്നു മാത്രമേ അറിയാവൂ. ‘നിപാനസലിലം’ എന്നതിന് ‘തോട്ടിൽനീര്’ എന്നും ‘വേതസഃ’ എന്നതിന് ‘നീർവഞ്ചി(?ഞ്ഞി)’ എന്നും മലയാളത്തിൽ അർഥം കൊടുത്തിരിക്കുന്നതിൽനിന്ന് ഇത് വ്യക്തമാണ്. മുൻപ് പറഞ്ഞതുപോലെ *അഭിജ്ഞാനശകുന്തളചർച്ച*യിൽ ഇത് ഉദ്ധരിക്കുന്നുണ്ട്.

ടിപ്പണം വളരെ ലഘുവായ ഒരു വ്യാഖ്യാനമാകുന്നു. ആരംഭകന്മാർക്ക് ഗ്രന്ഥം മനസ്സിലാക്കാൻ ചില നിർദേശങ്ങൾ നൽകുക മാത്രമേ വ്യാഖ്യാതാവിനുദ്ദേശ്യമുള്ളൂ എന്നു തോന്നുന്നു.

5.അഭിജ്ഞാനശാകുന്തളടീക[7]

ഇത് അജ്ഞാതകർത്തൃകമായ ചെറിയൊരു വ്യാഖ്യനമാണ്. ഗ്രന്ഥകാരൻ ശ്രീകൃഷ്ണഭക്തനാണെന്നും സുഗ്രഹമായ ഭാഗങ്ങൾ വിട്ടുകൊണ്ട് ദുർഗ്രഹമായ ഭാഗങ്ങളുടെ അർഥം പ്രകാശിപ്പിക്കുകയാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ

6. തിരുവനന്തപുരം ഹസ്തലിഖിതഗ്രന്ഥശാല, ഗ്രന്ഥാങ്കം 13476 ബി.

7.തിരുവനന്തപുരം ഗ്രന്ഥം, അങ്കം 2558 ബി.

ലക്ഷ്യമെന്നും താഴെ ചേർക്കുന്ന ആമുഖപദ്യങ്ങളിൽനിന്നു വ്യക്തമാകുന്നു.

“പ്രണമ്യ വരദം കൃഷ്ണം യഥാമതിബലം മയാ
ശാകുന്തളസ്യ നാട്യസ്യ വ്യാഖ്യാ കില വിധീയതേ.
സ്വയമേവ സുബോധാർഥാൻ പ്രദേശാൻ പരിവർജയൻ
അബോധസ്യ പ്രദേശസ്യ കരോമ്യർഥപ്രകാശനം.”[8]

ഈ വ്യാഖ്യാതാവും കേരളീയൻതന്നെ എന്നു കരുതുന്നതിനു തെളിവുണ്ട്. വ്യാഖ്യാനത്തിലും പാഠസ്വീകരണത്തിലും കേരളീയസമ്പ്രദായമാണ് മൊത്തത്തിൽ അനുവർത്തിച്ചിട്ടുള്ളത്. ചിലയിടങ്ങളിൽ അഭിരാമന്റെ വിവരണങ്ങളെ ലളിതമായി സംക്ഷേപിക്കുന്നതു കാണാം. ഉദാഹരണത്തിന്, “പാത്രമിതി ഗൃഹീതവേഷസ്യ നടസ്യ നാമ” എന്ന ടീകാകാരന്റെ പാത്രനിർവചനം, അഭിരാമന്റെ “കൃതാനുകാര്യരാമാദിഭൂമികാപരിഗ്രഹോ രാമോയമിതി പ്രതിപത്ത്യാ ഗ്രാഹ്യോ നടഃ പാത്രമിത്യുച്യതേ” (പേജ് 4) എന്ന ശാസ്ത്രീയനിർവചനത്തിന്റെ ലളിതമായ സംക്ഷേപമാണ്.

8. ശ്രീകണ്ഠീയവ്യാഖ്യാനം[8]

ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ ഒടുവിൽ കൊടുത്ത കുറിപ്പിൽനിന്ന് (ഇതി ശ്രീകണ്ഠീയേ ശാകുന്തളവ്യാഖ്യാനേ സപ്തമോങ്കഃ) ശ്രീകണ്ഠനാണ് വ്യാഖ്യാവന്നു വ്യക്തമാകുന്നു. ആമുഖശ്ലോകങ്ങളിൽനിന്ന് ഇദ്ദേഹം കാളിദാസന്റെ മൂന്നു നാടകങ്ങൾക്കും വ്യാഖ്യാനം രചിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നു തെളിയുന്നു.

ബാലപ്രബോധനം നാമ ശ്രീകണ്ഠീയം ബഭാണ യത്
വ്യഖ്യാനം പ്രാകൃതച്ഛായാം കാളിദാസത്രയസ്യ ച

8. മദ്രാസ് പൗരസ്ത്യഹസ്തലിഖിതഗ്രന്ഥശാലയിലെ 3858 സി എന്ന നമ്പരിലുള്ള ഗ്രന്ഥവും ഇതും ഒന്നുതന്നെയാണെന്നു തോന്നുന്നു. അവിടെ “പ്രണമ്യ പാർവതീനാഥം” എന്നാണ് ആരംഭപദ്യത്തിൽ. വേറെയും ചില വ്യത്യാസങ്ങൾ കാണുന്നുണ്ട്. പകർപ്പെഴുത്തുകാരൻ വരു

തത് സമാലോച്യ വിദ്വാംസഃ സദസത് ക്ഷന്തുമർഹഥ

അവ്യക്തം ഖലു ബാലസ്യ ഭാഷണം പ്രീണനം പിതുഃ

എന്നീ ആമുഖശ്ലോകങ്ങളിൽനിന്ന് ഇദ്ദേഹം കാളിദാസന്റെ മൂന്നു നാടകങ്ങൾക്കും വ്യാഖ്യാനം രചിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നു വ്യക്തമാകുന്നു. മൂന്നു നാടകവ്യാഖ്യാനങ്ങളും കണ്ടുകിട്ടിയിട്ടുണ്ട് (തിരുവനന്തപുരം, അങ്കം നമ്പർ 916 എ – *ശാകുന്തള*ത്തിന്റെയും, 916 ബി – *വിക്രമോർവശീയ*ത്തിന്റെയു, 916 സി – *മാളവികാഗ്നിമിത്ര*ത്തിന്റെയും വ്യാഖ്യാനങ്ങൾ).

ദേശമങ്ങലത്തു വാരിയത്തെ അംഗങ്ങൾ പരമ്പരാഗതസംസ്കൃതപഠനപാഠനങ്ങൾക്കും ഗ്രന്ഥവ്യാഖ്യാനത്തിനും കേൾവി കേട്ടവരാണല്ലോ. ദേശമങ്ങലത്തു ശ്രീകണ്ഠവാരിയർ *ശിശുപാലവധ*ത്തിനെഴുതിയ *ബാലപ്രബോധികാ*വ്യാഖ്യാനത്തിന്റെ ആരംഭത്തിൽ പ്രസ്തുതകുടുംബത്തിൽ തന്റെ പൂർവികന്മാരായി ഒരു രുദ്രനും മൂന്നു ശ്രീകണ്ഠന്മാരും ഉണ്ടായിരുന്നതായി പ്രസ്താവിക്കുന്നുണ്ട്. അതിൽ ഒടുവിലത്തെ ശ്രീകണ്ഠന്റെ പുത്രനാണ് *ബാലബോധികാ*കാരൻ. ഇവിടെ സ്മരിക്കപ്പെട്ട പ്രഥമശ്രീകണ്ഠനെയാണ് *ചന്ദ്രലേഖാസട്ടക*കർത്താവായ ദേശമങ്ങലത്ത് രുദ്ര(ഉഴുത്തിര)വാരിയർ ഗുരുവെന്ന നിലയിൽ പരാമർശിക്കുന്നതെന്ന് പണ്ഡിതന്മാർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു[9]. ആ പ്രഥമശ്രീകണ്ഠനായിരിക്കണം കാളിദാസനാടകത്രയത്തിനു വ്യാഖ്യനമെഴുതിയ ശ്രീകണ്ഠൻ.

7. അന്വയബോധിനി[10]

വ്യാഖ്യാകാരൻ ആരെന്നറിഞ്ഞുകൂടാ. മൂന്നാമങ്കത്തിന്റെ അന്ത്യംവരെയേ കണ്ടുകിട്ടിയ രണ്ടു ഗ്രന്ഥങ്ങളിലും ഉള്ളൂ. അങ്കങ്ങളുടെ തുടക്കത്തിലും ഒടുവിലും കൊടുത്ത പദ്യങ്ങളിൽനിന്ന് ഗ്രന്ഥകർത്താവ് കൃഷ്ണ

ത്തിയതാവാം. (എ ട്രിയണ്ണിയൽ ക്യാറ്റലോഗ് ഓഫ് മാനുസ്ക്രിപ്റ്റ്സ് ഓഫ് ഗവ. ഓറിയന്റൽ മാനുസ്ക്രിപ്റ്റ്സ് ലൈബ്രറി, മദ്രാസ്, വാല്യം 4, പാർട് 1, സംസ്കൃതം, സീ. പേജ് 5718 നോക്കുക.)

ഭക്തനെന്നു തെളിയും. പദ്യങ്ങൾ ഇവയാണ്:

"കിഞ്ചന നീരദനീലം പ്രണമ്യ രമയാ സമുത്സുകം തേജഃ
അന്വയബോധിന്യാഖ്യാം വ്യാഖ്യാം ശാകുന്തളസ്യ രചയാമഃ.
ദുർബോധഭാവപരിഭാവമുഖാഹൃദാദൈർ(?)–
യേ യേ മയാത്ര വിഹിതാ വിഫലാഃ പ്രയാസാഃ
താനദ്യ ഭക്തപരിപാലനജാഗരൂകേ
കൃഷ്ണേ സമർപ്യ മനസാ സഫലീകരോമി. (ഒന്നാമങ്കം)
മുരളീനാളവിഗളന്നാദപീയൂഷധാരയാ
സർവപ്രാണഭൃതാം ചിത്തം ഹരന്തം ഹരിമാശ്രയേ. (രണ്ടാമങ്കം)
യമുനാപുളിനേ പശുപാലഗണൈ രമമാണമലം കമലാരമണം
ഭജതാം ഭജതാം ഭവഭീതിഹരം പരമം പുരുഷം കരവൈ ശരണം.
കുന്ദേന്ദുദ്യുതിചോരമന്ദഹസിതോന്മിശ്രൈഃ കൃപാലോകിതൈർ–
ഭക്താനാം പരിതാപജാലമഖിലം നിർമൂലയന്തം ഹരിം
കർണാലങ്കരണപ്രഭാപരിലസദ്രാഗാശശാങ്കാനനം
ധ്യായം ധ്യായമുപാസ്മഹേ കിമപരൈർവ്യർഥോദ്യമൈർ–
നിഷ്ഫലം." (മൂന്നാമങ്കം)

മുൻപ് പറഞ്ഞ വ്യാഖ്യാനങ്ങളെപ്പോലെ ഇതും കേരളീയസമ്പ്രദായം തന്നെയാണ് പിന്തുടരുന്നത്. അതിനാൽ കർത്താവ് കേരളീയനായിരിക്കണം. ശ്രീനിവാസനെ ഉദ്ധരിക്കുന്നതുകൊണ്ട് ഇതിന്റെ രചനാകാലം ക്രി. പി. പതിനെട്ടാം നൂറ്റാണ്ടിന്റെ ഉത്തരർധത്തിനു മുൻപാവാൻ വഴിയില്ല.

അന്വയബോധിനി ആരംഭകർക്കും ഉന്നതവിദ്യാർഥികൾക്കും ഒരുപോലെ ഉപകാരപ്രദമാണ്. മിക്കവാറും എല്ലാ മുഖ്യ*ശാകുന്തള*വ്യാഖ്യാന

9. കേരളസാഹിത്യചരിത്രം, 2. പേജ് 129, 3. പേജ് 32 എന്നിവയും "അഭിരാമൻ ആര്?" എന്ന പ്രബന്ധവും നോക്കുക.

10. തിരുവനന്തപുരം ഗ്രന്ഥങ്ങൾ– അങ്കം, സി. 1976 സി; സി. 2133 ബി.

ങ്ങളും അദ്ദേഹം നോക്കിയിട്ടുണ്ട്. ശ്രീനിവാസനെ പേർ പറഞ്ഞും രാഘവഭട്ടൻ, അഭിരാമൻ എന്നിവരെ പേർ പറയാതെയും പരാമർശിക്കുന്നുണ്ട്. വിവരണാത്മകമായ ഈ വ്യാഖ്യാനം *രഘുവംശ-കുമാരസംഭവ*ങ്ങൾക്ക് നാരായണപണ്ഡിതൻ രചിച്ച വിപുലമായ വ്യാഖ്യാനങ്ങളെ അനുസ്മരിപ്പിക്കുന്നു.

8. ഗോവിന്ദബ്രഹ്മാനന്ദീയം[11]

ഇതിന് 'സംക്ഷിപ്തശ്രീനിവാസീയം' എന്നും പേരുണ്ട്. ശ്രീനിവാസന്റെ പ്രസിദ്ധമായ *ശാകുന്തളവ്യാഖ്യാന*ത്തിലെ പ്രധാനഭാഗങ്ങൾ മാത്രം എടുത്തുചേർത്തിരിക്കയാണിതിൽ. അരിപ്പാട്ട് ശങ്കരവാരിയരുടെ മകൻ കൊച്ചുഗോവിന്ദവാരിയരാണ് ഇതിന്റെ കർത്താവെന്ന് ഗ്രന്ഥാരംഭത്തിൽ കൊടുത്ത പദ്യങ്ങളിൽനിന്നും അങ്കാന്ത്യപുഷ്പികകളിൽനിന്നും തെളിയും. ഗുരുവന്ദനവും ഗണപതിസ്തുതിയും സരസ്വതീസ്തുതിയും കഴിഞ്ഞ് – "അസ്തി ശ്രീഹരിഗീതാഖ്യോ ദേശഃ സർവത്ര വിശ്രുതഃ

തത്രാസ്തേ ഭഗവാൻ സ്കന്ദോ ലോകസംരക്ഷണോത്സുകഃ

തത്സേവാപരതന്ത്രശ്ച സദ്വാരിജശിഖാമണിഃ

വഞ്ചീശ്വരഗുരുർധീമാൻ ശങ്കരാഖ്യോഭവദ് ബുധഃ

തത്പുത്രോ വഞ്ചിഭൂപാലകൃപാപീയൂഷവർധിതഃ

ബാലോപി ഗുരുകാരുണ്യാത് പ്രാംശുലംഘ്യഫലം സ്പൃഹേ.

വിഖ്യാതശ്രീനിവാസാഭിധബുധവരജിഹ്വാഗ്രനൃത്യത്സരസ്വ-

ത്യർഥാവാപ്ത്യുത്സുകാനാമപി ഗഹനതയാ യത്നമാത്രം ഗതാനാം

കേഷാംചിത് പ്രാർഥനാഭിഃ ഖലു സപദി മയാ ബാലഗോവിന്ദനാമ്നാ

വ്യാഖ്യാ സംക്ഷിപ്യ ശാകുന്തളമിതി വിദിതസ്യോച്യതേ നാടകസ്യ.

11. തിരുവനന്തപുരം ഗ്രന്ഥം – അങ്കം, സി. 725. വേറെയും ധാരാളം ഗ്രന്ഥങ്ങൾ കിട്ടാനുണ്ട്.

പുഷ്പിക – "ഇതി ...സംക്ഷിപ്ത..ശ്രീനിവാസീയവ്യാഖ്യാനേ ഹരിഗീതപുരാധിവാസലോലുപശ്രീസുബ്രഹ്മണ്യപദപാഥോജസേവാപരതന്ത്രേണ ബാലഗോവിന്ദവാരിജേന ലിഖിതേ ഗോവിന്ദബ്രഹ്മാനന്ദീയാഭിധേ ശാകുന്തളവ്യാഖ്യാനേ സപ്തമോങ്കഃ. (ബാലഗോവിന്ദവാരിജഃ – കൊച്ചുഗോവിന്ദവാരിയർ. ഹരിഗീതം – ഹരിപ്പാട്, അരിപ്പാട്.) പത്തൊൻപതാം നൂറ്റാണ്ടിന്റെ പൂർവാർധമാണ് വാരിയരുടെ ജീവിതകാലം. ഈ വ്യാഖ്യാനത്തെപ്പറ്റി നന്നായി എന്തെങ്കിലും പറയേണ്ടതായിട്ടില്ല എന്നാണ് ഉള്ളൂരും വടക്കുങ്കൂറും ഒരുപോലെ അഭിപരായപ്പെടുന്നത്12.

മറ്റു വ്യാഖ്യാനങ്ങൾ

ഇപ്പറഞ്ഞവയ്ക്കു പുറമെയും കേരളീയരുടെ *ശാകുന്തള*(സംസ്കൃത)വ്യാഖ്യാനങ്ങൾ ഉണ്ടായിരിക്കാനിടയുണ്ട്. "അനവരതധനുർജ്യാസ്ഫാലനക്രൂരപൂർവം" എന്നു തുടങ്ങുന്ന പദ്യത്തിന്റെ വ്യാഖ്യാനത്തിൽ *ചർച്ചാ*കാരൻ ഒരു കൃഷ്ണാചാര്യനെ ഉദ്ധരിക്കുന്നുണ്ട് (ആസ്ഫാലനം താഡനം തേന ക്രൂരാ കഠിനാ ക്രൂരാ പ്രകോഷ്ഠാ യസ്യ ഇതി കൃഷ്ണാചാര്യഃ – പേജ് 79) കൃഷ്ണാചാര്യൻ *ശാകുന്തള*ത്തിന് വ്യാഖ്യാനമെഴുതിയിട്ടുണ്ടെന്ന് ഇതിൽനിന്നു വ്യക്തമാവുന്നു. *മാഘ*ത്തിന് *പദവിവരണം* എന്ന വ്യാഖ്യാനം രചിച്ച ഒരു കൃഷ്ണനുണ്ട്. *സേതുവിവരണ*കർത്താവും കൃഷ്ണനാണ്. പക്ഷേ, ഇവർ കൃഷ്ണാചാര്യനെന്ന് അറിയപ്പെട്ടിരുന്നതായി തോന്നുന്നില്ല. *ഭരതചരിത*മെന്ന മഹാകാവ്യമെഴുതിയ കൃഷ്ണകവിയെ കൃഷ്ണാചാര്യനെന്നും പറയാറുണ്ട്. പന്ത്രണ്ടു സർഗമുള്ള ഭരതചരിതത്തിലെ ആദ്യത്തെ എട്ടു സർഗത്തിൽ *ശാകുന്തള*കഥയാണ് വിവരിക്കുന്നത്. കാളിദാസകവിതയെപ്പറ്റി അദ്ദേഹത്തിനു വലിയ മതിപ്പാണ്.

12. കേ. സാ. ച. 4, പേജ് 88–89; കേ. സം. സാ. ച, പേജ് 368–369.

“അസ്പൃഷ്ടദോഷാ നളിനീവ ഹൃഷ്ടാ

ഹാരാവലീവ ഗ്രഥിതാ ഗുണൗഘൈഃ

പ്രിയാങ്കപാളീവ വിമർദഹൃദ്യാ

ന കാളിദാസാദപരസ്യ വാണീ” (*ഭരതചരിതം*, 1. 3)

എന്ന ശ്ലോകം അതിനു തെളിവായി ചൂണ്ടിക്കാട്ടാം. ഈ കൃഷ്ണ കവി *ശാകുന്തളം* വ്യാഖ്യാനിച്ചിരിക്കാം. *ചർച്ചാ*കാരൻ സ്മരിക്കുന്ന കൃഷ്ണാചര്യൻ ഇദ്ദേഹമായിക്കൂടായ്കയില്ല.

പൂർണസരസ്വതി ശാകുന്തളം വ്യാഖ്യാനിച്ചിട്ടുണ്ടോ?

*ശാകുന്തള*ത്തിന് പൂർണസരസ്വതിയുടെ വകയായി ഒരു *ടീക*യുണ്ടെന്ന് ഉള്ളൂർ പറയുന്നു[13]. പക്ഷേ, അദ്ദേഹം ഗ്രന്ഥം കണ്ടതായി തോന്നുന്നില്ല. പൂർണസരസ്വതിയുടെ മറ്റു കൃതികളിൽനിന്നെല്ലാം വരികളുദ്ധരിക്കുന്ന ഉള്ളൂർ ഇതുൾപ്പെടെ ചില കൃതികളിൽനിന്നു മാത്രം ഉദ്ധരിക്കാതിരിക്കുന്നത് ശ്രദ്ധേയമാണ്. പൂർണസരസ്വതി *ശാകുന്തള*ത്തിന് വ്യാഖ്യാനമെഴുതിയിട്ടില്ലെന്നാണ് കരുതേണ്ടത്. *ചർച്ചാ*കാരൻ പൂർണസരസ്വതിയെ പ്രാമാണികനെന്ന നിലയിൽ ഉദ്ധരിക്കുന്നുണ്ടെന്നു പറഞ്ഞുവല്ലോ. പൂർണസരസ്വതി *മാലതീമാധവ*ത്തിനു രചിച്ച *രസമഞ്ജരീ*വ്യാഖ്യാനത്തിന്റെ ശൈലി പിടിച്ചുകൊണ്ടാണ് *ചർച്ചാ*കാരൻ തന്റെ *ശാകുന്തള*വ്യാഖ്യാനം രചിച്ചിരിക്കുന്നത്[14]. *മാലതീമാധവ*വ്യാഖ്യനത്തിന്റെയും *അനർഘരാഘവ*ടിപ്പണത്തിന്റയും പേരിലാണ് *ചർച്ചാ*കാരൻ പൂർണസരസ്വതിയെ പരാമർശിക്കുന്നത്. *ടിപ്പണം*പോലുള്ള അപ്രസിദ്ധ*ശാകുന്തള*വ്യാഖ്യനം പോലുമുദ്ധരിക്കുന്ന *ചർച്ചാ*കാരൻ പൂർണസരസ്വതിയെപ്പോലെ പ്രാമാണികനായ ഒരാൾ *ശാകുന്തള*ത്തിന് വ്യാഖ്യാനം രചിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ അതിനെ പരാമർശിക്കാതിരിക്കാൻ കാരണം കാണുന്നില്ല, അദ്ദേഹത്തിന്റെ മറ്റു രണ്ടു കൃതികൾ ഉദ്ധരിക്കുന്നതുകൊണ്ട് വിശേഷിച്ചും. അതിനാൽ പൂർണസരസ്വതി ശാകുന്തളത്തിന് വ്യാഖ്യാനമെഴുതിയിട്ടുണ്ടെന്ന പ്രസ്താവനയ്ക്ക്. അദ്ദേഹം കാളിദാസകൃതികളെല്ലാം വ്യാഖ്യനിച്ചിട്ടുണ്ടെന്ന അഭ്യൂഹത്തിനെന്നപോലെ, പറയത്തക്ക വിലയൊന്നും കല്പിക്കേണ്ടതില്ലെന്നാണ് തോന്നുന്നത്.

13. ടി. ഗണപതിശാസ്ത്രി പ്രസാധനം ചെയ്തത്.

14. അങ്കാന്ത്യങ്ങളിൽ കൊടുത്ത ശ്ലോകങ്ങളിൽപേലും ഈ സാദൃശ്യം കാണാം.

*മാലതീമാധവ*സ്യേത്ഥം പ്രഥമാങ്കാർധചർച്ചനം പൂർണജ്യോതിഃപ്രസാദേന ചക്രേ പൂർണസരസ്വതീ. (*രസമഞ്ജരി*, പേജ് 102)

മലയാളത്തിൽ

ശാകുന്തളത്തിന് മലയാളത്തിലും വ്യാഖ്യാനങ്ങളുണ്ടായിട്ടുണ്ട്. മുപ്പതോളം വിവർത്തനങ്ങളെത്തന്നെ, വേണമെങ്കിൽ, അത്രത്തോളം വ്യാഖ്യാനങ്ങളായി കണക്കിൽ പിടിക്കാം. ഇവയുടെ വിശദപഠനം ഇവിടെ ഉദ്ദേശിട്ടില്ല. മൂലശ്ലോകങ്ങളെ അന്വയവും അർഥവും കൊടുത്തു വ്യാഖ്യാനിച്ചിട്ടുള്ള കൃതികളിൽ കുട്ടിക്കൃഷ്ണമാരാരുടെ ഗദ്യപരിഭാഷ തന്നെ മുഖ്യം[15]. സംസ്കൃതത്തിലെ വിഖ്യാതമായ *ശാകുന്തള*വ്യാഖ്യാനങ്ങൾ വായിച്ചിട്ടുള്ളവർക്ക് മാരാരുടെ പരിഭാഷയെപ്പറ്റി, സഹൃദയത്വത്തിന്റെയും യുക്തിവിചാരകുശലമായ വിമർശനത്തിന്റെയും പേരിൽ അദ്ദേഹത്തിനു പ്രശസ്തി നേടിക്കൊടുത്ത *പ്രിയംവദാ*ടീകയെപ്പറ്റി വിശേഷിച്ചും, പറയത്തക്ക മതിപ്പൊന്നും തോന്നാനിടയില്ല. അഭിരാമൻ, രാഘവഭട്ടൻ, ശ്രീനിവാസൻ, പരീക്ഷിത്ത് തമ്പുരാൻ എന്നിവരുടെ വ്യാഖ്യാനങ്ങളിൽനിന്ന് ആശയങ്ങൾ, കടപ്പാട് സൂചിപ്പിക്കാതെ, സ്വായത്തമാക്കുകയും ഇടയ്ക്കിടയ്ക്ക് ആദ്യത്തെ മൂന്നുപേരെ പരിഹാസം കലർത്തി വിമർശിക്കുകയുമാണ് മാരാർ ചെയ്തിട്ടുള്ളത്[16].

താരതമ്യപഠനം

ചർച്ചിതഃ പ്രഥമാങ്കോയമഭിജ്ഞാനശകുന്തളേ നാടകേ കാളിദാസസ്യ സർവസ്വേ രസനിർഭരേ. (ചർച്ച, പേജ് 70)

15അഭിജ്ഞാനശാകുന്തളം: ഗദ്യപരിഭാഷ, കുട്ടിക്കൃഷ്ണമാരാർ, മാതൃഭൂമി, കോഴിക്കോട്, 1964.

16. “മാരാർ പറയാത്തൊരു കടപ്പാട്” എന്ന ലേഖനം നോക്കുക.

ഈ സന്ദർഭത്തിൽ കേരളീയശാകുന്തളവ്യാഖ്യാനങ്ങളെ അകേരളീയശാകുന്തളവ്യാഖ്യാനങ്ങളുമായി തട്ടിച്ചുനോക്കുന്നത് രസകരമായിരിക്കുമെന്നു തോന്നുന്നു.

പ്രക്ഷിപ്തശ്ലോകങ്ങൾകൊണ്ടു കലുഷിതമാണ് കാളിദാസകൃതികൾ എന്നു പ്രസിദ്ധമാണല്ലോ. *ശാകുന്തള*ത്തെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം ശുദ്ധമെന്നു പൊതുവിൽ അംഗീകരിക്കപ്പെട്ട പാഠം അഭിരാമന്റേതാണ്. ഭാഗ്യവശാൽ കേരളീയവ്യാഖ്യാതാക്കളെല്ലാം സ്വീകരിച്ചതും പ്രസ്തുതപാഠം തന്നെ. അകേരളീയപാഠങ്ങളിൽ പ്രക്ഷിപ്തങ്ങൾക്ക് ഒരു ക്ഷാമവുമില്ല. ഒരുദാഹരണം: "ആശ്രമമൃഗോയം ന ഹന്തവ്യോ ന ഹന്തവ്യഃ" എന്നതിനു ശേഷം ശ്രീനിവാസൻ, "ന ഖലു ന ഖലു ബാണഃ" എന്നു തുടങ്ങുന്ന ഒരു ശ്ലോകം പഠിക്കുന്നുണ്ട്[17]. അത് പ്രക്ഷിപ്തമാണെന്നതിൽ സംശയമില്ല. അതേ ആശയം മുൻപ് വന്നുകഴിഞ്ഞുവല്ലോ. അഭിരാമനോ മറ്റു കേരളീയവ്യാഖ്യാതാക്കളോ ആ ശ്ലോകം കൈക്കൊണ്ടിട്ടില്ല. രാഘവഭട്ടനും ഇവിടെ കേരളീയരുടെ ഭാഗത്താണ്.

പാഠസ്വീകരണം

ഉചിതമായ പാഠസ്വീകരണത്തിൽ കേരളീയർ മുൻപന്തിയിൽ നിൽക്കുന്നു. ഉദാഹരണത്തിന് "അനാഘ്രാതം പുഷ്പം കിസലയമനൂനം കരരുഹൈഃ" എന്നു തുടങ്ങുന്ന ശ്ലോകത്തിലെ രണ്ടാം വരി, "അനാവിദ്ധം രത്നം" എന്നിങ്ങനെയാണ് ശ്രീനിവാസൻ പഠിക്കുന്നത്. അനാവിദ്ധം എന്നതിന് സൂചികൊണ്ട് തുളയ്ക്കാത്തത് എന്നർഥം കൊടുത്ത്, അതുകൊണ്ട് സൗന്ദര്യാതിശയവും മറ്റു പുരുഷന്മാർ സ്പർശിച്ചിട്ടില്ലെന്ന പ്രതീതി മുഖേന കന്യകാത്വവും രത്നശബ്ദംകൊണ്ട് ഉത്തമസ്ത്രീത്വവും ദുർലഭ

17. അഭിജ്ഞാനശാകുന്തളം, ശ്രീനിവാസന്റെയും രാഘവഭട്ടന്റെയും വ്യാഖ്യാനങ്ങളോടുകൂടിയത്, മദ്രാസ്, 1938,.പേജ് 49.

ത്വവും ഉപാദേയത്വവും ധ്വനിക്കുന്നതായി വിവരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. (പേജ് 233) രാഘവഭട്ടനും ഇതേ പാഠമാണ് സ്വീകരിച്ചിരിക്കുന്നത്. അർഥം കൊടുക്കുന്നതിൽ അല്പം ഞെരുങ്ങുന്നതായി തോന്നും. സ്ഥൂലവേധനത്വം ദോഷമാണെന്നും അങ്ങനെ അനാവിദ്ധമെന്ന പദംകൊണ്ട് നിർദോഷത്വം വ്യക്തമാകുന്നുണ്ടെന്നു പറഞ്ഞതിനുശേഷം, അതിലെന്തോ പന്തികേടു തോന്നിയപോലെ, മറ്റൊരർഥം കൊടുക്കുകയാണദ്ദേഹം അകുടിലം. കുടിലമായ രത്നം ദോഷയുക്തമെന്നു തുടർന്നെഴുതുന്നു (പേജ് 233). ഇനി കേരളീയവ്യാഖ്യാനങ്ങളിലേക്കു വരിക. അഭിരാമന്റെ പാഠം 'അനാമുക്തം രത്നം' എന്നാണ്. വിവരണം, 'ആഭരണമായി അണിഞ്ഞിട്ടില്ലാത്തത്' എന്നും (പേജ് 52). *സാരാർഥദീപിക* ആ പ്രയോഗത്തിന്റെ സൗന്ദര്യം ഒന്നുകൂടി വെളിപ്പെടുത്തുന്നു: "അണിഞ്ഞാൽ ദേഹത്തിൽ തട്ടി അഴുക്കോ മറ്റോ പറ്റിയേക്കും. അതിനാൽ അണിഞ്ഞിട്ടില്ലാത്തത് എന്നു പറഞ്ഞതുകൊണ്ട് സൗന്ദര്യാതിശയം സൂചിപ്പിക്കപ്പെടുന്നു. ഇതുകൊണ്ട് ശകുന്തളയുടെ ലാവണ്യാതിരേകവും വിശിഷ്ടജനോപഭോഗ്യത്വവുമെല്ലാം വ്യഞ്ജിക്കുന്നു." (പേജ് 134–135)

അർഥവിവരണം

സന്ദർഭോചിതമായ അർഥം കൊടുക്കുന്നതിലും കേരളീയർ മറ്റുള്ളവരെ അതിശയിക്കുന്നു. *ശാകുന്തളം* നാലാമങ്കത്തിലെ "ഭൂത്വാ ചിരായ ചതുരന്തമഹീസപത്നീ..." ഇത്യാദിശ്ലോകത്തിൽ 'നിവേശ്യ' എന്നാണ് പൊതുവെ അംഗീകൃതമായ പാഠം; 'പ്രസൂയ' എന്നു ചിലർ പഠിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിലും. രാഘവഭട്ടൻ 'നിവേശ്യ' എന്നതിന് അർഥം പറയുന്നതിൽ കുഴങ്ങുകയാണ്: "നിവേശ്യ – സ്ഥാപിച്ചിട്ട്, അതായത്, ഭൂമിയാകുന്ന സപ

ത്നിയിൽ. ഇവിടെ സപത്നി എന്നു പറഞ്ഞതുകൊണ്ട് ഭൂമിയുടെ കൂടി മാതൃത്വം സൂചിതമായി. സപത്നിയാണെങ്കിലും ശകുന്തള രാജ്ഞിയായിരിക്കുമ്പോഴേ സപത്നഭാവം (എതിർപ്പ്) ഉള്ളൂ. അവൾ തന്നെയാണല്ലോ മകനെ ഭൂമിയിൽ സമർപ്പിക്കുന്നത്. അതുകൊണ്ട് ആ എതിർപ്പ് ഇല്ല എന്നു ഭാവം (പേജ് 247). കേരളീയവ്യാഖ്യാതാക്കന്മാരെ ഇങ്ങനെയുള്ള വൈഷമ്യങ്ങളൊന്നും അലട്ടുന്നില്ല. 'നിവേശ്യ' എന്നതിന് 'വിവാഹം കഴിപ്പിച്ച്' എന്നാണ് അവർ കൊടുക്കുന്ന അർഥം. "നിവേശ്യാർഥ്യഖിലാം ഭൂമിം കന്യാഭൈക്ഷം ചരാമ്യഹം" എന്നും "താൻ നിവേശ്യ ചതുരോപി തത്ര സഃ" എന്നുമുള്ള സമാനപ്രയോഗങ്ങൾ *മഹാഭാരത*ത്തിൽനിന്നും *രഘുവംശ*ത്തിൽനിന്നും അവർ ചൂണ്ടിക്കാട്ടുന്നു. പ്രസ്തുതശ്ലോകത്തിലെ 'നിവേശ'വും 'കുടുംബഭര'വും വിവാഹം, കുടുംബഭരണം എന്നീ വാച്യാർഥങ്ങളിലൂടെ പട്ടാഭിഷേകം, രാജ്യഭരണം എന്നീ വ്യംഗ്യാർഥങ്ങളിൽ ചെന്നു വിശ്രമിക്കുകയാണ്. രാജാക്കന്മാരെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം വിവാഹവും കുടുംബഭരണവും അവയാണല്ലോ[18].

സൂചനകൾ

വേണ്ടിടത്ത് സൂചിതകഥകൾ വ്യക്തമാക്കാതിരുന്നാൽ പലപ്പോഴും നമുക്കു കവിഹൃദയം തെളിഞ്ഞുകിട്ടാതെ വരും. "കൃഷ്ണസാരേ ദദച്ചക്ഷുഃ" എന്നു തുടങ്ങുന്ന ശ്ലോകത്തിലെ "പശ്യാമീവ പിനാകിനം" എന്നത് അത്തരമൊരു സന്ദർഭമാകുന്നു. നായകനായ ദുഷ്യന്തന്റെ ധീരോദാത്തത വ്യക്തമാവാൻ ആ പുരാണകഥ വ്യക്തമാവേണ്ടതാവശ്യമാണ്. രാഘവഭട്ടൻ ഇവിടെ മൗനം ഭജിക്കുന്നു. "പിനാകി യജ്ഞമൃഗത്തെ പിന്തുടർന്നോടിയത് ദക്ഷയാഗവിഘ്നസന്ദർഭത്തിലാണെന്നു പ്രസിദ്ധി" (പേജ്

18. *ചർച്ച*, പേജ് 141; *ദിങ്മാത്രദർശനം*, പേജ് 101; *സാരാർഥദീപിക*, പേജ് 295 എന്നിവ നോക്കുക.

43) എന്നൊരു വാക്യം കൊണ്ട് ഒപ്പിച്ചുമാറിയിരിക്കയാണ് ശ്രീനിവാസൻ. അഭിരാമനാകട്ടെ, *മഹാഭാരത*ത്തിൽനിന്നു വരികളുദ്ധരിച്ച് സന്ദർഭം വിശദമാക്കിത്തരുന്നു (പേജ് 8). ഒട്ടെല്ലാ കേരളീയവ്യാഖ്യാതാക്കളും അദ്ദേഹത്തെ അനുവർത്തിക്കുന്നു. *ചർച്ചാ*കാരൻ, പക്ഷേ, മറ്റൊരു കഥയാണ് പറയുന്നത്. "മകൾ സരസ്വതിയെ കാമിച്ച് മാൻപേടയുടെ വേഷം ധരിച്ചോടുന്ന അവളുടെ പിൻപേ മാനിന്റെ രൂപത്തിൽ കുതിക്കുന്ന ബ്രഹ്മാവിനെക്കണ്ട് ക്രുദ്ധനായ പിനാകപാണി വേടവേഷം പൂണ്ട് അദ്ദേഹത്തെ പിന്തുടർന്നു എന്ന ഇതിഹാസകഥ" (പേജ് 30).

നാലാമങ്കത്തിൽ കണ്വൻ സന്ദേശം കൊടുത്തയയ്ക്കുന്നതിനു മുൻപ് 'ചിന്തയതി' എന്ന ഒരു രംഗനിർദേശമുണ്ടല്ലോ. ആ വാക്ക്, വാസ്തവത്തിൽ, വ്യാഖ്യാനാർഹമാണ്. ഇതിവൃത്തത്തിലൊട്ടുക്കും പടർന്നുനിൽക്കുന്ന ആ ചിന്താപ്രകാരത്തെപ്പറ്റി രാഘവഭട്ടനോ ശ്രീനിവാസനോ ഒരക്ഷരം മിണ്ടുന്നില്ല. അഭിരാമനും ഇക്കാര്യത്തിൽ അവരുടെ കൂടെത്തന്നെ. എന്നാൽ ചില കേരളീയവ്യാഖ്യാതാക്കൾ കണ്വന്റെ ചിന്താപ്രകാരമെന്തെന്ന് വിവരിച്ചുതരുന്നുണ്ട്: "രാജ്യകാര്യപാരതന്ത്ര്യം, അന്തഃപുരസമാഗമംകൊണ്ടുണ്ടായ പ്രേമമാന്ദ്യം, നമ്മോട് ലഘുത്വബുദ്ധികൊണ്ടുള്ള ഔദാസീന്യം, മറ്റു ചില കാരണങ്ങളാലുള്ള മറവി – ഇങ്ങനെ ദുഷ്യന്തൻ വരാതിരിക്കാനുള്ള കാരണങ്ങൾ പലതാകാം. അതിനാൽ മുനിജനങ്ങൾക്കുചിതം ഭേദവും ദണ്ഡവും ഉള്ളടക്കിക്കൊണ്ടുള്ള സാമം പ്രയോഗിക്കുന്നതാണ്" എന്നിങ്ങനെയാണ് ആ ചിന്താപ്രകാരമെന്ന് *ചർച്ച*യിൽ വിവരിക്കുന്നു" (പേജ് 135). *സാരാർഥദീപിക*യും ഇതുതന്നെ എടുത്തുചേർക്കുന്നു (പേജ് 283). തുടർന്നുവരുന്ന "അസ്മാൻ സാധു വിചിന്ത്യ

സംയമധനാൻ ...” എന്ന ശ്ലോകത്തിലെ ഗംഭീരമായ സൂചനകളിലേക്കൊന്നും വെളിച്ചം വീശാൻ രാഘവഭട്ടൻ തുനിഞ്ഞുകാണുന്നില്ല. ശ്രീനിവാസനാണെങ്കിൽ മറുകണ്ടം ചാടുകയാണ്. ‘സാമാന്യപ്രതിപത്തിപൂർവകം’ എന്ന പദത്തെ “സാ + മാന്യപ്രതിപത്തിപൂർവകം” എന്നും “സാ + മാ + അന്യപ്രതിപത്തിപൂർവകം” എന്നും പിരിച്ച് കവി സ്വപ്നത്തിൽപോലും ഉദ്ദേശിച്ചിരിക്കാനിടയില്ലാത്ത അർഥങ്ങൾ പറയുകയാണദ്ദേഹം. “ത്വയാ ഭാഗ്യായത്തം” എന്നിടത്ത് അകാരപ്രശ്ലേഷമുണ്ടെന്നു പറഞ്ഞ് “ത്വയാ + അഭാഗ്യായത്തം” എന്നു പിരിച്ച് അദ്ദേഹം മുനിഹൃദയം വെളിപ്പെടുത്തുന്നു! മിക്ക കേരളീയവ്യാഖ്യാതാക്കളും ഇങ്ങനെ “ഗുരുക്കളുടെ നെഞ്ചത്തോ കളരിക്കു പുറത്തോ” അല്ലാതെ ഉചിതസ്ഥാനത്തു നിലകൊള്ളുന്നു. സ്വതഃസിദ്ധമായ സംക്ഷിപ്തശൈലിയിൽ അഭിരാമൻ പ്രസ്തുതശ്ലോകത്തിലെ ഭേദ–ദണ്ഡോപായപരമായ സൂചിതാർഥങ്ങൾ ഒന്നു സ്പർശിച്ചുപോവുക മാത്രം ചെയ്യുന്നു (പേജ് 100). ചർച്ചയിലും *സാരാർഥദീപികയി*ലും ആ വ്യംഗ്യാർഥങ്ങളെ വിശദമായിത്തന്നെ വിവരിക്കുന്നു (*ചർച്ച*, പേജ് 136–138; *സാരാർഥദീപിക*, പേജ് 286–288). അസ്വാഭാവികമായ രീതികളിലേക്ക് തെല്ലും വഴുതിപ്പോകുന്നില്ലതാനും.

അകേരളീയവ്യാഖ്യാതാക്കൾ കേരളീയരേക്കാൾ കൂടുതൽ സഹൃദയത്വം പ്രദർശിപ്പിച്ചുകാണുന്ന സന്ദർഭങ്ങളും ഇല്ലാതില്ല. വരാൻ പോകുന്ന കഥാസന്ദർഭങ്ങളുടെ സൂചനകൾ ചില പദ്യങ്ങളിൽ ശ്രീനിവാസൻ ചൂണ്ടിക്കാട്ടിയതു വളരെ മനോഹരമായിരിക്കുന്നു. *സാരാർഥദീപികയി*ൽ അവ കൂടി ഉൾക്കൊള്ളിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നത് ശ്രദ്ധേയമാണ് (ശ്രീനിവാസൻ, പേജ് 27, 31, 283; *സാരാർഥദീപിക*, പേജ് 10, 12, 342).

ഇതൾ വിടരുന്ന ഭംഗി

അഞ്ചാമങ്കത്തിലെ, “ഇദമുപനതമേവം രൂപമക്ലിഷ്ടകാന്തി” എന്ന ശ്ലോകത്തിലെ ഉപമ, പ്രബന്ധവ്യാപിയയ ധ്വനി ഉൾക്കൊള്ളുന്നു എന്ന നിലയ്ക്ക്, അത്യന്തം പ്രശംസനീയമായ ഒന്നത്രേ. സംക്ഷേപണപ്രവണത കൊണ്ടാവാം, അഭിരാമൻ അതിന്റെ സൗന്ദര്യം വിടർത്തിക്കാട്ടിയിട്ടില്ല. പതിവിൻപടി വിവരണാത്മകമായിത്തന്നെയാണ് *സാരാർഥദീപിക* പ്രസ്തുതപദ്യം വ്യാഖ്യാനിച്ചിട്ടുള്ളതെങ്കിലും അവിടെയും കവിഹൃദയം സ്പർശിക്കുന്നുണ്ടെന്നു പറഞ്ഞുകൂടാ. ഉപമാനത്തിലെ മഞ്ഞ് ഗർഭത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു എന്നു മാത്രമേ വ്യാഖ്യാതാക്കൾ പറയുന്നുള്ളൂ. *ചർച്ചാ*കാരൻ ഒരുപടി കൂടി മുന്നോട്ടുപോയി അത് ശാപത്തെ കുറിക്കുന്നു എന്ന് ഉപമയുടെ പ്രബന്ധവ്യംഗ്യത്തിലേക്കൊരു സൂചന തരുന്നുണ്ട് (പേജ് 152). ഈ ഭാഗത്തിന്റെ പ്രാധാന്യം കണ്ടറിഞ്ഞ് അത് ഭംഗിയയി വിവരിച്ച ഒരേയൊരു വ്യാഖ്യാതാവ് രാഘവഭട്ടനാണ് എന്നു തോന്നുന്നു. “മുകളിൽ മൂടിക്കിടക്കുന്ന മഞ്ഞ് ശാപത്തെ കുറിക്കുന്നു... പുലർകാലത്ത് എന്നു പറഞ്ഞിരിക്കകൊണ്ട് അതിനുശേഷം സൂര്യരശ്മി തട്ടി മഞ്ഞു നീങ്ങിയാൽ പൂന്തേൻ നുകരാൻ തരമാകും. കഥയിലും അഭിജ്ഞാനം കണ്ടുകഴിഞ്ഞാൽ ശാപം നീങ്ങുകയും ശകുന്തളയെ സ്വീകരിക്കുകയും ചെയ്യുമെന്നു വ്യഞ്ജിപ്പിക്കുന്ന ഈ ഉപമകൊണ്ട് സ്ഥായിയായ രതിഭാവത്തിന്റെ ദാർഢ്യം ധ്വനിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു.” (പേജ് 276)

നാന്ദീശ്ലോകത്തെ സവിസ്തരം വിവരിച്ചുതന്ന രാഘവഭട്ടനും ശ്രീനിവാസനുമെല്ലാം അങ്ങോടുക്കം ഭരതവാക്യത്തിലെത്തിയപ്പോൾ തളർന്നതുപോലെ തോന്നുന്നു. അവിടെ വലിയ വിവരണമൊന്നുമില്ല. “മമാപി

ച ക്ഷപയതു നീലലോഹിതഃ പുനർഭവം പരിഗതശക്തിരാത്മഭൂഃ" എന്ന ഭരതവാക്യോത്തരാർധത്തിലെ പരമേശ്വരവിശേഷണങ്ങളുടെ ഉൾത്തട്ടിലേക്കിറങ്ങിചെല്ലാനൊന്നും പോകാതെ 'പരിഗതശക്തി'യിലെ 'ശക്തി'ക്ക് സാമർഥ്യമെന്ന് അർഥം പറഞ്ഞ് അവസാനിപ്പിക്കുകയാണ് രാഘവഭട്ടൻ (പേജ് 392). ശ്രീനിവാസൻ അവിടെനിന്നും കുറച്ചുകൂടി മുന്നോട്ടുചെന്ന്, അതിലൊളിഞ്ഞുകിടക്കുന്ന അർധനാരീശ്വരചിത്രത്തെ ചൂണ്ടിക്കാട്ടുന്നുണ്ട് (പേജ് 392). കേരളീയവ്യാഖ്യാതാക്കളാകട്ടെ, പ്രസ്തുതപദ്യത്തിൽ അന്തർലീനമായിക്കിടക്കുന്ന കാവ്യസൗന്ദര്യത്തെ ഇതൾ വിടർത്തി കാട്ടിത്തരുന്നു. പാതിമെയ് നേടിയെടുത്ത പാർവതിയോടുകൂടിയവനായതുകൊണ്ട് നീലലോഹിതൻ എന്ന് അർഥഗർഭമായ പദപ്രയോഗം. ആരംഭത്തിലെന്നപോലെ അവസാനത്തിലും മംഗളം നിബന്ധിച്ചിരിക്കുകയാണ് കവി – ഇത്രയും അഭിരാമൻ പറഞ്ഞുവെച്ചതിനെ കൂടുതൽ വ്യംഗ്യാർഥങ്ങൾകൊണ്ട് പരിപുഷ്ടമാക്കിയിരിക്കുകയാണ് *സാരാർഥദീപിക*. സകളം, സകളനിഷ്കളം, നിഷ്കളം എന്നിങ്ങനെ മൂന്നു പരമേശ്വരരൂപങ്ങളെയും യഥാക്രമം സൂചിപ്പിക്കുകയാണ് നീലലോഹിതൻ, പരിഗതശക്തി, ആത്മഭൂ എന്ന മൂന്നു വിശേഷണങ്ങൾ. ഇങ്ങനെ പരമേശ്വരരൂപത്രയപ്രതിപാദനം നിർവഹിച്ചത്, പനർജന്മനാശനത്തിനുള്ള മഹേശന്റെ ശക്തിവൈപുല്യം ദ്യോതിപ്പിക്കാനാകുന്നു. നാന്ദീശ്ലോകംകൊണ്ട് അഷ്ടമൂർത്തിസ്വീകാരരൂപമായ സർഗത്തെയും, സ്ഥാപന നാടകം എന്നിവകൊണ്ട് സംസാരജീവിതം നയിക്കുന്ന പുരുഷന് പണിപ്പെട്ടുമാത്രം കൈവരുന്ന പരവിദ്യാലാഭത്തെയും പ്രതിപാദിച്ചിട്ട്, ഒടുവിൽ ഭരതവാക്യംകൊണ്ട് പുനർജന്മാഭാവരൂപമായ കൈവല്യത്തിന്റെ പരമപ്രാർഥനീയതയെ പ്രഖ്യാ

പിക്കുകയാണ് കവി ചെയ്യുന്നത്. (*സാരാർഥദീപിക*, പേജ് 451)

ഈ വിചിന്തനത്തിൽനിന്നും കേരളത്തിന് തനതായ ഒരു വ്യാഖ്യാനസമ്പ്രദായമുണ്ടെന്ന് ഏതാണ്ട് വ്യക്തമാകും. എ. ആർ. രാജരാജവർമ അഭിരാമന്റെ വ്യാഖ്യാനരീതിയെപ്പറ്റി പ്രസ്താവിച്ചത് പൊതുവിൽ കേരളീയവ്യാഖ്യാനസമ്പ്രദായത്തിന് ഒട്ടുക്കും ചേരുന്നതാകുന്നു: കാടുകയറുന്ന വിഷയവ്യതിയാനങ്ങൾ, പാണ്ഡിത്യപ്രകടനമാത്രപരമായ വാദപ്രതിവാദങ്ങൾ, അത്യാവശ്യമല്ലാത്ത ഉദ്ധരണങ്ങൾ മുതലായി മല്ലാനാഥാദിവ്യാഖ്യാനങ്ങളെ 'കലുഷ'മാക്കിയ പലതുമുണ്ടല്ലോ, അതിലൊന്നും കേരളീയവ്യാഖ്യാതാക്കൾ താത്പര്യം പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നില്ല[18]. അത്യാവശ്യത്തിനുമാത്രമേ അവർ വ്യാകരണാദിശാസ്ത്രീയകാര്യങ്ങളിലേക്കു കടക്കുകതന്നെ ചെയ്യൂ. കാവ്യസൗന്ദര്യം തെളിച്ചുകാട്ടുന്നതിലാണ് അവർ പരമപുരുഷാർഥം ദർശിക്കുന്നത്[19].

----

18. *ദിങ്മാത്രദർശനം*, ആമുഖം, പേജ് 4.

19. കേരളീയവ്യാഖ്യാനസമ്പ്രദായങ്ങളെപ്പറ്റി കൂടുതൽ വിവരങ്ങൾക്ക് വടക്കുങ്കൂറിന്റെ കേ. സം. സാ. ച. 1, പേജ് 60–64, ഡോ. എസ്. വെങ്കിടസുബ്രഹ്മണ്യയ്യരുടെ ദി മേഘസന്ദേശ ട്രഡിഷൻ ഇൻ കേരള (*കാളിദാസ സ്പെഷൽ നമ്പർ ഓഫ് ദി വിക്രം* 7, 1964

★

3. നളചന്ദ്രോദയകാവ്യം

[അടുത്ത കാലത്ത് കണ്ടുകിട്ടിയിട്ടുള്ള കേരളീയസംസ്കൃതമഹാകാവ്യം – ഗ്രന്ഥസ്വരൂപം: പ്രതിപാദ്യം നളകഥ – ക്ലാസ്സിക് ശൈലി – അനുകരണപ്രവണത – കർത്താവ് – ആഭ്യന്തരമായ തെളിവുകൾ – ശൂലപാണിവാരിയരുടെ അനുജൻ കരുണാകരവാരിയരാണ് കവി. – കരികാനനം ഏത്? തെക്കേ മലബാറിൽ മഞ്ചേരിക്കടുത്തുള്ള കരിക്കാട്; കാലം – കരിക്കാട്ടുനിന്നു കിട്ടിയ തെളിവ് – ക്ഷേത്രത്തിലെ പ്രതിഷ്ഠകൾ മറ്റൊരു തെളിവ് – ചന്ദ്രശേഖരവാരിയരും മറ്റും സ്മരിക്കുന്നത് കവിയുടെ ജ്യേഷ്ഠനായ രാമവാരിയരെത്തന്നെ – രചനാകാലം പതിനേഴാം നൂറ്റാണ്ടിന്റെ പൂർവാർധം – കൃതിയുടെ ചരിത്രപരമായ പ്രാധാന്യം]

ഗവേഷകന്മാരുടെ കണ്ണിൽ പെടാതെ ഇത്ര കാലവും ഒളിഞ്ഞുകിടന്നിരുന്ന ‘നളചന്ദ്രോദയ’മെന്ന സംസ്കൃതകൃതി തികച്ചും യാദൃച്ഛികമായാണ് എന്റെ കൈയിൽ കിട്ടിയത്. കണ്ണൂർജില്ലയിൽ തളിപ്പറമ്പിന്നടുത്ത് മഴൂർ എന്ന സ്ഥലത്തെ പുതുക്കടി പെരുന്തട്ടയില്ലത്തെ ഈശാനൻ നമ്പൂതിരിപ്പാടിന്റെ വകയാണ് പ്രസ്തുതതാളിയോലഗ്രന്ഥം. അന്വേഷണത്തിൽനിന്നും ഇതുവരെ കണ്ടുകിട്ടാത്തതാണ് ആ കൃതി എന്നറിവായി.

ഗ്രന്ഥസ്വരൂപം

പന്ത്രണ്ടു സർഗങ്ങളുള്ള ഒരു മഹാകാവ്യമാണ് *നളചന്ദ്രോദയം.* പേരു തന്നെ സൂചിപ്പിക്കുന്നതുപോലെ, ഇതിലെ കഥ ഇതിഹാസപ്രസിദ്ധമായ നളോപാഖ്യാനമാകുന്നു. ഏതു സഹൃദയനെയും പിടിച്ചുനിർത്താൻ പോന്ന വിധത്തിൽ അത്രയ്ക്കു ഹൃദ്യമായ ഭാവന കലർന്ന ഒരു വന്ദനശ്ലോകത്തോടുകൂടി ഗ്രന്ഥം ആരംഭിക്കുന്നു:

“സ്തനാംബുപാനേ ശിവയാ‘ലമംഗേ’–
ത്യക്ത്വാ നിഷിദ്ധേ സ്മിതമന്ഥരാണി
അവിഘ്നമാദധ്യുരതൃപ്തിഭാജോ
ഗണേശിതുർവക്ത്രവിധൂനനാനി” (1. 1)

മുല കുടിക്കേ, പാർവതി, ‘ഉണ്ണീ, മതി’ എന്നു പറഞ്ഞുവിലക്കുകയാൽ, അതൃപ്തനായി തെല്ലൊരു പുഞ്ചിരിയോടെ തലയാട്ടിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന ആ ഗണപതിയുടെ ചിത്രം എന്നെന്നും ഹൃദയത്തിൽ കൊണ്ടുനടക്കാവുന്ന ഒന്നുതന്നെയാണ്. തുടർന്ന് പുതുമയാർന്ന കുറച്ചു വന്ദനശ്ലോകങ്ങളാണ്:

“ഉപാത്തശബ്ദപ്രസവാം പരസ്താ–
ദുത്പദ്യമാനാർഥഫലാഭിരാമാം
തതോ രസാസ്വാദനവശാതിഹൃദ്യാ–
മുപാസ്മഹേ കാമപി കല്പവല്ലീം.
പ്രകാശതാമർഥസരൂപമൂർത്തി–
ഭൂമാ സ കോപ്യന്തരനന്തരൂപഃ;
താസ്താ ഗുണാലങ്കൃതയോ ദിശന്തി
പ്രസന്നതാം യസ്യ ഗഭീരതാം ച.
സുവർണവർണാനി സുഗന്ധിബാണാ–
ന്യാസ്വാദ്യചാപാന്യരുണാംബരാണി
സ്ഫുരന്ത്വനന്താനി നിതാന്തമന്തർ–
മമ സ്മരാരേർമദജൃംഭിതാനി.
വാല്മീകിപാരാശരകാളിദാസ–
മുഖ്യാഃ കവീന്ദ്രാഃ കുശലം ക്രിയാസുഃ;
യത്സൂക്തിരത്നവ്യവഹാരഭാജഃ
കവിത്വകീർത്തിം വിബുധാ ലഭന്തേ.” (1. 2–5)

എന്നിങ്ങനെ കാവ്യദേവതയെയും മറ്റും പറ്റി സ്തുതിക്കുന്ന പദ്യങ്ങൾ

കവിയുടെ രചനാവൈദഗ്ധ്യത്തിന് മുന്തിയ ഉദാഹരണങ്ങളത്രേ.

പിന്നീട് കവികുടുംബചരിത്രവർണ്ണനയാണ് – പതിനേഴു ശ്ലോകങ്ങളിലായി പടർന്നുനിൽക്കുകയാണത്. അതിലേക്കു പിന്നീട് വരാം. *നൈഷധീയചരിതം* തൊട്ടുള്ള നളകഥാപ്രതിപാദകങ്ങളായ മറ്റു കാവ്യങ്ങളെ അപേക്ഷിച്ച്, സംക്ഷിപ്തമാണ് ഇക്കവിയുടെ കഥനരീതി. ഉത്തരനൈഷധമടക്കമുള്ള നളോപാഖ്യാനം പന്ത്രണ്ടു സർഗങ്ങളിൽ ഏതാണ്ട് രണ്ടായിരം ശ്ലോകങ്ങളിലായി ഒതുക്കിയിരിക്കുകയാണ്. നാരാചം (സിംഹവിക്രീഡിതം) പോലുള്ള അപ്രസിദ്ധവൃത്തങ്ങൾ പോലും എടുത്തു പ്രയോഗിക്കുന്നതിൽ കവിക്ക് ഒട്ടും ക്ലേശമില്ല.

"നരപതിരിതി ലാജവർഷൈഃ സമാരാധ്യമാനോ മുഹുർ–
നഗരജനവധൂഭിരന്വീയമാനസ്തയാ കാന്തയാ
നിഹിതകനകകുംഭശുംഭത്പ്രതീഹാരഭാഗം പ്രഭുർ–
ന്യവിശത നിജതനൂജ്ജ്വലദ്ദീപികാഭാസുരം മന്ദിരം" (7. 1)

എന്ന ശ്ലോകം നോക്കുക.

നല്ല ഒഴുക്കുള്ള ശൈലി. പ്രതിപാദനരീതി പ്രായേണ ലളിതമാണ്. പക്ഷേ, ഇടയ്ക്കിടെ, പതിവനുസരിച്ചുള്ള ശബ്ദശ്ലേഷയമകാദിഭ്രമത്തിനടിപ്പെട്ടുപോകുന്നുണ്ട് കവി എന്നു പറയാതിരിക്കാൻ വയ്യ. നളന്റെ ഭരണത്തെ പ്രശംസിക്കുന്ന ഒരു ശ്ലോകമിതാ –

"യസ്മിൻ പ്രജാഃ ശാസതി സുന്ദരീണാ–
മപാംഗഭംഗിഃ ശ്രുതിലംഘിശീലാ
കൗടില്യശാലീ കബരീഭരശ്ച
വംശായശോദായി കളം വചശ്ച." (1. 24)

നളൻ നാടു ഭരിക്കുമ്പോൾ, സുന്ദരിമാരുടെ കടക്കണ്ണുകൾ കാതുവരെ നീണ്ടുനിന്നിരുന്നു; അവരുടെ തലമുടി ചുരുണ്ടു മനോഹരമായിരുന്നു; വാക്കുകൾ മുളന്തണ്ടിന്റെ കീർത്തി കെടുത്തുന്നതായിരുന്നു. ശബ്ദശ്ലേഷം കൊണ്ട് ശ്രുതിലംഘനം (വേദത്തെ മറി കടക്കൽ), കൗടില്യം (കുടിലത), വംശായശോദായി (കുലത്തിനു പേരുദോഷം വരുത്തൽ) എന്നിവ നളന്റെ കാലത്ത് ഉണ്ടായിരുന്നില്ലെന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു.

*രഘുവംശ*ത്തിലെന്നപോലെ, *നളചന്ദ്രോദയ*ത്തിലും ഒൻപതാം സർഗം യമകസർഗംതന്നെ. അയത്നലളിതമായി യമകശ്ലോകങ്ങൾ ചമയ്ക്കാൻ കഴിവുള്ളവനാണ് നമ്മുടെ കവി.

"ഗളദളിവ്രജകുന്തളബന്ധയാ
വിലുളിതസ്തബകസ്തനനമ്രയാ
മൃദുലഗന്ധവഹാനനോല്ലല–
ദ്ദലതയാ ലതയാ നനൃതേതമാം" (9. 8)

എന്നും

രസഭരേണ വിലീനതമേവ സാ
സ്മരശരപ്രകരൈരിവ കീലിതാ
തദുരസി സ്ഥിതിമേത്യ ചിരേപ്സിതാം
ന ച മുമോഹ ന മോഹനനിർവൃതാ" (9. 74)

എന്നുമുള്ള ശ്ലോകങ്ങൾ ഉദാഹരണമായി ചൂണ്ടിക്കാട്ടാം.

വർണ്ണനകളിൽ ക്ലാസ്സിക് കവികളുടെ എല്ലാ സവിശേഷതകളും പുലർത്തുന്നുണ്ട് ഇദ്ദേഹവും. ഉദാഹരണത്തിന് ദമയന്തിയെ വർണിച്ചിരിക്കുന്നതു നോക്കുക:

"സാ വർധമാനാ ക്രമശഃ കുമാരീ
ലാവണ്യരമ്യം വപുരാസസാദ;
ഹൃദ്യാനവദ്യാ പ്രതിപത്കൃശേവ
ജ്യോത്സ്നാമയം മണ്ഡനമിന്ദുലേഖാ.
രോചിഷ്ണുരാദാവുപമാതുരങ്കേ,
തതോ ജനന്യാ ജനകസ്യ പശ്ചാത്,
തതഃ സഖീനാം ച, തതഃ ക്രമാത് സാ
മനസ്സു യൂനാം ച പദം വിതേനേ.
സാ ചന്ദ്രികേവേന്ദു,മഗാധിരാജം
ഗംഗേവ, ദീപം ജ്വലിതാ ശിഖേവ,
വിദ്യേവ വിഖ്യാതവിനീതസാര,-
മദിദ്യുതദ് ഭീമനൃപാന്വവായം.
ഉജ്ജീവനം മന്മഥസായകാനാം,
സഞ്ജീവനം ലോകവിലോചനാനാം,
സാ കഞ്ചിദുന്മാദനമുജ്ജ്വലസ്യ,
പുപോഷ ബാലാ സുഷമാവിശേഷം." (1. 53-56)

അതിരു കവിഞ്ഞ അനുകരണപ്രവണതയാണ് ഈ കവിക്കുള്ള മുഖ്യ ദോഷം. കാളിദാസൻ, ശ്രീഹർഷൻ മുതലായ പൂർവകവികളെ ഔചിത്യ ദീക്ഷയേതുമില്ലാതെ അനുകരിക്കുകയാണദ്ദേഹം.

"ന ദോഷവത്വം നിയതം പ്രബന്ധേ
കസ്യാപി നോ വാ ഗുണവത്വമേവ;
സന്തസ്തദർഹന്തി ഗുണാൻ ഗ്രഹീതും
ഹാതും ച ദോഷാൻ, സ ഹി സത്സ്വഭാവഃ." (1. 21)

എന്ന *നളചന്ദ്രോദയ*ശ്ലോകത്തിന് *മാളവികാഗ്നിമിത്ര*ത്തിലെ,

"പുരാണമിത്യേവ ന സാധു സർവം,
ന ചാപി കാവ്യം നവമിത്യവദ്യം;
സന്തഃ പരീക്ഷ്യാന്യതരദ്ഭജന്തി,
മൂഢഃ പരപ്രത്യയനേയബുദ്ധിഃ"

എന്ന ശ്ലോകവുമായി സ്പഷ്ടമായ ബന്ധമുണ്ടല്ലോ.

വിരഹിയായ നളന്റെ ഉദ്യാനസന്ദർശനത്തെ വർണിക്കുന്ന ഭാഗ ങ്ങളിലും മറ്റും *നളചന്ദ്രോദയ*കാരൻ ശ്രീഹർഷനെയാണ് പ്രധാനമായി അനുകരിക്കുന്നത്. *ശ്രീകൃഷ്ണവിജയ*കർത്താവായ ശങ്കരകവിയെയും നമ്മുടെ കവി അനുകരിച്ചുനോക്കുന്നുണ്ട്. മുൻപുദ്ധരിച്ച *നളചന്ദ്രോദയ* വന്ദനശ്ലോകംതന്നെ *ശ്രീകൃഷ്ണവിജയ*ത്തിലെ,

"മദാപഗാശീകരസേകശീതാ
മാധ്വീലിഹാം മാംസളിതാ നിനാദൈഃ
ഹരന്തു താപം ഹരനന്ദനസ്യ
കല്യാണദാഃ കർണസമീരണാ മേ."

എന്ന പ്രഥമപദ്യത്തിന്റെ ഛായ പിടിച്ചുകൊണ്ടെഴുതപ്പെട്ടതാണെന്നു പറയാം.

കർത്താവ്

എങ്കിലും കേരളീയസംസ്കൃതസാഹിത്യചരിത്രത്തിന് ഒരു മുതൽക്കൂട്ട് തന്നെയാണ് *നളചന്ദ്രോദയ*കാവ്യം. കവി തന്റെ വാസസ്ഥലം, കുടുംബം, വിദ്യാഭ്യാസം എന്നിവയെപ്പറ്റി കുറേ വിസ്തരിച്ചുതന്നെ വിവരിച്ചിട്ടുള്ളത് സാഹിത്യചരിത്രകാരന്മാർക്കും ഗവേഷകന്മാർക്കും വലിയൊരനുഗ്രഹ

മാണ്. വന്ദനശ്ലോകങ്ങൾക്കുശേഷം, മുൻപ് സൂചിപ്പിച്ചതുപോലെ, കവി കുടുംബചരിത്രവർണനാത്മകങ്ങളായ പതിനേഴു ശ്ലോകങ്ങളുണ്ട്. പ്രസക്തഭാഗങ്ങൾ മാത്രമുദ്ധരിക്കുന്നു:

“അസ്തതി ത്രിലോകീതിലകായമാനോ
ഗ്രാമോ മഹാൻ കശ്ചന *കേരളേഷു*
വിപശ്ചിതോയം *കരികാനനാ*ഖ്യ–
മനുത്തമം ധർമഭുവം വദന്തി.
തസ്മിന്നുദാരേഷു വിശുദ്ധവൃത്തേ–
ഷ്വേകോ ഗുണൈഃ *പാരശവോ*ത്തമേഷു
ബഭൂവ കശ്ചിത് *കരുണാകരാ*ഖ്യഃ
കുലപ്രദീപഃ പ്രഥിതഃ പൃഥിവ്യാം.
തസ്യാഭവത് സൂനുരുദാരശീലഃ
ശ്രീകേളിരംഗഃ ശുചിരപ്രമേയഃ
ശമപ്രകർഷസ്ഫുടദർശനീയഃ
കൃത്വാ തനും ഭൂമിമിവാവതീർണഃ
ആശ്ലിഷ്ടശക്തിം സുമനോനിഷേവ്യം
വൃഷാസ്പദം ന്യക്കൃതകാമഗർവം
ഭൂതേർനിദാനം പുരമാനഭംഗം
യം *ശൂലപാണിം* വിബുധാ വദന്തി.
തമന്വജായന്ത തതസ്*ത്രയോ*പി
നൈസർഗികപ്രശ്രയഭൂഷണാഢ്യാഃ
അമീഷു *രാമഃ ശിതികണ്ഠ* ഏവ

പൂർവൗ തതഃ സർവമധീതവന്തൗ.
തുരീയോ നനു വർധമാനഃ
ശനൈഃ ശനൈഃ *പൈതൃകനാമധന്യഃ*
ശ്രീശൂലപാണേഃ സുചിരം പദാന്തേ
ശ്രേഷ്ഠേ ഹിതേ തസ്യ ഗുരോരവാത്സീത്.
തതഃ ശനൈഃ ശാശ്വതശക്തിരൂഢാ
ഭൂതേശകാരുണ്യനവാംബുസിക്താ
ഐധിഷ്ട ദിഷ്ടാത് കവിതാലതാസ്യ
ഗുരുപ്രസാദോദയദോഹളേന.
തത് പൂര്യതേ വാക്യവിജൃംഭിതേന
നളസ്യ പുണ്യശ്രുതികീർത്തനസ്യ
ചരിത്രവൈചിത്ര്യരസേന ഹൃദ്യം
കാവ്യം ഫലം സാ ജനയാം ബഭൂവ.” (1. 6, 10–12, 15, 16, 9, 20)

ഇതിൽനിന്ന്, കേരളതതിൽ *കരികാനനം* എന്ന ഗ്രാമത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്ന പാരശവോത്തമനായ കരുണാകരന് ശൂലപാണി, രാമൻ, ശിതികണ്ഠൻ, കരുണകരൻ എന്നിങ്ങനെ നാലു മക്കളുണ്ടായിരുന്നുവെന്നും അക്കൂട്ടത്തിൽ ഏറ്റവും ഇളയ കരുണാകരനാണ് ഗ്രന്ഥകാരനെന്നും അദ്ദേഹം മൂത്ത ജ്യേഷ്ഠനായ ശൂലപാണിയെ ഗുരുവായി വരിച്ചാണ് വിദ്യകളഭ്യസിച്ചതെന്നും നമുക്ക് മനസ്സിലാക്കാം. ഓരോ സർഗത്തിന്റെയും അവസാനഭാഗത്തു കാണുന്ന,

“ശ്രീശൂലപാണിദാസസ്യ നളചന്ദ്രോദയേ കൃതൗ
അദോഷലേശസംസർഗഃ സർഗോയം പ്രഥമോ ഗതഃ”[20]

20. ‘സർഗോഗാദാദിമാത് പരഃ’, ‘സർഗസ്താർത്തീയ ഈയിവാൻ’, ‘...സർഗോയം ദ്വാദശോപ്യഗാത്’ എന്നിങ്ങനെ സർഗത്തിന്റെ എണ്ണത്തിനൊത്ത് നാലാം വരി വ്യത്യാസപ്പെടും.

എന്ന ശ്ലോകത്തിൽനിന്ന് നമ്മുടെ കവിയായ കരുണാകരൻ ശൂര പാണിദാസൻ എന്ന പേരിലാണ് അറിയപ്പെടാനാഗ്രഹിക്കുന്നതെന്ന് മന സ്സിലാകും. എങ്കിലും കാവ്യാന്ത്യത്തിലെ,

"ഗുരുചരണാംബുജസേവാപരിണതിവിദിതാനി ശബ്ദജാതാനി
കരുണാകരേണ ലിഖിതാന്യേകത്ര ഗുണാർഥമേവ കാവ്യതയാ.

നിരർഗളോദ്ഗത്വരശബ്ദമൂർത്ത്യാ
ശക്ത്യോപഗൂഢഃ ശുചിതീക്ഷ്ണനേത്രഃ
അസ്മദ്ഗിരാമസ്ഖലിതാർഥബോധഃ
ശ്രീശൂലപാണിഃ ശ്രിയമാതനോതു."

എന്നീ പദ്യങ്ങളിൽനിന്ന് സ്വന്തം പേര് വെളിപ്പെടുത്തുന്നതിൽ കവി വിമു ഖനല്ലെന്നും തന്റെ ജ്യേഷ്ഠഭ്രാതാവും ഗുരുവുമായ ശൂലപാണിയോടുള്ള അത്യാദരത്തോടൊപ്പം സാക്ഷാൽ പരമേശ്വരനോടുള്ള ഭക്ത്യതിശയം കൂടി പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നതിന്നാണ് ശൂലപാണിദാസനെന്ന് സ്വയം വിശേഷിപ്പിക്കു ന്നതെന്നും വ്യക്തമാകുന്നതാണ്.

കേരളത്തിലെ സംസ്കൃതകവികളുടെ കൂട്ടത്തിൽ ഒന്നിലധികം കരു ണാകരന്മാരുണ്ടെങ്കിലും അവരിലാരും വാരിയരല്ല. നമ്മുടെ കവി വാരി യരാണ്. പാരശവനെന്നു പറയുന്നതിൽനിന്ന് അത് സ്പഷ്ടമാകുന്നു.

"അസ്തി ത്രിലോകീതിലകായമാനഃ" എന്നു തുടങ്ങുന്ന ശ്ലോകത്തിൽ 'കരികാനന'മാണ് കവി തന്റെ ജന്മസ്ഥലമായി പറയുന്നത്. അതേതാണ്? കരിക്കാട് എന്നതിന്റെ സംസ്കൃതീകൃതരൂപമാണ് കരികാനനം. ഗജവനം ദ്വിരദവനം എന്നിങ്ങനെ പല രൂപങ്ങളിൽ സംസ്കൃതകൃതികളിൽ പ്രത്യ

ശങ്ങളുണ്ട്. അതിൽ ഏതു കരിക്കാടാണ് പ്രസ്തുതം എന്നു ചിന്തി ക്കേണ്ടതുണ്ട്. മലപ്പുറം ജില്ലയിൽ മഞ്ചേരി പട്ടണത്തിൽനിന്ന് രണ്ടര നാഴികയോളം വടക്കുമാറി സ്ഥിതി ചെയ്യുന്ന കരിക്കാടാണ് നമ്മുടെ കവിയുടെ ജന്മദേശമെന്നു ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു.

*നളചന്ദ്രോദയ*ത്തിലെ,

"യത്ര സ്വയം സജ്ജനപാലനായ
ഷാണ്മാതുരഃ കാരുണികാഗ്രയായീ
ഔത്സുക്യവേഗാദിവ തത്ര വസ്തും
ദ്വിധാ വിഭക്താത്മതനുഃ സമിന്ധേ." (1. 7)

എന്ന ശ്ലോകത്തിൽ രണ്ടായി പകുത്ത രൂപത്തോടുകൂടി സുബ്രഹ്മ ണ്യൻ അവിടെ വാണരുളുന്നതായി വർണിക്കുന്നുണ്ട്. പ്രസ്തുതസ്ഥ ലത്ത് ഞാൻ പോയി അന്വേഷിച്ചതിൽനിന്നും അവിടത്തെ പ്രസിദ്ധ മായ ക്ഷേത്രത്തിൽ രണ്ടു സുബ്രഹ്മണ്യപ്രതിഷ്ഠകളുള്ളതായി കാണാൻ കഴിഞ്ഞു. ഒന്നിലധികം വാരിയകുടുംബങ്ങളും അവിടെ യുണ്ട്. *നളചന്ദ്രോദയ*കാരനായ കരുണാകരവാരിയരുടെ ജന്മനാട് മഞ്ചേരിക്കടുത്തുള്ള ഈ കരിക്കാട് തന്നെയാണെന്നുള്ളതിന് ഇതിലും മികച്ചൊരു തെളിവ് വേറെ കിട്ടേണ്ടതില്ല.

കാലം

കാവ്യാരംഭത്തിലെ ഗ്രാമദേവതകളുടെ വർണനയെ അടിസ്ഥാന പ്പെടുത്തി കവിയുടെ കാലം ഏതാണ്ട് നിർണയിക്കാൻ സാധിക്കും. സുബ്രഹ്മണ്യന്റെ രണ്ടു പ്രതിഷ്ഠകളും ശാസ്താവിന്റെ ഒരു പ്രതി ഷ്ഠയും – ഇങ്ങനെ മൂന്ന് പ്രധാനപ്രതിഷ്ഠകളും ഭഗവതി, ദക്ഷി ണാമൂർത്തി തുടങ്ങിയ മൂന്നുനാല് അപ്രധാനപ്രതിഷ്ഠകളുമാണ് ഇപ്പോൾ കരിക്കാട്ട് ക്ഷേത്രത്തിലുള്ളത്. രണ്ടു സുബ്രഹ്മണ്യപ്രതിഷ്ഠ കളുണ്ടായതിനെപ്പറ്റി തദ്ദേശവാസികളുടെയിടയിൽ പ്രബലമായ ഒരൈ തിഹ്യം നിലവിലുണ്ട്. ആദ്യം ഒരു സുബ്രഹ്മണ്യപ്രതിഷ്ഠയേ ഉണ്ടാ യിരുന്നുള്ളൂ. അതെങ്ങനെയോ നഷ്ടപ്പെട്ടു. അപ്പോൾ പുതിയൊരു വിഗ്രഹം നിർമിച്ചു പ്രതിഷ്ഠ നടത്തി. അവിടെ പൂജാദികളായ അടിയ ന്തരങ്ങൾ നിർവഹിക്കവേ, അമ്പലത്തിൽ നിന്നും ശംഖനാദം കേൾക്കാ യി. തേടിനോക്കിയപ്പോൾ നഷ്ടപ്പെട്ട ബിംബം കുളത്തിൽനിന്നു കണ്ടുകിട്ടി. പുതിയൊരു ശ്രീകോവിൽ പണിതു പഴയ വിഗ്രഹത്തെ അതിൽ പ്രതിഷ്ഠിച്ചു. ഇങ്ങനെയാണത്രേ രണ്ടു സുബ്രഹ്മണ്യപ്രതി ഷ്ഠകൾ നിലവിൽ വന്നത്. ഈ സംഭവം നടന്നത് ഏതാണ്ട് നാനൂറു കൊല്ലങ്ങൾക്കപ്പുറമായിരിക്കാനിടയില്ലെന്നു പഴമക്കാർ പറയുന്നു.

ഇപ്പോൾ കരിക്കാട്ടു ക്ഷേത്രത്തിലെ പ്രധാനപ്രതിഷ്ഠകളിലൊന്നായ ശാസ്താവിനെപ്പറ്റി പ്രസ്തുതകാവ്യത്തിൽ പരാമർശമില്ല. അതിനാൽ ശാസ്തൃപ്രതിഷ്ഠയ്ക്കു ശേഷമാണ് കാവ്യരചന എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ശാസ്ത്രൃപ്രതിഷ്ഠയെപ്പറ്റിയുമുണ്ട് ഒരൈതിഹ്യം. ബകന്റെ ആക്രമണത്തിൽനിന്ന് തദ്ദേശവാസികളെ രക്ഷിക്കാൻ ബ്രാഹ്മണമേധാവികൾ ശാസ്താവിനെ ആനയിച്ച് ക്ഷേത്രത്തിൽ കുടിയിരുത്തുകയാണത്രേ ഉണ്ടായത്. ഈ വിശ്വാസത്തെ ഉറപ്പിക്കുന്നതാണ് കരിക്കാട്ടിന്നടുത്തുള്ള ഏകചക്ര, ബകൻകുന്ന് മുതലായ സ്ഥലനാമങ്ങൾ. ടിപ്പുവിന്റെ പടയോട്ടത്തിന് പുരാണകഥയുടെ പരിവേഷം ചാർത്തി കെട്ടിയുണ്ടാക്കിയതല്ലേ ഈ ഐതിഹ്യം എന്നു സംശയിക്കുന്നു. ടിപ്പുവിന്റെ ആക്രമണത്തെത്തുടർന്ന് ഉത്തരകേരളത്തിൽ പലയിടങ്ങളിലും പുതുതായി ശാസ്തൃപ്രതിഷ്ഠകൾ നടന്നതിന് തെളിവുണ്ട്. 1002–ൽ പകർത്തിയെഴുതിയ *പയ്യന്നൂർ പട്ടോല*യിൽ ഒന്നാം പേജിലെ "തൊള്ളായിരത്തിഅറുപത്തിനാലാമാണ്ട് മീനമാസം 27–ാം തീയതി ടിപ്പുവിന്റെ പടയോട്ടത്തിനുശേഷം പുറത്ത് പുതുതായി ശാസ്താവിന്റെ ശ്രീകോവിലും പ്രതിഷ്ഠയും നടത്തി" എന്ന ഭാഗം ഉദാഹരണമായി ചൂണ്ടിക്കാട്ടാം. ഇതു ശരിയെങ്കിൽ ടിപ്പുവിന്റെ പടയോട്ടത്തിന് (1789) മുൻപാണ് *നളചന്ദ്രോദയ*മെഴുതിയത്. അങ്ങനെ പതിനേഴും പതിനെട്ടും നൂറ്റാണ്ടുകൾക്കിടയിലെവിടെയോ ആണ് കാവ്യരചനാകാലം.

ഈ കാലയളവിനെ ഒന്നുകൂടി പരിമിതപ്പെടുത്തുന്നതിന്നാവശ്യമായ തെളിവ് കാവ്യത്തിന്നകത്തുതന്നെ കിടപ്പുണ്ട്. പരമേശ്വരമങ്ങലത്തു ചന്ദ്രശേഖരവാരിയർ *ശ്രീകൃഷ്ണചരിതം* മഹാകാവ്യത്തിൽ,

"വിദുഷാമഭിരാമായ രാമായ യശസാ ഭൃശം
ജനിതാന്ധ്യവിരാമായ രാമായ ഗുരവേ നമഃ.
ശസ്തേ ഗജവനഗ്രാമേ ഭൂസുരോത്തമഭാസുരേ
ജ്ഞാനവിദ്യാദയാംഭോധേർയസ്യ ജന്മനികേതനം."

എന്നും, ഗോവിന്ദനാഥൻ *ഗൗരീകല്യാണം* യമകകാവ്യത്തിൽ,

"അസ്തു സദാ രാമായ ശ്രീഗുരവേ കാവ്യവീരുദാരാമായ
പ്രണതിരുപേതാ വിദ്യാ യത്കൃപയാ മാമഭൂദതോ വിദ്യാ"

എന്നും, നാരായണശിഷ്യൻ *ഗൗരീകല്യാണ*വ്യാഖ്യാനത്തിൽ "അഥ ഗജവനഗ്രാമേ പാരശവാന്വയസംഭൂതം സാഹിത്യവിദ്യാപരമദേശികം മഹദഭിരാമം രാമാഭിധാനം നിജഗുരുഭൂതം പ്രതി പ്രണാമം കുരുതേ അസ്ത്വിത്യാദി" എന്നും, ഗജവനത്ത് രാമപാരശവനെ പരാമർശിക്കുന്നുണ്ട്. ഗജവനത്ത് രാമപാരശവൻ - കരിക്കാട്ട് രാമവാരിയർ. *നളചന്ദ്രോദയ*ത്തിൽ "തമന്വജായന്ത തതസ്ത്രയോപി" എന്ന ശ്ലോകത്തിൽ സ്മരിക്കുന്ന രാമൻ ഈ കരിക്കാട്ട് രാമവാരിയരാവാം[21]. ഇത് ശരിയെങ്കിൽ *നളചന്ദ്രോദയ*കാലം കുറേക്കൂടി കൃത്യമായി നിർണയിക്കാൻ കഴിയും. മേല്പത്തൂർ ഭട്ടതിരിപ്പാടിന്റെ ശിഷ്യനാണ് ചന്ദ്രശേഖരവാരിയർ. അതിനാൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കാലം ക്രിസ്ത്വബ്ദം പതിനേഴാം നൂറ്റാണ്ടിന്റെ ഉത്തരാർധമെന്നു നിശ്ചയിക്കാം. അപ്പോൾ കരിക്കാട്ടു രാമവാരിയരുടെയും അങ്ങനെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ അനുജനായ നമ്മുടെ കവി കരുണാകരവാരിയരുടെയും ജീവിതകാലം പതിനേഴാം നൂറ്റാണ്ടിന്റെ പൂർവാർധമാണെന്നു തീർച്ചപ്പെടുത്താം. നേരത്തെ ടിപ്പുവിന്റെ പടയോട്ടവുമായി ബന്ധപ്പെടുത്തി പതിനെട്ടാം നൂറ്റാണ്ടുവരെ നീട്ടിയ കാലയളവിനെ, ഈവിധം, പതിനേഴാം നൂറ്റാണ്ടിലേക്കു പരമിതപ്പെടുത്താവുന്നതാണ്.

ചരിത്രപരമായ പ്രാധാന്യം

*നളചന്ദ്രോദയ*കാവ്യത്തിന് സാഹിത്യപരമായി നോക്കിയാൽ ശരാശരി നിലവാരമേയുള്ളൂ എന്നതു ശരിയാണ്. പക്ഷേ, അതിന്റെ സാംസ്കാരികവും ചരിത്രപരവുമായ പ്രാധാന്യം വളരെയേറെ വിലയുള്ളതാണ്. പ്രസ്തുതകൃതിയുടെ കണ്ടുപിടുത്തത്തോടെ സാംസ്കാരികമായി ഉന്നതനിലവാരം പുലർത്തിപ്പോന്നിരുന്ന ഒരു ഗുരുകുലത്തിന്റെ ചരിത്രം അനാവരണം ചെയ്യപ്പെട്ടിരിക്കുകയാണ്. *നളചന്ദ്രോദയ*കാരൻ തന്റെ പിതാവിനെയടക്കം നാലുപേരെ സ്മരിക്കുന്നുണ്ടല്ലോ. അതിൽ ഒരാൾ മാത്രമേ – അഭിരാമൻ എന്നറിയപ്പെടുന്ന രാമവാരിയർ – കൃതികൾ രചിച്ചതായി നമ്മുടെ അറിവിൽ പെട്ടിട്ടുള്ളൂ. കവിയുടെ അച്ഛനായ (പ്രഥമ)കരുണാകരവാരിയരുടെയും മൂത്തജ്യേഷ്ഠനായ ശൂലപാണിവാരിയരുടെയും വാങ്മയങ്ങൾ പലതുമുണ്ടായിരിക്കണം. അതൊക്ക അന്വേഷിച്ചു കണ്ടുപിടിക്കുവാൻ ഊർജിതമായ ഗവേഷണങ്ങൾ വേണ്ടിയിരിക്കുന്നു.

———————————————————

21. *അഭിജ്ഞാനശാകുന്തള*ത്തിന് *ദിങ്മാത്രദർശനം* എന്ന വ്യാഖ്യാനം രചിച്ച അഭിരാമൻ ഇദ്ദേഹമാണെന്നു ഞാൻ കരുതുന്നു. *ദിങ്മാത്രദർശന*ത്തെപ്പറ്റിയും അഭിരാമനെപ്പറ്റിയും കൂടുതൽ വിവരങ്ങൾക്ക് "ശാകുന്തളത്തിന്റെ കേരളീയവ്യാഖ്യാനങ്ങൾ", "അഭിരാമൻ ആര്?" എന്നീ പ്രബന്ധങ്ങൾ നോക്കുക.

★

4. അഭിരാമൻ ആര്?

[അഭിരാമന്റെ ശരിയായ പേർ, ജന്മസ്ഥലം എന്നിവയിലാണ് അഭിപ്രായവ്യത്യാസം നിലവിലുള്ളത്; ഉള്ളൂരിന്റെ വാദം: ദേശമങ്ങലത്ത് ശ്രീകണ്ഠവാരിയരാണ് അഭിരാമൻ– ബാലബോധികയിലെ കുടുംബചരിത്രം – ഉള്ളൂരിന്റെ വാദം ശരിയല്ല – പദ്യത്തിന്റെ ദ്വയാർഥകല്പനം യുക്തമല്ല – ഗുണോത്തരാവ്യാഖ്യാനത്തിൽ അഭിരാമമുദ്രയില്ല – താളിയോലഗ്രന്ഥത്തിന്റെ തെളിവ് – കാളിദാസനാടകത്രയത്തിന്റെ ശ്രീകണ്ഠീയവ്യാഖ്യാനങ്ങൾ – ഒരേയാൾ ഒരു ഗ്രന്ഥത്തിന് രണ്ടുപേരിൽ രണ്ടു ഭിന്നവ്യാഖ്യാനങ്ങൾ എഴുതുകയില്ല; വടക്കുങ്കൂറിന്റെ അഭിപ്രായം: കരിക്കാട് രാമവാരിയരാണ് അഭിരാമൻ – കരിക്കാട് എവിടെയാണെന്ന കാര്യത്തിൽ വടക്കുങ്കൂർതന്നെ രണ്ടിടത്ത് രണ്ടഭിപ്രായങ്ങൾ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു – ഗജവനം അങ്കമാലിക്കടുത്തുള്ള ക(കാ)രിയാടല്ല –മഞ്ചേരിക്കടുത്തുള്ള കരിക്കാടാണ് അഭിരാമന്റെ ജന്മദേശമെന്ന അഭിപ്രായത്തോട് യോജിപ്പ് – തെളിവുകൾ – ചന്ദ്രശേഖരവാരിയരുടെയും മറ്റും ഗുരുവെന്ന നിലയിലുള്ള പരാമർശം – *ദിങ്മാത്രദർശന*ത്തിലെ ആമുഖപദ്യങ്ങളിലൊന്നിലെ പ്രയോഗസ്വാരസ്യം – *നളചന്ദ്രോദയ*കാവ്യത്തിലെ തെളിവ് – ഉള്ളൂരിന്റെ എതിർവാദങ്ങളിലെ കഴമ്പില്ലായ്മ]

*അഭിജ്ഞാനശാകുന്തള*ത്തിന്റെ സംസ്കൃതവ്യാഖ്യാനങ്ങളിൽ പ്രഥമഗണനീയമാണ് *ദിങ്മാത്രദർശനം*[1]. അതിന്റെ കർത്താവ് അഭിരാമൻ എന്നു മാത്രമേ തന്നെപ്പറ്റി പറയുന്നുള്ളൂ[2].

ആഭ്യന്തരമായ തെളിവുകളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ കേരളീയനായ ഒരന്തരാളജാതിക്കാരനാണ് അഭിരാമൻ എന്നു ഗവേഷകരെല്ലാം ഒരുപോലെ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു. അഭിരാമൻ എന്നു ശരിയായ പേരാവാനിടയില്ല എന്ന കാര്യത്തിലും അഭിപ്രായവ്യത്യാസമില്ല. എന്താണദ്ദേഹത്തിന്റെ ശരിയായ പേര്, ജന്മസ്ഥലം എന്നിവയെപ്പറ്റിയാണ് ഭിന്നമതങ്ങൾ നിലവിലുള്ളത്.

ഉള്ളൂരിന്റെ അഭിപ്രായം

മഹാകവി ഉള്ളൂരിന്റെ അഭിപ്രായത്തിൽ അഭിരാമന്റെ ശരിയായ പേര് ശ്രീകണ്ഠനെന്നാണ്[3]. ഇതിന്നടിസ്ഥാനമായി അദ്ദേഹം ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുന്നത്, വടശ്ശേരി പരമേശ്വരൻ നമ്പൂതിരിയുടെ *സൂര്യസിദ്ധാന്തവിവരണ*ത്തിന്റെ ഒരു താളിയോലഗ്രന്ഥത്തിന്റെ ഒടുവിൽ പ്രധാനകൃതിയുമായി യാതൊരു ബന്ധവുമില്ലാതെ എഴുതിയിട്ടുണ്ടെന്നു പറയപ്പെടുന്ന,

"യദ്ഗോസഹസ്രം ഭുവനേ ജനാനാ–
മജ്ഞാനരൂപം തിമിരം തൃണേഢി
പദ്യാഭിരാമോ ഭുവനപ്രദീപഃ
ശ്രീകണ്ഠനാമാ മിഹിരഃ സമിന്ധേ"

എന്ന പദ്യമാണ്[4] . ഇവിടത്തെ *പദ്യാഭിരാമ*ശബ്ദത്തിന്റെ സ്വാരസ്യമാലോചിക്കുമ്പോൾ പദ്യരചനാകുശലത്വമാണ് ശ്രീകണ്ഠന് അഭിരാമനെ

1. *ദിങ്മാത്രദർശന*ത്തെപ്പറ്റിയും അതിന്റെ കർത്താവിനെപ്പറ്റിയും കൂടുതൽ വിവരങ്ങൾക്ക് "ശാകുന്തളത്തിന്റെ കേരളീയവ്യാഖ്യാനങ്ങൾ" എന്ന പ്രബന്ധം നോക്കുക.

2. "നാടകം യദഭിജ്ഞാനശാകുന്തളമിതി സ്മൃതം തത്രാഭിധേയദിങ്മാത്രമഭിരാമേണ ലിഖ്യതേ."

ന്ന ബിരുദനാമം നേടിക്കൊടുത്തതെന്നുകൂടി ഊഹിക്കാം. ഈ ശ്രീകണ്ഠൻ ആരെന്ന കാര്യത്തിലും ഉള്ളൂർ ഊഹത്തെ ആശ്രയിക്കുകയാണ്. പ്രസിദ്ധമായ ദേശമങ്ങലത്തു വാരിയത്തെ അംഗമായിരിക്കണം അദ്ദേഹം[5]. പാണ്ഡിത്യത്തിനു പ്രസിദ്ധി കേട്ട പ്രസ്തുതവാരിയത്ത് ഒന്നിലധികം ശ്രീകണ്ഠന്മാർ ജീവിച്ചിരുന്നിട്ടുണ്ട്. മാഘന്റെ *ശിശുപാലവധ*ത്തിന് *ബാലബോധിക* എന്ന വ്യാഖ്യാനമെഴുതിയ ദേശമങ്ങലത്തു ശ്രീകണ്ഠവാരിയർ തന്റെ കുടുംബത്തിൽ തനിക്കുമുൻപ് ഒരു രുദ്രനും മൂന്നു ശ്രീകണ്ഠന്മാരും ജീവിച്ചിരുന്നതായി പ്രസ്താവിച്ചു കാണുന്നു. ഉള്ളൂർ ഉദ്ധരിക്കുന്ന ആ പ്രസക്തമായ പദ്യങ്ങൾ താഴെ കൊടുക്കുന്നു:

"പാരേദക്ഷിണഗംഗമസ്തി മഹിതഃ സ്വസ്തിപ്രദോ ദേഹിനാം
ദേശഃ കോപി ശശാങ്കചൂഡരമണീസാന്നിധ്യനിത്യോത്സവഃ
വൈതാനാഗ്നിവിലോലധൂമപടലീസൗഗന്ധ്യനൈരന്തരീ–
മംഗല്യോ 'ജയസിംഹമംഗല' ഇതി ക്ഷോണീസുരൈരർച്ചിതഃ.
വിദ്യതേ തത്ര സാഹിത്യവിദ്യാഭ്യാസഖളൂരികാ
വിശ്വപാരശവേന്ദ്രസ്യ വിശ്രുതം ഭവനോത്തമം
രുദ്രാഭിധാനാ തത്രാസീദ് ഭാരത്യാഃ പുരുഷാകൃതിഃ
പരക്രോഡസ്ഥലാക്രീഡരുദ്രതാദാത്മ്യമുദ്രിതാ
ആപഞ്ചാശത്സമാഃ സോയം ശ്രീപഞ്ചാക്ഷരജീവനം
ചകാരാസേവ്യ സാഹിത്യവിദ്യാം സ്വകുലവർത്തിനീം
പരസ്പരോപമൗ ശാന്തൗ തദ്വംശേ സാർവലൗകികൗ
ശ്രീകണ്ഠാഖ്യാവുഭൗ ജാതൗ സാഹിത്യൈകപരായണൗ
അഥാത്മനാ സുസംവൃദ്ധം ദേവശ്ചന്ദ്രാർധശേഖരഃ
ശ്രീപരക്രോഡവാസ്തവ്യസ്തത്കുലം വീക്ഷ്യ ഹൃഷ്ടവാൻ.
സ തത്ര ജന്മലാഭായ കുതുകീ പരമേശ്വരഃ
ശ്രീകണ്ഠാത് പിതൃതുല്യാഗോ *ദ്വിതീയാ*ദുദഭൂത് സ്വയം.
ശ്രീകണ്ഠാഖ്യ ഇതി സ്പഷ്ടനിജാവിർഭാവകൗതുകഃ
അസൂത ജഗതാം ഭൂത്യൈ ശിഷ്യകല്പദ്രുമാസനൗ.
അംഗസ്യാംഗസ്യ തസ്യാസ്യ സ്മാരം സ്മാരം കുതൂഹലീ
കിം നു വക്ഷ്യേ *തതോ ജാതസ്തന്നാമാഹം* സതാം മതഃ.
സോഹം മാഘകവേഃ കാവ്യപാരാവാരതിതീർഷയാ
വിതനോതി സുവിസ്തീർണാം വ്യാഖ്യാനൗകാം വിചക്ഷണഃ."

(ജയസിംഹമംഗലം – ദേശമങ്ങലം. ശ്രീപരക്രോഡം – തൃപ്രങ്ങോട്. കേ. സാ. ച. 2, 129–130)

ദേശമങ്ങലത്ത് ഉഴുത്തിര(ദ്വിതീയരുദ്ര)വാരിയർ *ചന്ദ്രലേഖാസട്ട*

3. *കേ. സാ. ച.* 2, പേജ് 371–2 4–5. *കേ. സാ. ച.* 2, പേജ് 371–2

കത്തിന്റെ പ്രസ്താവനയിൽ സ്മരിക്കുന്നത് ഇക്കൂട്ടത്തിൽ പ്രഥമശ്രീകണ്ഠനെയാകുന്നു[6]. ഈ പ്രഥമശ്രീകണ്ഠനാണ് അഭിരാമനെന്നാണ് ഉള്ളൂരിന്റെ അഭിപ്രായം[7].

ഉള്ളൂരിന്റെ വാദം ശരിയോ?

ഇത് എത്രത്തോളം ശരിയാണെന്നു നോക്കാം. ഈ അഭിപ്രായം കെട്ടിപ്പടുത്തിരിക്കുന്നതുതന്നെ ദുർബലമായൊരസ്തിവാരത്തിന്മേലാണ് – "യദ്ഗോസഹസ്രം ... " എന്ന പദ്യത്തിലെ *പദ്യാഭിരാമ*ശബ്ദത്തിൽ ആരോപിതമായ ശ്ലേഷത്തിന്മേൽ. ആ പദ്യം കുറിച്ചിട്ടിരിക്കുന്ന താളിയോലഗ്രന്ഥത്തിന്റെ വിശദവിവരങ്ങൾ മഹാകവി പ്രസ്താവിച്ചില്ലെന്നതു പോകട്ടെ. ഇത്രമേൽ പ്രബലമായൊരു സിദ്ധാന്തസ്ഥാപനത്തെ താങ്ങാനുള്ള കെല്പ് ആ പദ്യത്തിലെ കല്പിതമായ ദ്വയാർഥത്തിനുണ്ടോ എന്ന് പണ്ഡിതന്മാർ ഗാഢമായി ആലോചിക്കേണ്ടതാണ്.

മറ്റൊന്ന്, *മാളവികാഗ്നിമിത്ര*ത്തിന്റെ *ഗുണോത്തരാ* എന്ന വ്യാഖ്യാനത്തിന് *ശ്രീകണ്ഠീയം* എന്നുകൂടി പേരുണ്ട്[8]. ഒരു ശ്രീകണ്ഠനാണ് അത് രചിച്ചതെന്ന് ആ പേരു തന്നെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. ദേശമങ്ങലത്ത് (പ്രഥമ)ശ്രീകണ്ഠവാരിയരാണ് ഈ ശ്രീകണ്ഠനെന്ന് പണ്ഡിതന്മാർ പൊതുവിൽ വിശ്വസിക്കുന്നു. പ്രസ്തുതകൃതി അഭിരാമകൃതമാണെന്നാണ് ഉള്ളൂരിന്റെ മതം. എന്നാൽ അതിൽ 'അഭിരാമമുദ്ര' കാണുന്നില്ല. ഇതിന് അദ്ദേഹം കണ്ടെത്തുന്ന സമാധാനം, "അഭിരാമൻ എന്ന ബിരുദം ലഭിക്കുന്നതിനു മുൻപ് *മാളവികാഗ്നിമിത്ര*വും അതിൽ പിന്നീട് *ശാകുന്തള*വും ശ്രീകണ്ഠൻ വ്യാഖ്യാനിച്ചതായി അഭ്യൂഹിക്കാം" എന്നത്രേ[9]. "ഒരു ഹ്രസ്വമായ വ്യാഖ്യാനം" എന്നാണ് ഉള്ളൂർ *ഗുണോത്തര*യെ വിശേഷിപ്പിക്കുന്നത്. പ്രശസ്തിയും തദ്വാരാ അഭിരാമബിരുദവും ലഭിക്കുന്നതിനു മുൻപേ എഴുതിയതെന്നു സൂചിപ്പിക്കുന്നതിനുവേണ്ടിയാവാം. അങ്ങനെ വന്നുകൂടായ്കയൊന്നുമില്ല. എന്നാൽ ഭവഭൂതിയുടെ *മഹാവീരചരിത*ത്തിന് എഴുതിയ *ടിപ്പണ*(ലഘുവ്യാഖ്യാന)ത്തിൽ അഭിരാമമുദ്രയുണ്ടെന്നുള്ളത് ശ്രദ്ധേയമാണ്[10].

ഉള്ളൂരിന്റെ വാദത്തിന്റെ അടിത്തറ ചലിപ്പിക്കുന്ന പ്രധാനപ്പെട്ട ഒരു തെളിവുകൂടി ലഭിച്ചിട്ടുണ്ട്. കാളിദാസന്റെ മൂന്നു നാടകങ്ങളുടെയും വ്യാഖ്യാനങ്ങളടങ്ങിയ ഒരു താളിയോലഗ്രന്ഥം കേരളസർവകലാശാലാഹസ്തലിഖിതഗ്രന്ഥശാലയിലുണ്ട്[11]. ബാലന്മാരെ ഉദ്ദേശിച്ചാണ് കാളിദാസന്റെ മൂന്നു നാടകങ്ങൾക്കുമുള്ള ഈ വ്യാഖ്യാനങ്ങൾ പ്രാകൃതത്തിന്റെ ഛായകൂടി കൊടുത്തുകൊണ്ട് രചിക്കപ്പെട്ടതെന്ന് ഗ്രന്ഥാരംഭത്തിൽ കൊടുത്ത ഈ ശ്ലോകങ്ങളിൽനിന്നു മനസ്സിലാക്കാം[12]. *ശ്രീകണ്ഠീയ*മെന്നാണ് ആ വ്യാഖ്യാനങ്ങളുടെ പേരെന്ന് അവിടെ രേഖപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്. അപൂർണമായ *മാളവികാഗ്നിമിത്ര* വ്യാഖ്യാനമൊഴിച്ച് മറ്റു രണ്ടെണ്ണത്തിന്റെ പുഷ്പികകളിൽനിന്നും *ശ്രീകണ്ഠീയ*മെന്നുതന്നെ അവയുടെ പേരെന്നു വ്യക്തമാകും[13]. ആരംഭപദ്യങ്ങളും പുഷ്പികകളും മറ്റും താഴെ കൊടുക്കാം:

6. *കേ. സാ. ച.* 3 പേജ് 32 നോക്കുക.

7. *കേ. സാ. ച. 2,* പേജ് 372.

8. ഉദാഹരണത്തിന്, മാനു. ആറിന്റെ പുഷ്പിക നോക്കുക: " *ശ്രീകണ്ഠീയാ ഗുണോത്തരാ* നാമ *മാളവികാഗ്നിമിത്ര* വ്യാഖ്യാ സമ്പൂർണാ." ദി ഒറിയന്റിയൽ ക്യാറ്റ്ലോഗ് ഓഫ് മാനുസ്ക്രിപ്റ്റ്സ്, ഗവ. ഓറിയന്റൽ മാനുസ്ക്രിപ്റ്റ്സ്

1. ഗ്രന്ഥാങ്കം 9016 എ.

ആരംഭപദ്യങ്ങൾ:

"ബാലപ്രബോധനം നാമ ശ്രീകണ്ഠീയം ബഭാണ യത്
വ്യാഖ്യാനം പ്രാകൃതച്ഛായാം കാളിദാസത്രയസ്യ ച
തത് സമാലോച്യ വിദ്വാംസഃ സദസത് ക്ഷന്തുമർഹഥ
അവ്യക്തം ഖലു ബാലസ്യ ഭാഷണം പ്രീണനം പിതുഃ."

പുഷ്പിക: ഇതി ശ്രീകണ്ഠീയേ ശാകുന്തളവ്യാഖ്യാനേ സപ്തമോങ്കഃ.

2. ഗ്രന്ഥാങ്കം 9016 ബി.

പുഷ്പിക: ഇതി ശ്രീകണ്ഠീയേ വിക്രമോർവശീയനാടകവ്യാഖ്യനേ പഞ്ചമോങ്കഃ

3. ഗ്രന്ഥാങ്കം 9016 സി.

ആരംഭപദ്യങ്ങൾ:

ദേവദേവാത്മജം നൗമി ജഗതാമേകകാരണം
വാരണം വദനേ വ്യാഖ്യാം കർത്തും നിർവിഘ്നസിദ്ധയേ.
പ്രാചാം പദം യാ പ്രഥമാപ്തവാചാ–
മാചാരശുദ്ധൗ ശതപത്രയോനേഃ
വാചാമധീശാ നിജരത്നവീണാം
വാചായയന്തീ പുരതഃ സമിന്ധേ.

ലൈബ്രറി, മദ്രാസ്, 1913, പേജ് 821.

9. *കേ. സാ. ച. 2,* പേജ് 372.

10. പുഷപിക: "അഭിരാമകൃതം മഹാവീരചരിതസ്യ ടിപ്പണം" മാനു. ആർ. 2685. ട്രെറെണ്ണിയൽ ക്യാറ്റ്ലോഗ്.. മദാസ്, 1922, പേജ് 3824.

11. തിരുവനന്തപുരം ഗ്രന്ഥം, അങ്കം 9015 (എ.*ശാകുന്തളം,* ബി. *വിക്രമോർവശീയം,* സി. *മാളവികാഗ്നിമിത്രം*)

12–13. *മാളവികാഗ്നിമിത്ര*ത്തിന്റ ചില ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ *ശ്രീകണ്ഠീയ*മെന്നതിനു പകരം *ശ്രീനീലകണ്ഠീയ*മെന്നെഴുതിക്കാണുന്നു. തിരുവനന്തപുരം ക്യൂറേറ്ററുടെ ഗ്രന്ഥശേഖരത്തിൽ 348–ാം നമ്പരായും അഡയാർ ലൈബ്രറിയിൽ 1477 –ാം നമ്പരായും കൊടുത്ത ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ അങ്ങനെയാണ് കാണുന്നത്. പക്ഷേ, അവയിൽ "ബാലപ്രബോധനം നാമ..." എന്ന മേൽചേർത്ത ശ്ലോകങ്ങൾ ഇല്ല.

അപ്പോൾ, *മാളവികാഗ്നിമിത്ര*ത്തിന് *ശ്രീകണ്ഠീയ*മെന്ന വ്യാഖ്യാനം രചിച്ച ശ്രീകണ്ഠൻ (ദേശമങ്ങലത്ത് പ്രഥമശ്രീകണ്ഠവാരിയർ) തന്നെയാണ് *ശാകുന്തള*ത്തിനും അതേ പേരിൽ വ്യാഖ്യാനമെഴുതിയിട്ടുള്ളതെന്നു വ്യക്തമായി. അങ്ങനെ വരുമ്പോൾ *മാളവികാഗ്നിമിത്ര*വ്യാഖ്യാനകാരൻ അഭിരാമനെന്ന ഉള്ളൂരിന്റെ അഭിപ്രായം, വാദത്തിനുവേണ്ടിപ്പോലും, ഈ ചുറ്റുപാടിൽ, അംഗീകരിക്കുന്നതെങ്ങനെ? *മാളവികാഗ്നിമിത്ര*വ്യഖ്യാനത്തിൽ അഭിരാമമുദ്ര കാണാത്തതിന് ഉള്ളൂർ പറഞ്ഞുതന്ന സമാധാനം *ശാകുന്തള*വ്യാഖ്യാനത്തിന്റെ കാര്യത്തിൽ എങ്ങനെ നിലനിൽക്കും? അഭിരാമമുദ്ര കിട്ടുംമുൻപേ ദേശമങ്ങലത്ത് (പ്രഥമ)ശ്രീകണ്ഠവാരിയർ *ശ്രീകണ്ഠീയ*മെന്നപേരിൽ *ശാകുന്തള*ത്തിനു വ്യാഖ്യാനമെഴുതിയെന്നും ബിരുദം കിട്ടിയതിനു ശേഷം അതേ കൃതിക്കുതന്നെ *ദിങ്മാത്രദർശന*മെന്ന പേരിൽ മറ്റൊരു വ്യാഖ്യാനം രചിച്ചുവെന്നുമൊക്കെ സമാധാനിക്കുകയോ?

അങ്ങനെ അഭിരാമൻ ശ്രീകണ്ഠനല്ലെന്ന്, ദേശമങ്ങലത്ത് (പ്രഥമ) ശ്രീകണ്ഠവാരിയരല്ലെന്ന്, തെളിയുന്നു. പിന്നെയാരാണ്?

വടക്കുങ്കൂറിന്റെ അഭിപ്രായം

വടക്കുങ്കൂർ എന്തു പറയുന്നു എന്നു നോക്കാം. രാമനെന്നാണ് അഭിരാമന്റെ മുഖ്യമായ നാമമെന്ന് അദ്ദേഹം അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു.[14] പരമേശ്വരമങ്ങലത്ത് ചന്ദ്രശേഖരവാരിയർ *കൃഷ്ണചരിതം* മഹാകാവ്യത്തിനും നാരായണശിഷ്യൻ *ഗൗരീകല്യാണ*വ്യാഖ്യാനത്തിലും സ്മരിക്കുന്ന ഗജവനത്ത് രാമപാരശവനാണ് അഭിരാമൻ എന്ന് അദ്ദേഹം വിശ്വസിക്കുന്നു[15]. 'ഗജവന'മേതെന്ന കാര്യത്തെക്കുറിച്ച് വടക്കുങ്കൂറിന്റെ ഒടുവിലത്തെ അഭിപ്രായം ഇതാണ്: "അങ്കമാലിയിൽനിന്ന് ആലുവായ്ക്കുള്ള വഴിയിൽ മൂന്നു നാഴിക അകലെ കരിയാട് എന്നു പേരായി ഒരു സ്ഥലമുണ്ട്. ഗജവനത്തിന്റെ ഭാഷ കരിക്കാടെന്നാണല്ലോ. അത് കരിയാടായതായിക്കണം എന്നു തോന്നുന്നു. അഭിരാമന്റെ ഗൃഹവും ഇവിടെത്തന്നെ"[16]. ഗജവനം "തെക്കേ മലയാളത്തിൽ പ്രസിദ്ധമായ മഞ്ചേരിയിൽനിന്ന് രണ്ടു നാഴിക വടക്കായി സ്ഥിതി ചെയ്യുന്ന കരിക്കാട് എന്ന സ്ഥലമാണെ"ന്ന തന്റെ "ആദ്യത്തെ അഭിപ്രായം[17] ശരിയല്ലാത്തതുകൊണ്ടാണ"ത്രേ അദ്ദേഹം അഭിപ്രായം മാറ്റിയത്. എന്തുകൊണ്ട് ശരിയല്ല എന്നൊന്നും വ്യക്തമാക്കിക്കാണുന്നില്ല. അതിലേറെ വിചിത്രമായിരിക്കുന്നത് "ശരിയായ അഭിപ്രായ"ത്തിലെ വളച്ചുകെട്ടാണ്. ഗജവനം = കരിക്കാട് = കരിയാട്![18] കരിയാട് എന്നാണുദ്ദേശ്യമെങ്കിൽ കവി ഗജവനമെന്ന് പ്രയോഗിക്കുമായിരുന്നില്ല.

14. *കേ. സം. സാ. ച. 3, പേജ് 487.*

15. പ്രസക്തമായ ഭാഗങ്ങൾ *നളചന്ദ്രോദയമഹാകാവ്യ*ത്തെക്കുറിച്ചുള്ള പ്രബന്ധത്തിൽ ഉദ്ധരിച്ചിട്ടുള്ളത് നോക്കുക. അവിടെയുള്ള വിദുഷാ'മഭിരാമായ', മഹ'ദഭിരാമം' എന്നീ വിശേഷണങ്ങൾ പ്രത്യേകം ശ്രദ്ധിക്കുക.

16. *കേ. സം. സാ. ച. 3, പേജ് 487.* 17 *കേ. സം. സാ. ച, 1.* പേജ് 45

പ്രസ്തുതസ്ഥലത്തിന്റെ പേര് കരിയാടല്ല, കാരിയാടാണെന്നും പറയുന്നു. ഇതിനും പുറമെ കരിക്കാടെന്ന പേര്, എത്ര പഴകിയാലും കരിയാടോ കാരിയാടോ ആവാനും പ്രയാസമുണ്ട്. കരിക്കാട് എന്ന പേരിൽ ഒന്നിലധികം സ്ഥലങ്ങളുണ്ട്. അവയൊക്കെ കരിക്കാടായിത്തന്നെ നിലനിൽക്കുകയുമാണ്. ശിഷ്യന്മാരായ ചന്ദ്രശേഖരവാരിയർ തൊട്ടുള്ളവരുടെ ജന്മനാട് പേരാമങ്ങലമായതുകൊണ്ട് ഗുരുവായ രാമവാരിയരുടെ പേരും അതിന്നടുത്തെങ്ങാനുമായാലേ ഒക്കൂ എന്നോ മറ്റോ ഭ്രമിച്ചാണ് വടക്കുങ്കൂർ തന്റെ ആദ്യത്തെ അഭിപ്രായത്തിൽനിന്നു മാറിയത് എന്നാണൂഹിക്കേണ്ടത്. മഞ്ചേരിക്കടുത്ത് ആ പേരിൽ ഒരു സ്ഥലമില്ലെന്ന് അദ്ദേഹത്തെ ആരെങ്കിലും ധരിപ്പിച്ചോ എന്നും സംശയിക്കുന്നു. അതെങ്ങനെയായാലും, വടക്കുങ്കൂറിന്റെ ഒടുവിലത്തെ അഭിപ്രായത്തോട് വിയോജിക്കാനും ആദ്യത്തെ അഭിപ്രായത്തെ പിന്തുണയ്ക്കുവാനുമാണ് എനിക്കു തോന്നുന്നത്. ആ അഭിപ്രായത്തിന്നുപോദ്ബലകമായ ചില തെളിവുകൾ പിന്നീട് ലഭിച്ചിട്ടുമുണ്ട്.

കരിക്കാട്ട് രാമവാരിയർ

ചന്ദ്രശേഖരവാരിയരും നാരായണശിഷ്യനും 'വിദുഷാമഭിരാമായ' എന്നും 'മഹദഭിരാമം' എന്നും പ്രയോഗിച്ചിരിക്കുന്നത് ഉദാസീനമായ അർഥത്തിലല്ലെന്നും അഭിരാമൻ എന്ന നാമത്തെക്കൂടി ദ്യോതിപ്പിക്കുന്നതിനാണെന്നും വടക്കുങ്കൂർ ചൂണ്ടിക്കാട്ടിയിട്ടുള്ളത് ശ്രദ്ധേയമാണ്. ഉള്ളൂരിനെപ്പോലെ, ശരിയായ അവലംബം പോലും സൂചിപ്പിക്കപ്പെട്ടിട്ടില്ലാത്ത അനാഥമായൊരു പദ്യത്തിലെ കൃത്രിമാരോപിതമായൊരു ദുർബലശ്ലേഷത്തിന്മേലല്ല ഈ അഭിപ്രായം രൂപപ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ളത്. ഒന്നിലധികം കൃതികളുടെ ആരംഭത്തിൽ, അതും ഗുരുസ്മരണസന്ദർഭത്തിൽ, ദ്വയാർഥസൂചന ഏതാണ്ട് വ്യക്തമായ നിലയിൽ, പ്രയോഗിച്ചുകണ്ടതുകൊണ്ടാണ് ഇങ്ങനെയൊരു അഭിപ്രായരൂപവത്കരണത്തിന് ഒരുമ്പെടുന്നതുതന്നെ. കൂടാതെ,

"നാടകം യ*ദഭിജ്ഞാന*ശാകുന്തളമിതി സ്മൃതം
തത്രാ*ഭിധേയ*ദിങ്മാത്ര*മഭി*രാമേണ ലിഖ്യതേ."

എന്ന *ശാകുന്തള*വ്യാഖ്യാനപ്രാരംഭപദ്യത്തിലെ പ്രയോഗസ്വാരസ്യമാലോചിക്കുമ്പോഴും വ്യാഖ്യാതാവ് താൻ രാമനാണെന്നു സൂചിപ്പിക്കുന്നതുപോലെ തോന്നും. അഭിജ്ഞാന, അഭിധേയ, അഭി എന്നിവ വിട്ടാലും യഥാക്രമം *ശാകുന്തളം, ദിങ്മാത്രം, രാമേണ* എന്നിങ്ങനെ മൂല–വ്യാഖ്യാന–കർത്തൃനാമങ്ങൾ കിട്ടുമാറ് ഒരു വിദ്യ പ്രയോഗിച്ചിട്ടില്ലേ അഭിരാമൻ എന്നു സംശയിക്കാം.

18 കേ. സം. സാ. ച. പേജ് 490. ഏറ്റവുമൊടുവിൽ *കേരളസംഗീതചരിത്രം – ചർച്ചയും പൂരണവും* എഴുതുമ്പോഴും വടക്കുങ്കൂറിന് ഈ അഭിപ്രായം തന്നെയാണ്. "ഏതുവിധത്തിലും ശ്രീകണ്ഠനാണ് അഭിരാമൻ എന്ന (ഉള്ളൂരിന്റെ) അഭിപ്രായത്തോട് യോജിക്കാവതല്ല." (1, പേജ് 319) എന്നു കൂട്ടിച്ചേരക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. 'കരിയാടി'ന്റെ കാര്യത്തിൽ സന്ദിഗ്ധബുദ്ധിയാണ് താനെന്ന ഈ അവസാനവാക്യത്തിലെ സൂചന ശ്രദ്ധിക്കതതക്കതാണ്.

സന്ദിഗ്ധബുദ്ധിയാണ് താനെന്നതിൽ സന്ദിഗ്ധബുദ്ധിയാണ് താനെന്ന ഈ അവസാനവാക്യത്തിലെ സൂചന ശ്രദ്ധിക്കത്തക്കതാണ്.

‘ഗജവന’മേതാണെന്ന കാര്യമാണിനി നോക്കേണ്ടത്. മലപ്പുറം ജില്ലയിൽ മഞ്ചേരിപ്പട്ടണത്തിൽനിന്ന് രണ്ടരനാഴിക വടക്കുമാറി സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന ‘കരിക്കാട്’ എന്ന ഗ്രാമമാണ് ‘ഗജവനം’. അവിടെ അതേ പേരിൽ പ്രസിദ്ധമായൊരു ക്ഷേത്രവും ഒന്നിലധികം വാരിയങ്ങളുമുണ്ട്. അടുത്ത കാലത്ത് കണ്ടുപടിക്കപ്പെട്ട *നളചന്ദ്രോദയ*മെന്ന സംസ്കൃതമഹാകാവ്യത്തിന്റെ കർത്താവായ കരിക്കാട്ട് കരുണാകരവാരിയരുടെ ജന്മസ്ഥലം അതാകുന്നു.[19] ദേശമങ്ങലത്തു വാരിയത്തെപ്പോലെത്തന്നെ പാണ്ഡിത്യത്തിനും കവിത്വത്തിനും കേളികേട്ടതാണെന്ന് ആ കാവ്യത്തിലെ ആമുഖപദ്യങ്ങൾ വ്യക്തമാക്കുന്നു[20]. കാവ്യനാടകാലങ്കാരപഠനപാഠനങ്ങളിൽ ആ കുടുംബം പുലർത്തിപ്പോന്നിരുന്ന മികച്ച നിലവാരത്തെപ്പറ്റി അതിൽനിന്നും നമുക്ക് അറിവു ലഭിക്കുന്നു. കവിയായ കരുണാകരവാരിയർ, തനിക്കു പുറമെ അച്ഛൻ കരുണാകരൻ, ജ്യേഷ്ഠന്മാരായ ശൂലപാണി, രാമൻ, ശിതികണ്ഠൻ എന്നിവരെക്കൂടി അവിടെ അനുസ്മരിക്കുന്നുണ്ട്[21]. ഇവിടെ സ്മരിക്കപ്പെട്ട രാമനായിരിക്കണം അഭിരാമൻ എന്ന പേരിൽ പിൽക്കാലത്ത് സുവിദിതനായ കരിക്കാട്ട് രാമവാരിയർ എന്നു ന്യായമായും വിശ്വസിക്കാം. *നളചന്ദ്രോദയ*രചനാകാലത്ത് രാമന് അഭിരാമബിരുദം ലഭിച്ചിട്ടുണ്ടായിരിക്കില്ല. അന്ന് പ്രശസ്തിയുടെ ഉച്ചകോടിയിൽ വിലസിയത് മൂത്ത ജ്യേഷ്ഠനായ ശൂലപാണിയായിരുന്നു. ശ്ലേഷഭംഗിയിൽ ശിവതുല്യനായാണ് അദ്ദേഹം വർണിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നത്[22]. മൂന്ന് അനുജന്മാരുടെ പ്രഥമഗുരുനാഥൻ അദ്ദേഹമായിരുന്നു[23]. ആ സ്ഥിതിക്ക് ശൂലപാണിയുടെ മരണശേഷമേ സ്വാഭാവികമായും രാമവാരിയർക്ക് പ്രശസ്തിയും പ്രാമാണ്യവും കൈവന്നിരിക്കൂ എന്നു കരുതുന്നതിൽ പന്തികേടില്ല. രാമൻ ശൂലപാണിയിൽനിന്ന് എല്ലാം പഠിച്ചു (പൂർവൗതതഃ സർവമധീതവന്തൗ) എന്നു *നളചന്ദ്രോദയ*ത്തിൽ പറയുന്നുണ്ടെങ്കിലും അത് അക്ഷരാർഥത്തിൽ എടുക്കണമെന്നില്ല. വ്യാകരണാദിശാസ്ത്രങ്ങളിൽ ഉപരിപഠനത്തിനായി അദ്ദേഹം ദേശമങ്ങലത്ത് രുദ്രവാരിയരയോ മറ്റോ സമീപിച്ചിരിക്കാം.

ഇത്രയുംകൊണ്ട് സുപ്രസിദ്ധനായ അഭിരാമൻ ഉള്ളൂർ അഭിപ്രായപ്പെട്ടതുപോലെ ദേശമങ്ങലത്ത് (പ്രഥമ) ശ്രീകണ്ഠവാരിയരോ വടക്കുങ്കൂർ പറഞ്ഞതുപോലെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജന്മദേശം അങ്കമാലിക്കടുത്തുള്ള ക(ാ)രിയാട്ടോ അല്ലെന്നും, മലപ്പുറം ജില്ലയിൽ മഞ്ചേരിക്കടുത്തുള്ള കരിക്കാട്ടുവാരിയത്തെ രാമവാരിയരാണ് അഭിരാമൻ എന്നും സിദ്ധിക്കുന്നു.

19 –23. “നളചന്ദ്രോദയകാവ്യ”മെന്ന പ്രബന്ധം നോക്കുക.

ഉള്ളൂരിന്റെ എതിർവാദങ്ങൾ – ഖണ്ഡനം

ഇനി, അഭിരാമൻ കരിക്കാട്ട് രാമവാരിയരാവാൻ നിവൃത്തിയില്ലെന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ട് ഉള്ളൂർ അവതരിപ്പിക്കുന്ന എതിർവാദങ്ങൾ പരിശോധിക്കാം.

1. ആ രാമവാരിയർ ദേശമങ്ങലത്തു വാരിയന്മാരെപ്പോലെ ഒരു ഹേരംബോപാസകനായിരുന്നു എന്നുള്ളതിനു ലക്ഷ്യമില്ല. 2. രാമവാരിയരുടേതാണെന്നു നിസ്സംശയമായി പറയത്തക്ക യാതൊരു കൃതിയും ഇതുവരെ ലഭിച്ചിട്ടില്ല[24]. ഇതിൽ രണ്ടാമത്തേത് ഒരു തെളിവായി എടുക്കാമോ എന്നുതന്നെ സംശയിക്കണം. ‘രാമവാരിയരുടെ കൃതി ഇതുവരെ ലഭിക്കാത്തതുകൊണ്ട് അദ്ദേഹം കൃതിയൊന്നും എഴുതിയിട്ടില്ലെന്നോ, കൃതി ലഭിച്ചിട്ടുള്ള ഏതെങ്കിലുമൊരാളായിരിക്കണം അഭിരാമൻ എന്നോ സങ്കല്പിക്കുന്നത് സാഹസമായിരിക്കും. കരിക്കാട്ട് ഗുരുകുലത്തെപ്പറ്റി നമുക്ക് അറിവു ലഭിക്കുന്നത് ഇതുവരെ അജ്ഞാതമായിക്കിടന്നിരുന്ന *നളചന്ദ്രോദയ*കാവ്യം വെളിയിൽ വന്നതോടെയല്ലേ? അതുകൊണ്ട് ആ വാദം അത്ര സാരമാക്കാനില്ല. മാത്രമല്ല, അഭിരാമനാമത്തിൽ കൃതികളുണ്ടായിരിക്കേ, അവ രാമവാരിയരുടെ പേരിൽ നമുക്ക് ലഭിക്കുന്നതെങ്ങനെ?

അടുത്തതായി ആദ്യത്തേത്.

“ഹേരംബസ്യാംഘ്രികമലപരാഗപടലീ ഭൃശം
വിശദീകുരുതാമസ്മദന്തഃകരണദർപ്പണം.”

എന്ന *ദിങ്മാത്രദർശന*ത്തിലെ വന്ദനശ്ലോകമാണ് മഹാകവിയെ ഇങ്ങനെയൊരു വാദമുന്നയിക്കാൻ പ്രേരിപ്പിച്ചത്. ഗ്രന്ഥാരംഭത്തിൽ വിഘ്നരാജനെ വണങ്ങുക എന്നത് ഏതു ഗ്രന്ഥകാരനും ചെയ്തുവന്നിരുന്നതാണ്. അവരൊക്കെ ദേശമങ്ങലത്തു വാരിയന്മാരെപ്പോലെ ഹേരംബോപാസകന്മാരായിരുന്നില്ല! ഇനി, വേണമെങ്കിൽ കരിക്കാട്ടുക്ഷേത്രത്തിലുമുണ്ട് ഹേരംബൻ. *നളചന്ദ്രോദയ*കാരനെപ്പോലെ[25] അഭിരാമനും കരിക്കാട്ട് ഗണപതിയെ വന്ദിക്കുന്നതായി സങ്കല്പിക്കുന്നതിൽ തെറ്റില്ല. എന്നല്ല, ഈ വാദം പുറപ്പെടുവിക്കുന്നതിനു തൊട്ടുമുൻപ് ശ്രീപരമേശ്വരനായിരുന്നു അഭിരാമന്റെ ഇഷ്ടദേവതയെന്ന് *ശാകുന്തള*വ്യാഖ്യാനത്തിലെ ആമുഖപദ്യങ്ങൾ സൂചിപ്പിക്കുന്നതായി ഉള്ളൂർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നുമുണ്ട്[26].

“യദ്വ്യോമവായ്വഗ്നിജലക്ഷമേന്ദുസൂര്യാത്മഭിർമൂർത്തിഭിരൂഢവിശ്വം

24. കേ. സാ. ച. 2, പേജ് 372.

25. “സ്തനാംബുപാനേ ശിവയാലമംഗേ–
ത്യുക്ത്വാ നിഷിദ്ധേ സ്മിതമന്ഥരാണി
അവിഘ്നമാദധ്യുരതൃപ്തിഭാജോ
ഗണേശിതുർവക്‌ വിധൂനനാനി.” (1. 1)

26. കേ. സാ. ച. 2, പേജ് 371.

തത്കാമദം ശ്യാമളവാമഭാഗം പ്രണൗമി ശോണാപരഭാഗമോജഃ.” എന്ന *ശാകുന്തള*വ്യാഖ്യാനാരംഭപദ്യങ്ങളിലൊന്നിനെ മുൻനിർത്തിയാണ് ഈ അഭിപ്രായം. ഈ പദ്യംകൊണ്ട് അഭിരാമന്റെ ഇഷ്ടദേവത ശ്രീപരമേശ്വരനാണെന്നു സിദ്ധിക്കണമെന്നില്ല. “യാ സൃഷ്ടിഃ സ്രഷ്ടുരാദ്യാ” എന്നു തുടങ്ങുന്ന അഷ്ടമൂർത്തിസ്തുതിപരമായ നാന്ദിയോടെ ആരംഭിക്കുകയും “മമാപി ച ക്ഷപയതു നീലലോഹിതഃ പുനർഭവം പരിഗതശക്തിരാത്മഭൂഃ” എന്നിങ്ങനെ അർധനാരീശ്വരവന്ദനരൂപമായ ഭരതവാക്യത്തോടെ അവസാനിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന *അഭിജ്ഞാനശാകുന്തളം* വ്യാഖ്യാനിക്കാൻ തുടങ്ങവേ സന്ദർഭോചിതമായ ഒരു വന്ദനശ്ലോകം നിബന്ധിച്ചുചേർത്തു എന്നേ വിചാരിക്കാനുള്ളൂ. ഇവിടെയും കരിക്കാട്ടുക്ഷേത്രത്തിലെ ശിവനെയാണ് അഭിരാമൻ വന്ദിക്കുന്നതെന്നു സങ്കല്പിക്കുകയും ചെയ്യാം. *നളചന്ദ്രോദയ*ത്തിലുമുണ്ടല്ലോ അങ്ങനെയൊരു വന്ദനശ്ലോകം[27].

അങ്ങനെ ഉള്ളൂർ ഉന്നയിച്ച രണ്ട് എതിർവാദങ്ങളിലും കഴമ്പില്ലെന്നു തെളിയുന്നു.

---

27 തസ്മിൻ പ്രഭാരമ്യതടിത്ഠോരഃ

പ്രക്ലിപ്തചന്ദ്രാഭരണോരുദേഹഃ

സമസ്തഭൂതൈകഗതിർവിഭാതി

കൃപാംബുധിഃ കശ്ചന കാളമേഘഃ. (1. 8)

★

5. സരസ്വതി എന്ന വാക്കിനെപ്പറ്റി

[സരസ്വതി എന്ന പദത്തിന്റെ വിഗ്രഹം – അർഥങ്ങൾ – നിരുക്തത്തിലെ പരാമർശം – ഇൻഡോയൂറോപ്യൻ–ലാറ്റിൻ രൂപങ്ങൾ – വൈജയന്തി, ശബ്സ്തോമമഹാനിധി, ഹലായുധകോശവിവൃതി, നാനാർഥസംഗ്രഹം എന്നീ നിഘണ്ടുക്കളിൽ കൊടുത്ത വിവിധ അർഥങ്ങൾ – ജോൺ ഡൗസൻ, വിത്സൺ എന്നിവരുടെ വിവരണങ്ങൾ, വാചസ്പത്യത്തിലും മോണിയർ വില്യംസിന്റെ നിഘണ്ടുവിലും കൂടുതലായി കാണുന്ന അർഥം – ദശനാമികളിലൊന്ന് – അതനുസരിച്ച് സരസ്വതിയുടെ അർഥവിശേഷങ്ങൾ – ദീർഘാന്തമാണ് ഈ ശബ്ദം.]

‘സരസ്വതി’ എന്ന പദത്തിന്റെ വിഗ്രഹം ‘സരഃ അസ്തി അസ്യാഃ’ (സരസ്സുള്ളവൾ)[1] എന്നാണ്. ‘സൃ ഗതൗ’ എന്ന ധാതുവിൽനിന്നാണ് സരസ്വതി എന്ന പദം വ്യുത്പാദിപ്പിക്കുന്നത്. പോകുന്നത് (ഒഴുകുന്നത്) ആകയാൽ ജലമെന്നും ജലമുള്ളതുകൊണ്ട് തടാകമെന്നും ‘ഗതേഃ ജ്ഞാനാർഥകത്വാത്’ ജ്ഞാനമെന്നും അതിന് അർഥമുണ്ട്. ഇങ്ങനെ പല അർഥങ്ങളും ‘സരസ്സ്’നുള്ളതുകൊണ്ട് ‘സരസ്വതി’ക്കും പല അർഥങ്ങൾ കൈവന്നു.

യാസ്കൻ *നിരുക്ത*[2]ത്തിൽ ‘സരസ്വതി’ എന്ന പദത്തെ പരാമർശിക്കുന്നുണ്ട്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ മതമനുസരിച്ച് അതിന് നദി എന്നും ദേവത എന്നും അർഥമുണ്ട്: “തത്ര സരസ്വതീത്യേതസ്യ നദീവദ്ദേവതാവച്ച നിഗമാ ഭവന്തി.” “സരസ്വതീ – സര ഇത്യുദകനാമ സർത്തേസ്തദ് ഭവതി.” എന്നീ ഭാഗങ്ങൾ നോക്കുക (പേജ് 165, 434).

ഒഴുകുക എന്നർഥമുള്ള Ser ആണ് ഇതിന്റെ ഇൻഡോ–യൂറോപ്യൻ ധാതുരൂപമായി പറയപ്പെടുന്നത്. ലാറ്റിനിൽ ഇത് Sirt ആയി മാറി. ഇരച്ചുകയറുക, കൂട്ടംകൂട്ടമായി സഞ്ചരിക്കുക എന്നെല്ലാമർഥമുള്ള ധാതുവാണത്[3].

നിഘണ്ടുക്കളിൽ

ഇനി നമുക്ക് ഈ വാക്കിന്റെ അർഥങ്ങളെന്തൊക്കെയെന്ന് നിഘണ്ടുക്കളുടെ സഹായത്തോടെ മനസ്സിലാക്കാൻ ശ്രമിക്കാം.

വൈജയന്തി[4]യിൽ സരസ്വതീശബ്ദത്തിന് അർഥം പറയുന്നത് ഇങ്ങനെയാണ്:

“സരസ്വതീ സരിദ്ഭേദേ സരിന്മാത്രേ ഗവി ക്ഷിതൗ

1. “തദസ്യാസ്ത്യസ്മിന്നിതി മതുപ്” (പാണിനി, 5. 2. 94); “മാദുപധായാ മതോർവോയവാദിഭ്യഃ” (പാണിനി, 8. 2. 9); “ഉഗിതശ്ച” (പാണിനി, 4. 1. 6)

2. *നിരുക്തം,* ശ്രീ ചഞ്ചൂ റാം ശാസ്ത്രിയും ദേവശർമശാസ്ത്രിയും എഴുതിയ സംസ്കൃത–ഹിന്ദിവ്യാഖ്യാനങ്ങളോടുകൂടി, 1963.

3 The Etymologies of Yaska by Dr. Siddhesvar Varma, Vishweswaranand Institute Publications, 1953, p. 53.

4 യാദവപ്രകാശാചാര്യന്റെ *വൈജയന്തീകോശം*, ചൗഖാംബാ പ്രസിദ്ധീകരണം, 1971.

മത്സ്യാക്ഷ്യാം വാചി ഗംഗായാം സരസ്വാനംബുധൗ
നദേ." (8. 5. 33)

വാക്കിന്റെ ഏഴു പേരുകളും അതിൽ എടുത്തുപറയുന്നുണ്ട്:

"വാഗ് വാണീ ഭാരതീ ഭാഷാ ഗൗർഗീർബ്രാഹ്മീ സരസ്വതീ."
(1. 1. 9)

ശബ്ദസ്തോമമഹാനിധി[5]യിൽ കൂടുതൽ അർഥങ്ങൾ കാണാം. 'സരസ്വത്' (പു.) എന്ന പദത്തിനു ചുവടെ സരാംസി ജലാനി സന്ത്യസ്യ മതുപ്, മസ്യ വഃ" എന്നിങ്ങനെ നിരുക്തി പറഞ്ഞതിനു ശേഷം "സരോവരേ സാഗരേ ച; നദ്യാം, നദീഭേദേ, വാണ്യാം, ഗവി, ജ്യോതിഷ്മത്യാം, ബ്രാഹ്മ്യാം, ശക്തൗ, ദേവീഭേദേ, സോമലതായാം ച സ്ത്രീ ങീപ്" എന്നിങ്ങനെ പുല്ലിംഗമായും സ്ത്രീലിംഗമായും വരുമ്പോൾ അതിനു വരുന്ന വിവിധ അർഥങ്ങൾ കൊടുത്തിരിക്കുന്നു (പേജ് 467).

ഹലായുധന്റെ *അഭിധാനരത്നമാല*യുടെ ഒരു വിസ്തൃതവ്യാഖ്യാനമായ *ഹലായുധകോശവിവൃതി*[6]യിൽ സരസ്വതീപദത്തിന്റെ അർഥങ്ങൾ കുറേക്കൂടി വിവരിച്ചിട്ടുണ്ട്. നൈരുക്തികമായ വീക്ഷണം പുലർത്തിക്കൊണ്ടും ആധികാരികമായ പ്രയോഗങ്ങൾ ഉദ്ധരിച്ചുകൊണ്ടുമാണ് ഈ *വിവൃതി* എഴുതപ്പെട്ടിട്ടുള്ളത്. "വാഗ് വാണീ ഭാരതീ ..." എന്ന കാരികയുടെ അർഥം വിവരിച്ചുകൊണ്ട് പ്രസ്തുതവ്യാഖ്യാതാവ് എഴുതുന്നു: "സരസ്വതീ (സ്ത്രീ) സരോ നീരം ജ്ഞാനം വാ തദ്വത് രസോ വാ അസ്ത്യസ്യാ ഇതി. സരസ് + മതുപ്, മസ്യ വഃ, തസൗ മത്വർഥ ഇതി ഭത്വാത് ന പദകാര്യം. വാണീ – 'ഉച്ചചാര പുരസ്തസ്യ ഗൂഢരൂപാ സരസ്വതീ...'" (പേജ് 699)

നാനാർഥസംഗ്രഹ[7]ത്തിൽ ആനന്ദറാം ബറുവ *മേദിനി, വിശ്വം, ഹൈമം, അമരം, ത്രികാണ്ഡശേഷം* എന്നിങ്ങനെ പല നിഘണ്ടുക്കളിൽ കൊടുത്ത അർഥങ്ങൾ മുഴുവൻ സഞ്ചയിച്ചു രേഖപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്. പ്രസക്തഭാഗം ഉദ്ധരിക്കുന്നു: "സരസ്വാംശ്ച നദേ ചാബ്ധൗ നാന്യവദ് രസികേ സ്ത്രിയാം വാണീ സ്ത്രീരത്നവാഗ്ദേവീ ഗോനദീഷു നദീഭിദി മനുപത്ന്യാമപി (*മേദിനി*); സരസ്വതീ സരിദ്ഭേദേ ഗോവാഗ്ദേവതയോർഗിരി സ്ത്രീരത്നേ ചാപഗായാം ച സരസ്വാൻ സിന്ധുകേംബുധൗ (*വിശ്വം*); സരസ്വാനുദധൗ നദേ സരസ്വതീ സരിദ്ഭിദി വാച്യാപഗായാം സ്ത്രീരത്നേ ഗോവാഗ്ദേവതയോരപി (ഹേമചന്ദ്രൻ); സരസ്വന്തൗ നദാർണവൗ (*അമരം*); അഥവാ വചഃ സരസ്വതീ സരിദ്ഗൗശ്ച (*ത്രികാണ്ഡശേഷം*)." (പേജ് 343–344))

5. *ശബ്ദസ്തോമമഹാനിധി*, താരാനാഥഭട്ടാചാര്യ സമനാഹരിച്ചത്, ചൗഖാംബാ പ്രസിദ്ധീകരണം, 1964..

6. *അഭിധാനരത്നമാല* അഥവാ *ഹലായുധകോശം,* ഹിന്ദി സമിതി ഗ്രന്ഥമാല, നമ്പർ 150.

7. *നാനാർഥസംഗ്രഹം*, ആനനദാം ബറുവ പ്രസാധനം ചെയ്തത്, പബ്ലിക്കേഷൻ ബോർഡ്, ആസ്സാം, 1969.

വാക്കിന്റെ വളർച്ച

ജോൺ ഡൗസൻ ചരിത്രപരമായ ഒരു കോണിലൂടെ ഈ വാക്കിനെ സമീപിച്ചതായിക്കാണാം. ഏറെക്കുറെ വിസ്തൃതമാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ വിവരണം. വാക്കിന്റെ അധിദേവത എന്ന അർഥത്തിൽ സരസ്വതീശബ്ദം *ഋഗ്വേദ*ത്തിൽ പ്രയോഗിച്ചുകാണുന്നില്ലെന്നും ബ്രാഹ്മണങ്ങളിലും *മഹാഭാരത*ത്തിലും ആ രീതിയിലുള്ള പ്രയോഗങ്ങളുണ്ടെന്നും അദ്ദേഹം ചൂണ്ടിക്കാട്ടുന്നു. കാലക്രമത്തിൽ സരസ്വതി ബ്രഹ്മാവിന്റ പത്നിയായും വാക്കിന്റെയും ജ്ഞാനത്തിന്റെയും അധിദേവതയായും സംസ്കൃതഭാഷയുടെയും ദേവനാഗരീവർണങ്ങളുടെയും ജനയിത്രിയായും കലാശാസ്ത്രങ്ങളുടെ പുരസ്കർത്ത്രിയായും അംഗീകരിക്കപ്പെട്ടു[8].

ബങ്കാളിലെ വൈഷ്ണവരുടെയിടയിൽ പ്രചാരത്തിലുണ്ടായിരുന്ന രസകരമായ ഒരൈതിഹ്യം വിത്സൺ ഉദ്ധരിക്കുന്നുണ്ട്. സരസ്വതി ആദ്യം വിഷ്ണുവിന്റെ ഭാര്യയായിരുന്നു. ലക്ഷ്മി, ഗംഗ എന്നിവരാണ് മറ്റു രണ്ടു ഭാര്യമാർ. ആ സപത്നികൾ തമ്മിൽ വഴക്കായി. സരസ്വതി വല്ലാത്ത വായാടിയായിരുന്നു. ഒരുവളെ ഭരിക്കാനുള്ള കഴിവേ തനിക്കുള്ളൂ എന്നു മനസ്സിലാക്കി വിഷ്ണു ലക്ഷ്മിയെ മാത്രം നിർത്തി. സരസ്വതിയെയും ഗംഗയെയും യഥാക്രമം ബ്രഹ്മാവിനും ശിവനും നൽകി. ഇങ്ങനെയാണാ കഥ[9].

ഈ വിചിന്തനത്തിൽനിന്ന് സരസ്വതീശബ്ദതതിന്റ പല അർഥങ്ങളോടൊപ്പം അതിന്റെ ഉത്പത്തിവികാസപരിണാമദശകളുടെ നേരിയൊരു രൂപരേഖയും നമുക്ക് കിട്ടിക്കഴിഞ്ഞു. പക്ഷേ, ഇവിടെ ഉദ്ധരിച്ച കോശങ്ങളിലൊന്നും കാണാത്ത അർഥത്തിലും പ്രസ്തുതപദം പ്രയോഗിച്ചുകാണുന്നുണ്ട്. മധുസൂദനസരസ്വതി, പൂർണസരസ്വതി, ദയാനന്ദസരസ്വതി മുതലായ പേരുകളുടെ അന്ത്യഘടകമായി നിൽക്കുന്ന സരസ്വതിക്കെന്താണർഥം? ഇപ്പറഞ്ഞ അർഥങ്ങളൊന്നും അവിടെ യോജിക്കില്ല. ഇനിയും ചില ഗ്രന്ഥങ്ങൾകൂടി നോക്കാം.

*വാചസ്പത്യ*ത്തിൽ തീർഥശബ്ദം വ്യാഖ്യാനിക്കവേ *മഹാനിഘണ്ടു*വിൽനിന്ന് ഒരു കാരിക ഉദ്ധരിക്കുന്നുണ്ട്[10]. അതിൽ നിന്ന് ചില പ്രത്യേകസന്യാസിമാരെ സൂചിപ്പിക്കാൻ സരസ്വതീശബ്ദം പ്രയോഗിക്കാറുണ്ടെന്നു മനസ്സിലാക്കാം.

മോണിയർ വില്യംസ്, മറ്റർഥങ്ങളുടെ കൂട്ടത്തിൽ, ഇതും കുറിക്കാൻ വിട്ടുപോയിട്ടില്ല. ശങ്കരാചാര്യർ ഏർപ്പെടുത്തിയ പത്തു സന്യാസിസമ്പ്രദായങ്ങളിലൊന്നാണിതെന്നും ആ പ്രത്യേകവിഭാഗത്തിൽപെട്ട സന്യാസിമാർ തങ്ങളുടെ പേരിനോട് സരസ്വതീശബ്ദവും

8. ജോൺ ഡൗസൻ, *എ ക്ലാസ്സിക്കൽ ഡിക്ഷണറി ഓഫ് ഹിന്ദു മിത്തോളജി*, ലണ്ടൻ, 1961, പേജ് 284.

9. ജോൺ ഡൗസൻ ഉദ്ധരിച്ചത്.

10. "തീർഥാശ്രമവനാരണ്യഗിരിപർവതസാഗരാഃ സരസ്വതീ ഭാരതീ ച പുരീതി ദശ കീർത്തിതാഃ."

ചേർക്കാറുണ്ടെന്നും ആ കുറിപ്പിൽനിന്നു മനസ്സിലാക്കാം[11].

ഒടുവിൽ കിട്ടിയ ഈ അർഥത്തിന്റെ വിശദാംശങ്ങളറിയാൻ സ്വാഭാവികമായും നമുക്ക് ആഗ്രഹമുണ്ടാവും. ആ ജിജ്ഞാസ മിക്കവാറും ശമിപ്പിക്കുവാൻ പര്യാപ്തമായ ഒരു വിശിഷ്ടകൃതിയാണ് പ്രമുഖസാമൂഹ്യശാസ്ത്രജ്ഞനായ ഡോക്ടർ ജി. എസ്. ഘുര്യേയുടെ ഭാരതീയസന്യാസിമാരെക്കുറിച്ചുള്ള പുസ്തകം[12]. നിലവിലുള്ള സാഹചര്യത്തിൽ കിട്ടാവുന്ന വസ്തുതകളൊന്നും വിട്ടുകളയാതെ ശേഖരിച്ചാണ് ഇന്ത്യയിലെ സന്യാസിമാരുടെ വിശദവും വിപുലവുമായ സമൂഹചരിത്രഗവേഷണാത്മകവിവരണമുൾക്കൊള്ളുന്ന ആ ഗ്രന്ഥം തയ്യാറാക്കിയിട്ടുള്ളത്. ഭാരതത്തിലെ നാലു കേന്ദ്രങ്ങളിലായി ശങ്കരാചാര്യർ നാലു മഠങ്ങൾ സ്ഥാപിച്ചുവെന്നും, ഒപ്പം പത്തു ശൈവസന്യാസിസമ്പ്രദായങ്ങളേർപ്പെടുത്തുകയോ പുനഃസംഘടിപ്പിക്കുകയോ ചെയ്തുവെന്നും അദ്ദേഹം പ്രസ്താവിക്കുന്നു. ഈ പത്തു സമ്പ്രദായങ്ങൾക്ക് 'ദശനാമികൾ' എന്നു പേര്[13]. അവയിലൊന്നത്രേ സരസ്വതി.

വ്യക്തിവൈശിഷ്ട്യങ്ങൾ

ഇവിടെ സരസ്വതി എന്ന പദംകൊണ്ട് കൃത്യമായി എന്താണർഥമാക്കുന്നതെന്ന് നമുക്കറിഞ്ഞുകൂടാ. സരസ്വതീസമ്പ്രദായത്തിലുള്ള സന്യാസി വലിയ പണ്ഡിതനാണെന്നു കരുതാം. പക്ഷേ, ഒരു കുഴപ്പം. മറ്റൊരു സന്യാസിസമ്പ്രദായമായ ഭാരതിക്കും അതുതന്നെയാണല്ലോ അർഥം. പരമ്പരാഗതമായ വിവരണമനുസരിച്ച് ഭാരതി എന്നുവെച്ചാൽ അറിവിന്റെ നിറകുടമെന്നാണർഥം. അത്യല്പമായ ദുഃഖഭാരമടക്കം സകലവിധഭാരവും ദൂരീകരിച്ചിട്ടുള്ളവനാണ് അദ്ദേഹമെന്ന മറ്റൊരു വിവരണംകൊണ്ട് മേൽപറഞ്ഞ അർഥവിവരണത്തെ കുറേക്കൂടി വിപുലമാക്കിയതായും കാണുന്നു. ആകയാൽ സരസ്വതിയുടെ അർഥം വ്യക്തമാകാൻ ഇനിയും അന്വേഷണം നടത്തേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. യോഗാഭ്യാസത്തിന് ഉപോദ്ബലകമാകുമാറ് അതിന്റെ ഒരംഗമായ ചിത്തവൃത്തിവിജ്ഞാനത്തിന് ഉഴിഞ്ഞുവെക്കപ്പെട്ടവനാണ് സരസ്വതി എന്നു ചിലർ പറയന്നു. അദ്ദേഹം ഒരു കവീശ്വരനാണ് എന്നു മാത്രമല്ല, പാരായണപ്രവീണൻ കൂടിയാണെന്നാണ് മറ്റൊരു വിവരണം. ഈ സവിശേഷതകളുടെ ലൗകികസ്വഭാവം മനസ്സിലാക്കിയിട്ടോ എന്നു തോന്നുമാറ്, അദ്ദേഹം പ്രാപഞ്ചികജീവിതത്തിന്റെ യഥർഥതത്വമറിഞ്ഞവനാണ് എന്നും ആ വിവരണത്തിൽ പറയുന്നു.

ഡോക്ടർ ഘുര്യേ തന്റെ കൃതിയിൽ സരസ്വതീനാമത്തിന്റെ മറ്റൊ

11. മോണിയർ വില്യംസ്, *എ സാൻസ്ക്രിറ്റ് –ഇംഗ്ലീഷ് ഡിക്ഷ്ണറി*, ഓറിയന്റൽ പബ്ലിഷേഴ്സ്, ഡൽഹ–6, പേദ് 1182.

12. *ഇന്ത്യൻ സാധൂസ്*, പോപ്പുലർ പ്രകാശൻ, ബോമ്പേ, 1962.

13. കൂടുതൽ വിവരങ്ങൾക്ക് 'ദശനാമികൾ' എന്ന പ്രബന്ധം നോക്കുക.

രു വ്യാഖ്യാനം കൂടി കൊടുക്കുന്നുണ്ട്. പരമ്പരാഗതമെന്നവകാശപ്പെട്ടുകൊണ്ട് ഒരു 'സമർഥനായ സന്യാസി' പറഞ്ഞതാണത്രേ അത്. അതനുസരിച്ച് ശങ്കരാചാര്യർ വേദാന്തപ്രചരണത്തിനായി വിവിധദേശങ്ങളിലേക്ക് ആദ്യശിഷ്യന്മാരെ അയച്ചതുമായി ബന്ധപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ടാണ് ആ പേരുകൾ. ഭാരതി, സരസ്വതി എന്നീ നാമങ്ങളുടെ ആഗമത്തെ വ്യാഖ്യാനിക്കാൻ വേണ്ടി ക്ലേശിച്ചു കെട്ടിയുണ്ടാക്കിയതാണ് ഈ വിവരണമെന്നത്രേ ഘുര്യേയുടെ അഭിപ്രായം (പേജ് 84).

ഈ അർഥവിശേഷങ്ങളോടുകൂടിയ സരസ്വതീശബ്ദമാണ് മധുസൂദനസരസ്വതി. പൂർണസരസ്വതി എന്നീ പേരുകളുടെ അന്ത്യഘടകമായി വിന്യസിക്കപ്പെട്ടുകാണുന്നത്. ദശനാമികളിലെ സരസ്വതീസമ്പ്രദായത്തിൽപെട്ടവരാണിവരെന്ന് ഇതുകൊണ്ട് മനസ്സിലാക്കാം.

മലയാളത്തിൽ ഒരു പ്രശ്നമല്ലെങ്കിലും സംസ്കൃതത്തിലാവുമ്പോൾ ഈ ശബ്ദം ദീർഘാന്തമാണെന്നുകൂടി ഇവിടെ എടുത്തുപറയേണ്ടതുണ്ട്[14]. സ്ത്രീപ്രത്യയാന്തമാണെങ്കിലും, പുല്ലിംഗരൂപം സരസ്വാൻ എന്നാണെങ്കിലും, പ്രത്യേകാർഥത്തിൽ ബിരുദനാമംപോലുള്ള ഒന്നാകയാൽ പരമ്പരയാ പറഞ്ഞും എഴുതിയും വരുന്ന രീതിയിൽത്തന്നെ അത് സ്വീകരിക്കുകയല്ലാതെ നിവൃത്തിയില്ല. ഈ നാമം സ്വന്തം പേരിനോട് ചേർത്തിട്ടുള്ളവർ തങ്ങളുടെ പേരെഴുതിക്കാണുന്നത് ആ രീതിയിൽത്തന്നെയാകുമ്പോൾ വിശേഷിച്ചും[15]. അതാണല്ലോ അക്കാര്യത്തിൽ ഏറ്റവും വലിയ പ്രമാണം.

---

14. *അഭിജ്ഞാനശകുന്തളചർച*യിലും ആർ. വി. കൃഷ്ണമാചാര്യരുടെ *മേഘസന്ദേശവിമർശ*ത്തിലും പൂർണസരസ്വതിനാ, പൂർണസരസവതേഃ എന്ന് ഇകാരാന്തംപോലെയാണെഴുതിയിരിക്കുന്നത്.

15. മധുസൂദനസരസ്വതിയുടെയും പൂർണസരസ്വതിയുടെയും മറ്റും കൃതികൾ നോക്കുക. ഒരുദാഹരണം മാത്രം:
"ഇത്ഥം പാദാദികേശസ്യ ഭഗവത്പാദനിർമിതേഃ ഭക്തിമന്ദാകിനീം വ്യാഖ്യാം ചക്രേ പൂർണസരസ്വതീ.....
ഇതി ശ്രീപൂർണസരസ്വത്യാഃ കൃതിഃ ശ്രീമത്പാദാദികേശസ്യ വ്യാഖ്യാ *ഭക്തിമന്ദാകിനീ* നാമ സമ്പൂർണാ."
(*വിഷ്ണുപാദാദികേശാന്തസ്തോത്രം*, പൂർണസരസ്വതിയുടെ വ്യാഖ്യാനത്തോടുകൂടിയത്, വാണീവിലാസം പ്രസ്, ശ്രീരംഗം, 1911, പേജ് 142)

★

6. ദശനാമികൾ

[ഉപക്രമം – ശങ്കരാചാര്യർ സ്ഥാപിച്ച നാലു മഠങ്ങൾ – ദശനാമികളുടെ പേരുകൾ – ദശനാമികളും മഠങ്ങളുമായുള്ള ബന്ധം – പേരു ചേർക്കുന്നതിനുള്ള വ്യവസ്ഥ – പ്രസിദ്ധരായ ദശനാമിസന്യാസിമാർ – പേരുകളുടെ ആഗമത്തെക്കുറിച്ചുള്ള വിവരണം – ജീവിതരീതിയിലും സന്യാസഗുണങ്ങളിലുമുള്ള വ്യത്യാസങ്ങളെ ആസ്പദമാക്കിയുള്ള വിഭജനം – ബ്രഹ്മചാരികൾ – ദശനാമിനാഗന്മാർ – ഓരോ മഠവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ദേവതകൾ – ഹൈന്ദവദർശനത്തിന്റെ ഉദ്ഗ്രനസ്വഭാവം – പുണ്യസങ്കേതങ്ങൾ, തീർഥങ്ങൾ, ഗോത്രം, വേദം – ശങ്കരാചാര്യരുടെ ലക്ഷ്യം അധ്യാത്മവിദ്യാപ്രചാരണം – അന്തേവാസികളുടെ ആധ്യാത്മികസാക്ഷാത്കാരം – ഓരോ മഠത്തിന്റെയും 'മഹാവാക്യങ്ങൾ']

ഭാരതത്തിലെ നാലു കേന്ദ്രങ്ങളിലായി ശങ്കരാചാര്യർ നാലു മഠങ്ങൾ സ്ഥാപിച്ചുവെന്നും ഒപ്പം ദശനാമികൾ എന്ന പേരിൽ പത്തു ശൈവസന്യാസിസമ്പ്രദായങ്ങളേർപ്പെടുത്തുകയോ പുനഃസംഘടിപ്പിക്കുകയോ ചെയ്തുവെന്നും കഴിഞ്ഞ പ്രബന്ധത്തിൽ പറഞ്ഞുവല്ലോ. ആ സന്യാസിസമ്പ്രദായത്തെപ്പറ്റിയുള്ള ഒരു ലഘുവിവരണമാണ് ഇവിടെ ഉദ്ദേശിക്കുന്നത്.

കിഴക്ക് പുരിയിലും തെക്ക് ശൃംഗേരിയിലും പടിഞ്ഞാറ് ദ്വാരകയിലും വടക്ക് ബദരിയിലുമായി ശങ്കരാചാര്യർ നാലു സന്യാസിമഠങ്ങൾ സ്ഥാപിച്ച് ആദ്യശിഷ്യന്മാരായ പത്മപാദൻ, സുരേശ്വരൻ, ഹസ്താമലകൻ, തോടകൻ എന്നിവരെ ഓരോ മഠത്തിന്റെയും ആധിപത്യം ഏല്പിച്ചു[1]. ഗോവർധനം, ശൃംഗേരി, ശാരദ, ജ്യോതിസ് അഥവാ ജോഷി എന്നിവയാണ് യഥാക്രമം ആ മഠങ്ങളുടെ പേരുകൾ. പത്തു സന്യാസിസമ്പ്രദായങ്ങൾക്ക് ആചാര്യൻ കല്പിച്ച നാമങ്ങൾ *മഹാനിഘണ്ടു*വിൽ പറഞ്ഞവ തന്നെ[2]. ഇവയിൽ ഗിരി, പർവതം, സാഗരം എന്നീ സമ്പ്രദായങ്ങൾ ജ്യോതിർമഠവുമായി ബന്ധപ്പെട്ടുകിടക്കുന്നു. ശാരദാമഠത്തിന്റെ കീഴിൽ സംഘടിക്കപ്പെട്ടവരാണ് ആശ്രമ–തീർഥസ

1. ശങ്കരാചാര്യരെപ്പറ്റിയുള്ള മിക്ക കൃതികളിലും മഠങ്ങൾ സ്ഥാപിച്ചത് വിവരിക്കുന്നുണ്ട്. ഉദാഹരണത്തിന്,ശൃംഗേരിമഠത്തിലെ ജഗദ്ഗുരുപരമ്പരയെ വർണിക്കുന്ന *ഗുരുവംശ*കാവ്യത്തിലെ ഈ പദ്യങ്ങൾ നോക്കുക:

"തദാജ്ഞയാ പത്മപദാഗ്രയോഗീ ചക്രേ ജഗന്നാഥമഠേ നിവാസം,
സുരേശ്വരാചാര്യയതേഃ പുരൈവ തച്ഛാസനാദസ്തി സ ശൃംഗപുര്യാം.
ഗുരുഃ സ ഹസ്താമലകം യതീന്ദ്രം ന്യയൂയുജത് പശ്ചിമദിഗ്വിഭാഗേ;
സ ദ്വാരകായാം ന്യവസദ് യതീന്ദ്രോ ഗുരോർഗിരാ ചാരു മഠം വിധാപ്യ,
തം തോടകാചാര്യമഥോത്തരസ്യാമാജ്ഞാപ്യ ദിശ്യാപ മുദം സ യോഗീ;
സ ചോപകണ്ഠേ ബദരീവനസ്യ ജ്യോതിർമഠേ തദ്വചനാദവാത്സീത്."

(കാശീ ലക്ഷ്മണശാസ്ത്രി എഴുതിയ *ഗുരുവംശകാവ്യം*, വാണീവിലാസം പ്രസ്, ശ്രീരംഗം, 1966, മൂന്നാം സർഗം, 60–62 ശ്ലോകങ്ങൾ)

മ്പ്രദായങ്ങളിലെ സന്യാസിമാർ. ഭാരതിയും പുരിയും സരസ്വതിയും ശൃംഗേരിമഠത്തോടും അരണ്യനും വനവും ഗോവർധനമഠത്തോടും ചേർന്നുനിൽക്കുന്നു[3]. ഓരോ സന്യാസിയും സ്വന്തം അംഗീകൃതനാമത്തോടുകൂടി താൻ സന്യാസം സ്വീകരിച്ച മഠവുമായി ബന്ധപ്പെട്ടതും തന്റെ ഗുരുവിന്റെ നാമവുമായി ഏറെ അടുപ്പമുള്ളതുമായ (മേൽപ്പറഞ്ഞ പത്തെണ്ണത്തിൽനിന്ന് ഏതെങ്കിലുമൊരു) പ്രത്യേക നാമം ചേർക്കേണ്ടതാണ്. ശങ്കരാചാര്യർ ഈ വ്യവസ്ഥ ചെയ്ത ആദ്യകാലത്ത് ഇതെങ്ങനെയാണ് നടന്നിരുന്നതെന്നറിയാൻ ഒരു നിർവാഹവുമില്ല.

പ്രസിദ്ധരായ ചില ദശനാമികൾ

ഈ പേരുകളിൽ പ്രസിദ്ധരായ സന്യാസിമാർ ധാരാളമുണ്ട്. മധ്വാചാര്യരുടെ സന്യാസനാമം ആനന്ദതീർഥനെന്നാണ്. ശങ്കരമതാനുയായിരുന്ന അദ്ദേഹം പിന്നീട് ദ്വൈതമതസിദ്ധാന്തകനായി മാറുകയാണുണ്ടായത്. *ശ്രീമച്ഛങ്കരദിഗ്വിജയ*കർത്താവായ മാധവാചാര്യർ വിദ്യാരണ്യൻ എന്ന പേരിലാണറിയപ്പെട്ടിരുന്നത്. *ശങ്കരവിജയ*മെഴുതിയ ആനന്ദഗിരി, *അദ്വൈതസിദ്ധി* രചിച്ച മധുസൂദനസരസ്വതി, ചൈതന്യന്റെ ഗുരുവായിരുന്ന കേശവഭാരതി മുതലായവരും ദശനാമികളുടെ കൂട്ടത്തിൽ പെട്ടവരായിരുന്നുവെന്ന് ആ പേരുകൾ വ്യക്തമാക്കുന്നു. സ്വാമി വിവേകാനന്ദൻ പുരി എന്ന സമ്പ്രദായത്തിൽപെട്ട സന്യാസിയായിരുന്നു. തോതാപുരിയുടെ പ്രശിഷ്യനാണല്ലോ അദ്ദേഹം. ബങ്കാളിലെ ആദ്യകാലസന്യാസിമാരിലൊരാളായിരുന്ന മാധവേന്ദ്രൻ മാധവപുരി എന്ന പേരിൽ പ്രസിദ്ധനായിരുന്നു. *സംക്ഷേപശാരീരക*ത്തിനു വ്യാഖ്യാനം രചിച്ചവരിൽ പ്രമുഖനും *വേദാന്ത*പരിഭാഷാകർത്താവായ ധർമരാജാധ്വരിയുടെ പരമഗുരുവായ നൃസിംഹാശ്രമയതി, ആധുനികരായ സ്വാമി തപോവനം, അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശിഷ്യനായ മഹാദേവവനം എന്നിവരെയും ഇവിടെ ഓർക്കാം.

പർവതം, സാഗരം എന്നീ സമ്പ്രദായങ്ങളിലുള്ള ദശനാമികൾക്ക് മുൻപറഞ്ഞപോലുള്ള ഉദാഹരണങ്ങൾ കാണുന്നില്ല. ആദ്യകാലത്ത്

2 അതായത്, 1. അരണ്യൻ, 2. ആശ്രമം, 3. ഭാരതി, 4. സരസ്വതി. 5. ഗിരി, 6. പരി, 7. സരസ്വതി, 8. സാഗരം, 9. തീർഥൻ, 10. വനം.

3. "സരസ്വതി എന്നവാക്കിനെപ്പറ്റി" എന്ന പ്രബന്ധത്തിൽ 11–ാം നമ്പർ അടിക്കുറിപ്പ് നോക്കുക. .

3. ഈ ക്രമം നിഷ്കൃഷ്ടമായി ദീക്ഷിച്ചിരുന്നുവെന്നു തോന്നുന്നില്ല. ശൃംഗേരിമഠത്തിലെ ഗുരുപരമ്പരയിൽ ഗിരിയും തീർഥനും അരണ്യനും കൂടി കാണപ്പെടുന്നു. (*ഗുരുവംശ*കാവ്യത്തിന്റെ ഒടുവിൽ കൊടുത്ത പട്ടിക കാണുക)

ഈ പേരിലുള്ള സന്യാസിമാരും ധാരാളം ഉണ്ടായിരിക്കണം. ഓരോ മഠവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട രണ്ടോ മൂന്നോ സമ്പ്രദായങ്ങളിൽ ഒന്നോ രണ്ടോ മാത്രം പിന്നീട് മുഖ്യമായി സ്വീകരിക്കപ്പെട്ടുപോന്നുവെന്നും വരാം.

പേരുകളുടെ ആഗമവിവരണം

ഈ ഓരോ പേരിന്റെയും ആഗമത്തെക്കുറിച്ച് പരമ്പരയാ നൽകി വരാറുള്ള വിശദീകരണങ്ങളുണ്ട്. അതനുസരിച്ച് 'അരണ്യൻ' എന്നതുകൊണ്ടുദ്ദേശിക്കുന്നത് ഭൗതികമായ സകലതിന്റെയും സമ്പൂർണമായ പരിത്യാഗം സാധിച്ചവനെയാണ്. സുഖഭോഗസമൃദ്ധമായ ലോകജീവിതം വെടിഞ്ഞ് നിത്യാനന്ദലീനനായി സദാ അരണ്യത്തിൽ നിവസിക്കുന്ന സന്യാസിയാണ് 'അരണ്യൻ' എന്നും ഒരു പക്ഷമുണ്ട്.

ഭൗതികമായ അസ്തിത്വത്തിന്റെ ഋണത്തിൽ നിന്നുള്ള വിമുക്തിയെയും സന്യാസാശ്രമത്തിലുള്ള സ്ഥൈര്യത്തെയും സൂചിപ്പിക്കുകയാണത്രേ 'ആശ്രമം' എന്ന നാമം. ഈ സമ്പ്രദായത്തിലുള്ളവർ ഭിക്ഷാടനത്തിനു പോകാറില്ലെന്നതും ഇത് സൂചിപ്പിക്കുന്നുണ്ടാകാം.

ഭാരതി, സരസ്വതി എന്നീ സമ്പ്രദായങ്ങളുടെ വിവരണം കഴിഞ്ഞ അധ്യായത്തിൽ നാം കണ്ടുകഴിഞ്ഞു.

കാട്ടിൽ താമസിച്ച് *ഭഗവദ്ഗീത* പഠിച്ചുകൊണ്ട് പ്രശാന്തമായി ഗിരിതുല്യമായ സ്ഥൈര്യത്തോടെ ജീവിതം നയിക്കുന്നവനാണ് 'ഗിരി'. 'പർവത'വും ഏതാണ്ടിതുപോലെത്തന്നെ. ഭൗതികപ്രപഞ്ചത്തിന്റെ ക്ഷണഭംഗുരതയെപ്പറ്റി പരിനിഷ്ഠിതമായ ജ്ഞാനം നേടിയ വനവാസിയാണ് 'പർവതം'. പർവതസാനുക്കളിലാണ് ഈ സമ്പ്രദായത്തിൽ പെടുന്നവരുടെ വാസമെന്നും ഒരഭിപ്രായമുണ്ട്.

യഥാർഥജ്ഞാനം നേടിയ സന്യാസിയത്രേ 'പുരി'. ബ്രഹ്മജ്ഞാനിയായ ഇദ്ദേഹം പരബ്രഹ്മനിലീനനായി കഴിയുന്നു. അങ്ങനെ എന്തുകൊണ്ടും സന്യാസിദശയുടെ പരമപദത്തിലെത്തിയവനാണ് 'പുരി'.

സത്യസാഗരത്തിന്റെ അഗാധതയെപ്പറ്റി പഠിച്ചറിയുക മാത്രമല്ല, അതിൽ അങ്ങേയറ്റം മുങ്ങിച്ചെന്ന് ജ്ഞാനത്തിന്റെ അനർഘരത്നങ്ങൾ ശേഖരിക്കുകകൂടി ചെയ്തിട്ടുള്ള സന്യാസിയാണ് 'സാഗരം'. സന്യാസജീവിതത്തിന്റെ അതിർവരമ്പുകളെ അതിക്രമിക്കാതെതന്നെ ഒരു സവിശേഷസ്വഭാവം അദ്ദേഹത്തിനുണ്ടെന്ന് കല്പിച്ചിരിക്കയാണിവിടെ.

'തത്ത്വമസി' എന്ന പരമാർഥസാരത്തിന്റെ ജ്ഞാനസാക്ഷാത്കാരങ്ങളുടെ ത്രിവേണീസംഗമത്തിൽ നിമജ്ജനം ചെയ്യുന്നവനാണ് 'തീർഥൻ'. ഇതിലെ ആലങ്കാരികശൈലി ഒഴിവാക്കിയാൽ തീർഥൻ എന്നതിന് ജീവാത്മപരമാത്മൈക്യം സാധിച്ചുകൊണ്ടുതന്നെ സദാ ജീവിതം നയിക്കുന്ന പരിവ്രാജകൻ എന്നർഥം കിട്ടും. ശരിക്കു പറഞ്ഞാൽ 'തീർഥൻ' 'പുരി'ക്കു സമശീർഷനാകുന്നു. ഭവസാഗരത്തെ തരണം ചെയ്യുന്നവൻ എന്നു ധാത്വർഥം നോക്കിയും ഇതിനു വിവരണം കല്പിക്കാവുന്നതാണ്.

പത്താമത്തെ സമ്പ്രദായമായ 'വന'മാകട്ടെ, ആശാപാശങ്ങളറുത്തുകളഞ്ഞ് അതിമനോഹരങ്ങളായ വനാന്തരങ്ങളിൽ ജീവിതം പുലർത്തുന്ന സന്യാസിവര്യനാകുന്നു.

മറ്റൊരു വിഭജനം

ജീവിതരീതിയിലും സന്യാസഗുണങ്ങളിലുമുള്ള വ്യത്യാസങ്ങളെ ആസ്പദമാക്കിയാണെന്നു തോന്നുന്നു ആനന്ദവാരന്മാർ, കീടവാരന്മാർ, ഭോഗവാരന്മാർ എന്നിങ്ങനെ ദശനാമികളെ വേറൊരു തരത്തിലും വിഭജിച്ചുകാണുന്നു. ആനന്ദവാരന്മാർ ജോഷിമഠത്തിലുള്ളവരാണ്. ഭിക്ഷ യാചിക്കാതെ കിട്ടിയ ഭക്ഷണംകൊണ്ട് തൃപ്തിപ്പെടുന്നുവെന്നതോ ഭൗതികസുഖജന്യമല്ല ഇവരുടെ ആനന്ദമെന്നതോ ആവാം ഇവർക്കീ പേരു വന്നതിനു കാരണം. ശാരദാമഠവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട കീടവാരന്മാർ അല്പം മാത്രം ഭക്ഷിക്കുന്നവരാണ്. ഒരു പുഴുവിനു തിന്നാവുന്നത്ര ആഹാരംകൊണ്ട് സന്തൃപ്തരാണിവരെന്നതായിരിക്കാം സങ്കല്പം. ഈ പേര് ഇവരുടെ ഭൂതദയാപാരമ്യം സൂചിപ്പിക്കുന്നുവെന്നാണ് ചിലരുടെ വിവരണം. ഒരു പുഴുവിനെപ്പോലും ഇവർ ഉപദ്രവിക്കുകയില്ലത്രേ! ശൃംഗേരിമഠത്തിന്റെ കീഴിൽ സംഘടിപ്പിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന ഭൂരിവാരന്മാർ, സുവർണാദിധനത്യാഗമോ ഫലമൂലാദ്യശനമാത്രജീവിതമോ കൊണ്ട് ആ പേർ നേടിയെന്നു കരുതാം. ലൗകികസുഖങ്ങളിൽ തികഞ്ഞ ഉദാസീനത പുലർത്തുന്ന ഭോഗവാരന്മാർ ഗോവർധനമഠം കേന്ദ്രമാക്കി ജീവിക്കുന്നവരാകുന്നു.

ഡോക്ടർ ജി. എസ്. ഘുര്യേയുടെ വിവരണമാണിത്. സർ ജദുനാഥ് സർക്കാരിന്റെ *ദശനാമി നാഗസന്യാസിമാരുടെ ചരിത്ര*ത്തെ (ഇംഗ്ലീഷ്) ആസ്പദമാക്കി ശ്രീദാനന്ദൻ എഴുതിയ ഒരു വിവരണത്തിൽ അല്പം ചില വ്യത്യാസങ്ങളുണ്ട്. ആനന്ദവരന്മാർ, ഭോഗവരന്മാർ എന്നിങ്ങനെ ഹ്രസ്വമായിട്ടാണതിൽ. 'കീടവാര'ന്മാരുടെ സ്ഥാനത്ത് 'കുടിവര'ന്മാർ എന്നും കാണുന്നു. (*ഹിമാലയതീർഥങ്ങൾ*, ശ്രീദാനന്ദൻ, ബി. ബി. പ്രസ്, എൻ. പറൂർ, 1969, പേജ് 21 നോക്കുക).

ബ്രഹ്മചാരികൾ

മേൽപ്പറഞ്ഞ സന്യാസിമഠങ്ങളിൽ പ്രധാനരായ ഈ ദശനാമികളെക്കൂടാതെ, ഇവരെ പരിചരിക്കുന്ന യുവസന്യാസിമാരുമുണ്ട്. അവരെ ബ്രഹ്മചാരികളെന്നു പറയുന്നു. ഓരോ മഠത്തിലെയും ബ്രഹ്മചാരികൾക്ക് പ്രത്യേകനാമങ്ങളാണ്. ആനന്ദൻ, സ്വരൂപൻ, ചൈതന്യൻ, പ്രകാശൻ എന്നിവയാണാ പേരുകൾ.

നാഗസന്യാസികൾ

ദശനാഗന്മാർ എന്നറിയപ്പെടുന്ന നാഗസന്യാസിമാരെയും ഇവിടെ സ്മരിക്കണം. ഇവർ ആയുധമെടുത്ത് അടരാടുന്നവരാണ്. 'ആഖാഡ' എന്നാണിവരുടെ സംഘടനയുടെ പേര്. ആഖാഡകൾ ജുന, ആവാഹന, നിരഞ്ജനി, ആനന്ദ, മഹാനിർവാണി, അടൽ എന്നിങ്ങനെ ആറു വകുപ്പുകളിൽ പെടുന്നു. അഗൻ (അഗ്നി?), അലഖ്യ (അലക്ഷ്യ?), ഗുദാദ് എന്ന മൂന്ന് ആഖാഡവിഭാഗങ്ങളെക്കൂടി ചിലേടത്ത് പരാമർശിച്ചുകാണുന്നുണ്ട്.

പരദേവതകൾ

ദശനാമികൾക്ക് പ്രത്യേകദേവതകളും പുണ്യസങ്കേതങ്ങളുമൊക്കെ സങ്കല്പിക്കപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. മഠങ്ങളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിലാണ് ഈ ദേവതാസങ്കല്പവും മറ്റും.

ജോഷിമഠത്തിലെ പരദേവതകൾ നാരായണനും പൂർണാഗിരിയുമാകുന്നു. 'നമോ നാരായണായ' എന്നതാണ് ശൈവസന്യാസികളായ ദശനാമികളുടെ പൊതുവായ അഭിവാദനമെന്നത് രസാവഹമായൊരു വസ്തുതയാണ്. ദണ്ഡികൾ എന്നുകൂടി വിളിക്കപ്പെടുന്ന ബ്രാഹ്മണദശനാമികളായ ആശ്രമം, ഭാരതി, സരസ്വതി, തീർഥൻ എന്നീ സമ്പ്രദായങ്ങളിലുള്ള സന്യാസിമാർ, പക്ഷേ, 'നമഃ ശിവായ' എന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ടാണ് പരസ്പരം അഭിവാദനം ചെയ്യുന്നത്.

സിദ്ധേശ്വരനും ഭദ്രകാളിയുമാണ് ശാരദാമഠത്തിലെ ഭരദേവതകളത്രേ. ശൃംഗേരിയിൽ ആദിവരാഹവും കാമാക്ഷിയും ആരാധ്യദേവതകളായി പൂജിക്കപ്പെടുന്നു. ജഗന്നാഥനും വിമലയുമാണ് പുരിയിലെ പു-സ്ത്രീദേവതകൾ.

ഇവിടെ രണ്ടു കാര്യങ്ങൾ സവിശേഷശ്രദ്ധയർഹിക്കുന്നു. ശൈവസന്യാസികളെന്നു പ്രസിദ്ധരായ ദശനാമികൾ വൈഷ്ണവദേവതകളെ പൂജിക്കുന്നതിൽ ഒരു മടിയും കാട്ടുന്നില്ല. വിശേഷിച്ചും ശൈവമതത്തിന്റെ ശക്തികേന്ദ്രമായ ശൃംഗേരിയിൽ വിഷ്ണുവിന്റെ ദശാവതാരങ്ങളിലൊന്നായ ആദിവരാഹം ആരാധിക്കപ്പെടുന്നുവെന്നത്, ശൈവ

രായ ദശനാമികളും വൈഷ്ണവരായ വൈരാഗികളും തമ്മിൽ നിലവിലിരുന്ന സ്പർധയുടെ തീവ്രതയാലോചിച്ചുനോക്കുമ്പോൾ തികച്ചും അത്ഭുതമുളവാക്കുന്ന ഒന്നാകുന്നു. രണ്ട്, അദ്വൈതവേദാന്താചാര്യനായ ആദിശങ്കരന്റെ അനുയായികൾ, തത്വത്തിൽ നിരാകാരവും നിർഗുണവുമായ പരബ്രഹ്മത്തെ ധ്യാനിക്കുന്നവരെങ്കിലും, ഏറെക്കുറെ മനുഷ്യരൂപത്തിലുള്ള വിഗ്രഹങ്ങളെ പ്രതിഷ്ഠിച്ച് ആരാധിക്കുന്നു. ആത്യന്തികമായി ഈശ്വരസാക്ഷാത്കാരം നേടുന്നതിനുള്ള മാർഗമായി സഗുണോപാസനയാവാമെന്ന ആചാര്യോപദേശത്തിൽ ഹൈന്ദവദർശനത്തിന്റെ ഉദ്ഗ്രഥനസ്വഭാവം പ്രകടമാണ്.

പുണ്യതീർഥങ്ങൾ

ഓരോ മഠത്തിനും സ്വന്തമായ പുണ്യസങ്കേതവും തീർഥവുമുണ്ടെന്നുള്ളതും എടുത്തുപറയത്തക്കതാണ്. ബദരികാശ്രമവും അളകനന്ദയും ബദരിയിലും, ദ്വാരകയും ഗോമതീനദിയും ശാരദാമഠത്തിലും, രാമേശ്വരവും തുംഗഭദ്രയും ശൃംഗേരിയിലും, ജഗന്നാഥപുരിയും ബങ്കാൾ ഉൾക്കടലും പുരിയിലും പവിത്രത ചേർക്കുന്നു.

ഗോത്രങ്ങൾ വേദങ്ങൾ

*ഋഗ്വേദ*കാലത്തെ ഋഷിമാർതൊട്ട് ഗൃഹസ്ഥരായ ബ്രാഹ്മണർ തങ്ങളുടെ വംശക്രമം സൂചിപ്പിക്കുന്ന ഗോത്രനാമങ്ങൾ സ്വീകരിക്കാറുണ്ട്. സന്യാസിമഠങ്ങളോട് ബന്ധപ്പെടുമ്പോൾ എന്താണ് ഗോത്രമെന്നതുകൊണ്ട് ഉദ്ദേശിക്കുന്നതെന്ന് വ്യക്തമല്ല. ഓരോ ചിന്താപദ്ധതിയെ പ്രതിനിധാനം ചെയ്യുന്ന ഓരോ വിഭാഗത്തെ ഓരോ ഗോത്രമായി സങ്കല്പിച്ചതാവാം. ഓരേ മഠത്തിന് ഓരോ ഗോത്രം സങ്കല്പിക്കപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. ജോഷിമഠം ഭാർഗവഗോത്രത്തിലും ശാരദാമഠം അവിഗതഗോത്രത്തിലും ശൃംഗേരിമഠം ഭൂർഭുവർഗോത്രത്തിലും ഗോവർധനമഠം കാശ്യപഗോത്രത്തിലും പെടുന്നുവെന്നാണ് പറഞ്ഞുവരുന്നത്.

ഇന്ന മഠത്തിന് ഇന്ന വേദമെന്നും നിബന്ധന ചെയ്തിട്ടുണ്ട് – ജോഷിമഠത്തിന് *അഥർവവേദ*വും ശാരദാമഠത്തിന് *സാമവേദ*വും ശൃംഗേരിമഠത്തിന് *യജുർവേദ*വും ഗോവർധനമഠത്തിന് *ഋഗ്വേദ*വും – ഇതിന്റെയെല്ലാം നിയാമകമെന്തെന്നു വ്യക്തമല്ല.

മഠങ്ങളുടെ അധികാരപരിധി

നാലു മഠങ്ങൾ സ്ഥാപിക്കുന്നതിലൂടെ സന്യാസികളെ സംഘടിപ്പിക്കുക മാത്രമല്ല, ശങ്കരാചാര്യർ ഉദ്ദേശിക്കുന്നത്. ഭാരതീയജനതയുടെ ആധ്യാത്മികോന്നമനം കൂടി അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഉന്നമായിരുന്നു. മഠങ്ങളുടെ അധികാരപരിധി നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്നത് ഇതിനു തെളിവാണ്.

വടക്കും വടക്കുപടിഞ്ഞാറും ഭാഗങ്ങൾ ജ്യോതിർമഠത്തിന്റെ അധികാരപരിധിയിൽ പെടുന്നു. പടിഞ്ഞാറ് മുഴുവൻ ദ്വാരകാമഠത്തിന്റെയും ദക്ഷിണാപഥമൊട്ടുക്കും ശൃംഗേരിമഠത്തിന്റെയും കിഴക്കും വടക്കു കിഴക്കും ഭാഗങ്ങൾ പുരിയുടെയും പരിധിയിൽ പെടും. അതതു സ്ഥലങ്ങളിലെ ആധ്യാത്മികവിദ്യാപ്രചരണങ്ങളുടെ ചുമതല അതതു മഠങ്ങളിലെ സന്യാസിമാർക്കാണെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ.

'മുദ്രാവാക്യങ്ങൾ'

എല്ലാറ്റിനുമുപരി ഒരു സന്യാസിമഠം നിലകൊള്ളേണ്ടത് അവിടുത്തെ അന്തേവാസികളുടെ തത്വചിന്താഭ്യസനത്തിലായിരിക്കണം. ശങ്കരാചാര്യർ സ്ഥാപിച്ച മഠങ്ങൾ അംഗീകരിക്കുന്നത് അദ്വൈതവേദാന്തദർശനമാണല്ലോ. ഓരോ മഠത്തിനും മുദ്രാവാക്യംപോലെ ഓരോ 'മഹാവാക്യം' നിർദേശിച്ചിട്ടുണ്ട്. പ്രസ്തുതമഹാവാക്യങ്ങളിലൂടെ അതതു മഠങ്ങളിലെ അന്തേവാസികൾ ബ്രഹ്മസാക്ഷാത്കാരം നേടിക്കൊള്ളണമെന്നാണ് നിയമം. അതനുസരിച്ച് ജ്യോതിർമഠത്തിന്റെ മുദ്രാവാക്യം 'അയമാത്മാ ബ്രഹ്മ' എന്നാകുന്നു. ശാരദാമഠത്തിന് 'തത്ത്വമസി' എന്നും ശൃംഗേരിക്ക് 'അഹം ബ്രഹ്മാസ്മി' എന്നും ഗോവർധനത്തിന് 'പ്രജ്ഞാനം ബ്രഹ്മ' എന്നുമാണ് മുദ്രാവാക്യങ്ങൾ.

വേഷധാരണത്തിലും അതുപോലെ മറ്റു സംസ്കാരങ്ങളിലും ഇതരസന്യാസികളിൽനിന്ന് പ്രത്യേകിച്ച് എടുത്തുപറയത്തക്ക വ്യത്യാസങ്ങളൊന്നും ദശനാമികൾക്കില്ല.

★